

JABATAN AUDIT NEGARA

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI DAN
PRESTASI KEWANGAN
AGENSI NEGERI

TERENGGANU

TAHUN 2018

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

**PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI
DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI**

**NEGERI TERENGGANU
TAHUN 2018**

Jabatan Audit Negara Malaysia

KANDUNGAN

KANDUNGAN

PENDAHULUAN	vii
RINGKASAN EKSEKUTIF	xi
BAHAGIAN I	
PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI	
TERENGGANU BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018	
Pendahuluan	1 - 3
Objektif dan Metodologi Pengauditan	1 - 4
Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018	1 - 5
BAHAGIAN II	
ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI	
Latar Belakang	2 - 3
Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri	2 - 3
Penyata Prestasi Kewangan	2 - 3
Kumpulan Wang Disatukan	2 - 4
Wang Awam	2 - 6
Akaun Hasil Disatukan	2 - 9
Akaun Pinjaman Disatukan	2 - 20
Akaun Amanah Disatukan	2 - 20
Penyata Akaun Memorandum	2 - 35
Nota Kepada Penyata Kewangan	2 - 39
Rumusan Audit	2 - 41
Syor Audit	2 - 43

BAHAGIAN III PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

Pendahuluan	3 - 3
Pengauditan Penyata Kewangan	3 - 3
Kedudukan Penyerahan Penyata Kewangan	3 - 4
Pemakaian Piawaian Perakaunan	3 - 5
Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan	3 - 6
Pembentangan Penyata Kewangan	3 - 8
Analisis Prestasi Kewangan	3 - 8
Bidang Utama Audit (<i>Key Audit Areas</i>)	3 - 22
Rumusan Audit	3 - 23
Syor Audit	3 - 24

BAHAGIAN IV PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Aktiviti Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan	4 - 3
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri	4 - 3

PENUTUP 5 - 3

LAMPIRAN

Lampiran I	- Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri	6 - 3
Lampiran II	- Pernyataan Pegawai Kewangan Negeri dan Bendahari Negeri	6 - 7
Lampiran III	- Penyata Kedudukan Kewangan	6 - 8
Lampiran IV	- Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai	6 - 9
Lampiran V	- Penyata Prestasi Kewangan	6 - 11
Lampiran VI	- Penyata Akaun Memorandum	6 - 12
Lampiran VII	- Nota Kepada Penyata Kewangan	6 - 13

AKRONIM 7 - 3

PENDAHULUAN

PENDAHULUAN

---

1. Perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan Kerajaan Persekutuan/Negeri/Agensi dan mengemukakan Laporan mengenainya Kebawah Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Terengganu. Kebawah Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong akan memperkenalkan supaya Laporan itu dibentangkan di Parlimen manakala Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Terengganu pula akan memperkenalkan untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Terengganu.

2. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Terengganu Tahun 2018 ini mengandungi perkara seperti berikut:

- i. Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri;
- ii. Analisis Kewangan Kerajaan Negeri;
- iii. Penyerahan, Pengesahan, Pembentangan Penyata Kewangan dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri; dan
- iv. Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara dan Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri.

3. Laporan mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu Tahun 2018 disediakan hasil daripada pengauditan yang dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri dan beberapa jabatan negeri sepanjang tahun 2018. Bagi tujuan pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu Tahun 2018, pengauditan terhadap sistem perakaunan serta dokumen yang berkaitan dengan terimaan dan bayaran telah dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri.

4. Pengauditan dijalankan bertujuan untuk memberikan pendapat sama ada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi tahun berkenaan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan mengenainya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Pengauditan dijalankan dengan berpandukan kepada Akta Audit 1957 dan piawaian pengauditan yang diluluskan serta *The International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI)*.

5. Saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua pegawai Jabatan/Agensi Negeri Terengganu yang telah memberikan kerjasama kepada pegawai saya sepanjang pengauditan dijalankan. Saya juga ingin menzahirkan penghargaan dan terima kasih kepada pegawai saya yang telah berusaha gigih serta memberikan sepenuh komitmen untuk menyiapkan Laporan ini.

(DATO' NIK AZMAN NIK ABDUL MAJID)

Ketua Audit Negara
Malaysia

Putrajaya

21 Oktober 2019

RINGKASAN EKSEKUTIF

RINGKASAN EKSEKUTIF

Perkara Utama

Apa yang diaudit?

- Seksyen 16(1), Akta Tatacara Kewangan 1957 menghendaki Pihak Berkuasa Kewangan Negeri menyediakan penyata kewangan tahunan secepat mungkin selepas penutupan akaun bagi tahun berkenaan. Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu disediakan oleh Pegawai Kewangan Negeri berasaskan asas perakaunan tunai ubah suai.
- Penyata ini yang melaporkan kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Terengganu tahun 2018 mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan.
- Pengauditan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu dilaksanakan selaras dengan Seksyen 5(1)(a) Akta Audit 1957 yang menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit akaun persekutuan dan negeri.
- Jabatan Audit Negara di samping mengesahkan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu, juga membuat analisis terhadap kedudukan kewangan kerajaan negeri.
- Analisis Audit merangkumi perkara mengenai trend dan kedudukan kewangan, wang tunai, pelaburan, hasil, perbelanjaan mengurus, amanah, pinjaman dan hutang kerajaan negeri.
- Analisis yang dibuat adalah berdasarkan Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan Kerajaan.
- Seksyen 5(1)(c) Akta Audit 1957, menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan Agensi Negeri iaitu Badan Berkanun Negeri (BBN), Majlis Agama Islam (MAI) dan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT).

Mengapa ia penting untuk diaudit?

- Pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018 adalah untuk memberi pendapat sama ada penyata tersebut menunjukkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.
- Pengauditan Penyata Kewangan telah dilaksanakan berdasarkan *The International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI)* dan Garis Panduan Pengauditan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri.
- Analisis yang dijalankan bertujuan untuk menilai tahap prestasi kewangan Kerajaan Negeri Terengganu secara menyeluruh pada akhir tahun 2018, di samping membantu kerajaan negeri memperkukuh prestasi kewangannya pada tahun akan datang.
- Pengauditan Penyata Kewangan Agensi Negeri dilaksanakan untuk mengesah dan memastikan penyata kewangan bebas daripada kesalahan dan ketinggalan yang material serta memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama berpandukan akta dan piawaian yang diluluskan.

Apa yang ditemui Audit?

BAHAGIAN I Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018

- Secara keseluruhannya, Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu menunjukkan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi tahun berakhir 31 Disember 2018. Rekod perakaunannya juga telah diselenggara dengan teratur dan kemas kini.

BAHAGIAN II Analisis Kewangan Kerajaan Negeri

- Analisis Audit mendapati kedudukan kewangan kerajaan negeri adalah kurang stabil. Baki terkumpul Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2018 adalah berjumlah RM154.67 juta, iaitu menurun sejumlah RM9.08 juta berbanding RM163.75 juta pada akhir tahun 2017.

- Akaun Hasil Disatukan menunjukkan defisit semasa berjumlah RM80.24 juta. Kutipan hasil menurun sejumlah RM280.34 juta atau 13.5% menjadi RM1.793 bilion berbanding RM2.073 bilion pada tahun 2017.
- Perbelanjaan mengurus (sebelum pindahan kepada Kumpulan Wang Pembangunan) kerajaan negeri pada tahun 2018 berjumlah RM1.248 bilion menurun sejumlah RM85.30 juta atau 6.4% berbanding RM1.333 bilion pada tahun 2017. Dengan itu, kerajaan negeri mengalami defisit sejumlah RM2.61 juta pada tahun 2018 berbanding lebih RM77.63 juta pada tahun 2017.
- Prestasi perbelanjaan dan pelaksanaan projek pembangunan kerajaan negeri pada tahun 2018 adalah baik iaitu sejumlah RM512 juta atau 62.2% telah dibelanjakan berbanding RM823.43 juta peruntukan yang diluluskan. Sebanyak 4,266 projek telah dirancang, yang mana 4,094 projek (96%) telah disiapkan sepenuhnya, 83 projek atau 1.9% sedang dilaksanakan dan 89 projek atau 2.1% masih belum dimulakan.
- Baki Pinjaman Boleh Dituntut menurun sejumlah RM7.61 juta atau 3% daripada RM256.44 juta pada tahun 2017 kepada RM248.83 juta pada tahun 2018. Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumlah RM2.11 juta atau 2.6% daripada RM81.41 juta pada tahun 2017 kepada RM83.52 juta pada tahun 2018.
- Jumlah hutang awam menurun sejumlah RM173.81 juta atau 19.2% menjadi RM733.13 juta berbanding RM906.94 juta pada tahun 2017. Tunggakan bayaran balik hutang awam oleh kerajaan negeri menurun sejumlah RM113.96 juta atau 21.3% menjadi RM422.12 juta berbanding RM536.08 juta pada tahun 2017.

BAHAGIAN III

Penyerahan, Pengesahan, Pembentangan Penyata Kewangan dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri

- Sebanyak 15 daripada 16 Agensi Negeri telah mengemukakan penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 untuk diaudit.
- Dua belas daripada 15 Penyata Kewangan tahun 2018 telah disahkan dan diberi Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran iaitu enam (6) penyata kewangan BBN dan enam (6) penyata kewangan PBT. Satu (1) penyata kewangan BBN, penyata kewangan MAI dan satu (1) penyata kewangan PBT masih belum disahkan.
- Berdasarkan tujuh (7) penyata kewangan BBN yang muktamad dan satu (1) penyata kewangan BBN yang belum dimuktamadkan, kedudukan kewangan bagi tahun 2018 adalah memuaskan berbanding tahun 2017.
  - Pada akhir tahun 2018, lebih pendapatan terkumpul BBN meningkat sejumlah RM29.18 juta atau 0.9%, aset meningkat sejumlah RM98.65 juta atau 2.3%, aset semasa bersih pula meningkat sejumlah RM168.06 juta atau 17.2%. Jumlah liabiliti juga mencatatkan peningkatan sejumlah RM60.69 juta atau 6.7% berbanding tahun 2017.
  - Pada 31 Disember 2018, 12 daripada 17 anak syarikat yang aktif di bawah lima (5) BBN telah mendapat lebih terkumpul secara keseluruhannya berjumlah RM521.89 juta. Sebanyak lima (5) anak syarikat lagi mencatatkan defisit terkumpul keseluruhannya berjumlah RM23.08 juta.
- Berdasarkan tujuh (7) penyata kewangan PBT, kedudukan kewangan bagi tahun 2018 berbanding tahun 2017 adalah seperti berikut:

Satu (1) PBT mencatatkan lebih berjumlah RM14.09 juta pada tahun 2018. Enam (6) PBT yang lain pula mencatatkan defisit dengan keseluruhannya berjumlah RM38.83 juta. Tunggakan cukai taksiran telah menurun sejumlah RM41.69 juta atau 50.7% daripada RM82.25 juta pada tahun 2017 menjadi RM40.55 juta pada tahun 2018.

BAHAGIAN I

**PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI TERENGGANU**
bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

BAHAGIAN I

PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI TERENGGANU BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018

FAKTA UTAMA PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

01.01.2018 - 31.12.2018 tahun kewangan Kerajaan Negeri	31 Julai 2019 tarikh akhir penyerahan penyata kewangan untuk diaudit	4 Februari 2019 tarikh penyerahan sebenar penyata kewangan untuk diaudit
Komponen Penyata Kewangan	<ul style="list-style-type: none"> • Penyata Kedudukan Kewangan • Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai • Penyata Prestasi Kewangan • Penyata Akaun Memorandum • Nota Kepada Penyata Kewangan	
Jenis Pendapat Audit	Pendapat Tanpa Teguran	

1. PENDAHULUAN

1.1. Seksyen 16(1), Akta Tatacara Kewangan 1957, menghendaki Pihak Berkuasa Kewangan Negeri menyediakan penyata kewangan secepat mungkin selepas penutupan akaun bagi tahun berkenaan. Penyata tersebut hendaklah dikemukakan kepada Ketua Audit Negara dalam tempoh tujuh (7) bulan selepas berakhirnya tahun kewangan berkenaan untuk diaudit seperti diperuntukkan di bawah Seksyen 9, Akta Audit 1957.

1.2. Selaras dengan peruntukan undang-undang tersebut, YB Pegawai Kewangan Negeri telah mengemukakan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018 kepada Jabatan Audit Negara pada **4 Februari 2019**. Penyata ini melaporkan semua urusan niaga kewangan asas tunai bagi tahun 2018 yang berkaitan dengan sumber dan penggunaan wang awam. Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan.

1.3. Penyata Kedudukan Kewangan menunjukkan jumlah wang tunai dan pelaburan yang dipegang bagi ketiga-tiga Akaun Kumpulan Wang Disatukan iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Amanah Disatukan dan Akaun Pinjaman Disatukan. Selaras dengan asas perakaunan tunai ubah suai yang digunakan oleh kerajaan negeri, hanya pelaburan yang dipegang bagi maksud amanah tertentu dilaporkan dalam Penyata Kedudukan Kewangan. Manakala pelaburan lain dilaporkan dalam Penyata Akaun Memorandum.

1.4. Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai menunjukkan aliran masuk dan aliran keluar tunai dan kesetaraan tunai pada tahun 2018. Penerimaan adalah terdiri daripada hasil, pinjaman, penerimaan modal dan penerimaan lain seperti terimaan amanah. Pembayaran pula adalah untuk membiayai perbelanjaan mengurus, pembangunan, bayaran balik pinjaman dan bayaran lain seperti bayaran amanah.

1.5. Penyata Prestasi Kewangan menunjukkan lebih atau kurang hasil keseluruhan berbanding jumlah perbelanjaan mengurus dan pembangunan serta sumber pembiayaannya. Penyata ini juga menunjukkan pergerakan dana dalam Pinjaman, Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan serta Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah.

1.6. Penyata Akaun Memorandum adalah akaun yang menunjukkan kedudukan aset dan tanggungan kerajaan negeri. Aset kerajaan negeri merangkumi Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan manakala tanggungan kerajaan negeri pula adalah Hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan. Hutang Kerajaan Negeri adalah bagi maksud Rancangan Bekalan Air, Perumahan Awam Kos Rendah, Ladang Awam, Pembangunan Kawasan Perindustrian dan Pelbagai Projek.

1.7. Nota Kepada Penyata Kewangan pula memberi penerangan dan maklumat terperinci mengenai jumlah yang ditunjukkan dalam Penyata Kewangan dan juga maklumat tambahan seperti peristiwa yang berlaku selepas tarikh penyata kedudukan kewangan dan angka perbandingan.

2. OBJEKTIF DAN METODOLOGI PENGAUDITAN

2.1. Pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018 adalah untuk memberi pendapat sama ada penyata ini menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2.2. Pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen dijalankan secara berterusan sepanjang tahun 2018. Teguran Audit mengenainya telah dibangkitkan kepada pihak Perbendaharaan Negeri Terengganu dan jabatan negeri melalui surat Pemerhatian Audit sebaik sahaja pengauditan selesai dijalankan.

2.3. Selain itu, *Exit Conference* yang dipengerusikan oleh YB Setiausaha Kerajaan Negeri dan dihadiri oleh ketua jabatan dan agensi kerajaan negeri telah diadakan pada 24 Jun 2019.

3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI TERENGGANU BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018

3.1. Pengauditan penyata kewangan telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan berasaskan piawaian pengauditan yang diluluskan serta *The International Standards of Supreme Audit Institutions* (ISSAI). Akta dan piawaian tersebut menghendaki pengauditan dirancang dan dilaksanakan bagi mendapat kepastian yang munasabah sama ada penyata kewangan adalah bebas daripada kesilapan dan ketinggalan yang ketara. Pengauditan itu termasuk memeriksa rekod secara semak uji, menyemak bukti yang menyokong angka dan memastikan penzahiran yang mencukupi dalam penyampaian penyata kewangan.

3.2. Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu pada tahun 2018 adalah selaras dengan Piawaian Perakaunan Kerajaan 2. **Pada pendapat Audit, Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu secara keseluruhannya menunjukkan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 dan rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.** Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disertakan bersama dengan Pernyataan Pegawai Kewangan Negeri dan Bendahari Negeri, Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan adalah seperti di **Lampiran I** hingga **Lampiran VII**.

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN
NEGERI

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

FAKTA UTAMA PRESTASI KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

PRESTASI KEWANGAN	KUMPULAN WANG DISATUKAN	AKAUN MEMORANDUM
↓ HASIL	↓ AKAUN HASIL DISATUKAN	↓ PINJAMAN BOLEH DITUNTUT
2018 - RM1.793 bilion	2018 - (RM2.61 juta)	2018 - RM248.83 juta
2017 - RM2.073 bilion	2017 - RM77.63 juta	2017 - RM256.44 juta
BELANJA ↓	AKAUN PINJAMAN DISATUKAN	PELABURAN ↓
2018 - RM1.760 bilion	2018 - RM0	2018 - RM3.28 juta
2017 - RM2.006 bilion	2017 - RM0	2017 - RM344.77 juta
	↑ AKAUN AMANAH DISATUKAN	↓ HUTANG AWAM
	2018 - RM157.28 juta	2018 - RM733.13 juta
	2017 - RM86.12 juta	2017 - RM906.94 juta

1. LATAR BELAKANG

Jabatan Audit Negara di samping mengesahkan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu Tahun 2018, juga membuat analisis mengikut prinsip asas perakaunan tunai ubah suai terhadap data kewangan bagi menentukan tahap kedudukan kewangan kerajaan negeri. Analisis Audit dijalankan terhadap Penyata Kedudukan Kewangan; Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai; Penyata Prestasi Kewangan; Penyata Akaun Memorandum; Nota Kepada Penyata Kewangan serta maklumat kewangan yang berkaitan.

2. KEDUDUKAN KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Penyata Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri menunjukkan pegangan Wang Awam di bawah Kumpulan Wang Disatukan. Wang Awam terdiri daripada Wang Tunai dan Pelaburan yang dipegang bagi Kumpulan Wang Disatukan melalui Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.

3. PENYATA PRESTASI KEWANGAN

3.1. Penyata Prestasi Kewangan menunjukkan lebih atau kurang hasil keseluruhan berbanding jumlah perbelanjaan mengurus dan pembangunan serta sumber pembiayaannya. Hasil terdiri daripada Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil. Manakala perbelanjaan mengurus terdiri daripada Emolumen, Perkhidmatan dan Bekalan, Aset, Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap serta

Perbelanjaan Lain. Kedudukan Penyata Prestasi Kewangan pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 1**.

JADUAL 1
KEDUDUKAN PENYATA PRESTASI
KEWANGAN PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Hasil	1,792.52	2,072.86	-280.34	-13.5
• Hasil Cukai	77.99	57.46	20.53	35.7
• Hasil Bukan Cukai	205.29	188.58	16.71	8.9
• Terimaan Bukan Hasil	1,509.24	1,826.82	-317.58	-17.4
(-) Perbelanjaan	1,759.75	2,006.29	-246.54	-12.3
• Belanja Mengurus (sebelum pindahan kepada Kumpulan Wang Pembangunan)	1,247.75	1,333.05	-85.30	-6.4
• Belanja Pembangunan	512.00	673.24	-161.24	-23.9
LEBIHAN KESELURUHAN	32.77	66.57	-33.80	-50.7
Pinjaman	0.00	0.00	0.00	0.0
Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan	6.74	0.00	6.74	100.0
Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah	-39.51	-66.57	27.06	40.6
JUMLAH PEMBIAYAAN	-32.77	-66.57	33.80	50.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2018 dan 2017

3.2. Pada tahun 2018, kerajaan negeri mencatatkan lebih keseluruhan berjumlah RM32.77 juta iaitu menurun sejumlah RM33.80 juta atau 50.7% berbanding RM66.57 juta pada tahun 2017. Penurunan ini adalah disebabkan oleh pengurangan hasil sejumlah RM280.34 juta atau 13.5% pada tahun 2018.

3.3. Pengurangan hasil berpunca daripada penurunan Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas) sebanyak 19.9%, Terimaan Daripada Agensi Kerajaan yang Lain sebanyak 90.6% dan Bekalan Air sebanyak 33.3% berbanding tahun 2017.

4. KUMPULAN WANG DISATUKAN

RM154.67 juta

Jumlah Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2018

RM9.08 juta

Lebih rendah berbanding dengan tahun 2017

4.1. Kumpulan Wang Disatukan terdiri daripada tiga (3) akaun iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan. Mengikut Penyata Kedudukan Kewangan pada akhir tahun 2018, Kumpulan Wang Disatukan adalah berjumlah RM154.67 juta iaitu menurun sejumlah RM9.08 juta

atau 5.5% berbanding RM163.75 juta pada tahun 2017. Jumlah ini terdiri daripada aset berbentuk wang tunai dan pelaburan yang masing-masingnya berjumlah RM94.48 juta

dan RM60.20 juta. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 2**.

JADUAL 2
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG DISATUKAN PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

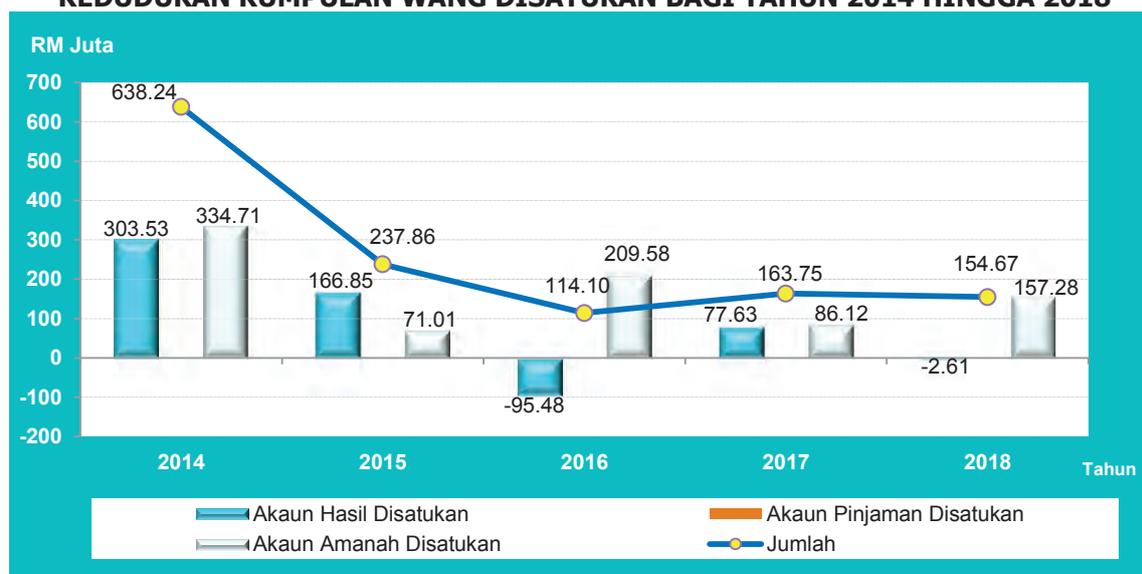
BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Akaun Hasil Disatukan	-2.61	77.63	-80.24	-103.4
Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	0.0
Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	157.28	86.12	71.16	82.6
i. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan:				
• Kumpulan Wang Pembangunan	-677.25	-796.99	119.74	15.0
• Kumpulan Wang Bekalan Air	70.09	71.36	-1.27	-1.8
• Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	391.69	381.28	10.41	2.7
ii. Kumpulan Wang Amanah Awam	128.70	157.20	-28.50	-18.1
iii. Akaun Wang Deposit	244.05	273.27	-29.22	-10.7
JUMLAH	154.67	163.75	-9.08	-5.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

4.2. Analisis Audit menunjukkan penurunan tersebut di atas adalah disebabkan oleh penurunan Akaun Hasil Disatukan sejumlah RM80.24 juta atau 103.4% iaitu daripada lebih RM77.63 juta pada tahun 2017 kepada defisit RM2.61 juta pada tahun 2018.

4.3. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi tahun 2014 hingga 2018 adalah seperti dalam **Carta 1**.

CARTA 1
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG DISATUKAN BAGI TAHUN 2014 HINGGA 2018

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2014 Hingga 2018

5. WANG AWAM

5.1. Wang Tunai dan Pelaburan

5.1.1. Wang Tunai merupakan sebahagian daripada komponen yang ditunjukkan dalam Penyata Kedudukan Kewangan sebagai aset kerajaan negeri yang dipegang bagi Kumpulan Wang Disatukan. Wang Tunai terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan. Wang Tunai Dalam Bank adalah terdiri daripada baki akaun semasa dan baki deposit di institusi kewangan yang diluluskan. Wang Tunai Dalam Perjalanan pula adalah wang tunai yang belum dibankkan serta wang tunai yang belum diambil kira dalam buku tunai. Wang Tunai Dalam Tangan adalah Panjar Wang Runcit yang diluluskan kepada pemegang panjar. Kedudukan baki Wang Tunai pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 3**.

JADUAL 3
KEDUDUKAN BAKI WANG TUNAI PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Wang Tunai Dalam Bank	94.38	162.35	-67.97	-41.9
2.	Wang Tunai Dalam Perjalanan	0.00	0.00	0.00	0.0
3.	Wang Tunai Dalam Tangan	0.10	0.10	0.00	0.0
JUMLAH		94.48	162.45	-67.97	-41.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

5.1.2. Analisis perbandingan kedudukan Wang Tunai bagi tahun 2018 dan 2017 menunjukkan penurunan yang ketara berjumlah RM67.97 juta (41.8%) menjadi RM94.48 juta berbanding RM162.45 juta pada tahun 2017. Pada tahun 2018, Wang Tunai Dalam Bank menurun sejumlah RM67.97 juta (41.9%) menjadi RM94.38 juta berbanding RM162.35 juta pada tahun 2017. Penurunan ini adalah disebabkan oleh kurangan hasil kerajaan negeri pada tahun 2018.

5.1.3. Mengikut Seksyen 8(3)(b), Akta Tatacara Kewangan 1957, kerajaan negeri dibenarkan melabur dalam deposit di institusi kewangan yang diluluskan dan pelaburan lain yang dibenarkan sekiranya mempunyai lebih wang. Pelaburan terdiri daripada Pelaburan Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am. Pelaburan Kumpulan Wang Amanah adalah pelaburan daripada dana Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah selaras dengan Arahan Amanah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957 serta peraturan yang berkuat kuasa. Manakala Pelaburan Am adalah semua pelaburan menggunakan daripada lebih Kumpulan Wang Disatukan.

5.1.4. Pada tahun 2018, kerajaan negeri mempunyai pelaburan dalam bentuk simpanan tetap berjumlah RM60.20 juta yang terdiri daripada Pelaburan Am berjumlah RM60 juta dan Pelaburan Kumpulan Wang Amanah berjumlah RM0.20 juta. Pelaburan kerajaan negeri pada tahun 2018 meningkat dengan ketara sejumlah RM58.90 juta atau 4,530.8% berbanding RM1.30 juta pada tahun 2017 seperti dalam **Jadual 4**. Dividen yang diperoleh dalam tahun 2018 adalah berjumlah RM7.38 juta berbanding RM6.34 juta pada tahun 2017. Peningkatan jumlah dividen yang tidak ketara disebabkan tarikh matang bagi pelaburan yang berjumlah RM60 juta adalah pada awal tahun 2019.

JADUAL 4
KEDUDUKAN PELABURAN BAGI TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Pelaburan Am	60.00	1.00	59.00	5,900.0
Pelaburan Kumpulan Wang Amanah	0.20	0.30	-0.10	-33.3
JUMLAH	60.20	1.30	58.90	4,530.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

5.1.5. Pejabat Perbendaharaan Negeri telah membuka Akaun Semasa di lima (5) buah bank iaitu Bank Muamalat Malaysia Berhad (BMMB), Bank Islam Malaysia Berhad (BIMB), Agro Bank Berhad, Malayan Banking Berhad (Maybank2u.com) dan Malayan Banking Berhad (Tabung Darul Iman). Semakan Audit terhadap penyata penyesuaian bank mendapati perkara seperti berikut:

- a. jumlah debit dan kredit mengikut Senarai Urus Niaga Bank Tiada Dalam Buku Tunai pada bulan Disember 2018 bagi BIMB masing-masing berjumlah RM2.68 juta dan RM5.29 juta. Jumlah debit dan kredit tersebut merupakan urus niaga sejak tahun 2008. Manakala bagi Agro Bank Berhad pula, urus niaga kredit berjumlah RM0.09 juta juga merupakan urus niaga sejak tahun 2008. Selain itu, urus niaga kredit bagi Malayan Banking Berhad (Maybank2u.com) dan Malayan Banking Berhad (Tabung Darul Iman) masing-masing berjumlah RM3,810 dan RM416 adalah urus niaga pada tahun 2018;

Maklum Balas PPNT yang Diterima pada 18 Mac 2019

PPNT telah mengurangkan jumlah debit dan kredit bagi BIMB masing-masing berjumlah RM2.68 juta kepada RM0.22 juta dan RM5.29 juta kepada RM1.49 juta. Manakala urus niaga kredit bagi Agro Bank telah selesai diambil tindakan sejumlah RM0.03 juta dan urus niaga kredit bagi Malayan Banking Berhad (Maybank2u.com) dan Malayan Banking Berhad (Tabung Darul Iman) telah selesai sepenuhnya.

- b. senarai Urus Niaga Bank Tiada Dalam Buku Tunai (L510-Debit) di Penyata Penyesuaian Bank BIMB antara 12 hingga 27 Disember 2018 menunjukkan perbezaan amaun antara RM0.38 juta hingga RM9.59 juta;

Maklum Balas PPNT yang Diterima pada 18 Mac 2019

Perbezaan yang berlaku adalah disebabkan baucar bayaran bagi bayaran Akaun Al-Mudharabah dan permohonan bank draft di mana pelarasan yang dibuat melalui PTJ Kewangan tidak diambil kira dalam Laporan Buku Tunai.

- c. transaksi 37 cek tidak laku berjumlah RM0.19 juta merupakan urus niaga semenjak tahun 2008 masih ditunjukkan pada Penyata Penyesuaian Bank Bulan Disember 2018; dan

Maklum Balas PPNT yang Diterima pada 18 Mac 2019

Pejabat tidak menerima maklumat penolakan dan notis cek dikembalikan daripada bank, bagaimanapun pejabat telah mengambil tindakan dengan mengenal pasti semua cek tidak laku tersebut.

- d. jumlah debit dan kredit mengikut Senarai Urus Niaga Bank Tiada Dalam Buku Tunai (L510) bagi BIMB pada Disember 2018 masing-masing berjumlah RM650 dan RM2.08 juta. Jumlah kredit tersebut merupakan urus niaga sejak tahun 2006. Manakala bagi BMMB pula, urus niaga debit dan kredit masing-masing berjumlah RM150.32 juta dan RM117.30 juta. Jumlah debit dan kredit bagi BMMB ini adalah merupakan urus niaga sejak tahun 2010.

Maklum Balas PPNT yang Diterima pada 18 Mac 2019

Senarai urus niaga debit bank tiada dalam Buku Tunai (L510) bagi BIMB berjumlah RM650 adalah merupakan caj pemprosesan cek dan kesilapan bank dan PPNT telah mengemukakan surat kepada BIMB bertarikh 13 Mac 2019 untuk menyelesaikan perkara ini melalui surat PERB.TR.A/30/33/0/00(06). Manakala senarai urus niaga kredit berjumlah RM2.08 juta merupakan bayaran penolakan EFT dan sejumlah RM0.37 juta telah diambil tindakan penyelesaian. Selain itu, senarai urus niaga debit bagi BIMB telah diselesaikan sejumlah RM150 juta kepada RM0.31 juta manakala senarai urus niaga kredit telah diselesaikan sejumlah RM117.01 juta kepada RM0.28 juta.

6. AKAUN HASIL DISATUKAN

6.1. Akaun Hasil Disatukan merupakan penyata yang menunjukkan jumlah hasil dan perbelanjaan mengurus kerajaan negeri bagi satu tahun kewangan. Akaun ini ditubuhkan mengikut Perkara 97 dan Perkara 98, Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a), Akta Tatacara Kewangan 1957.

6.2. Kerajaan negeri mengakhiri tahun kewangan 2018 dengan defisit semasa berjumlah RM80.24 juta berbanding lebih berjumlah RM173.11 juta pada tahun 2017 iaitu menurun sejumlah RM253.35 juta atau 146.4%. Defisit ini disebabkan perbelanjaan mengurus yang berjumlah RM1.873 bilion melebihi hasil kerajaan negeri berjumlah RM1.793 bilion. Dengan defisit semasa dalam Akaun Hasil Disatukan yang dicatatkan pada tahun 2018, baki terkumpul Akaun Hasil Disatukan menurun kepada defisit RM2.61 juta berbanding lebih RM77.63 juta pada tahun 2017. Kedudukan Akaun Hasil Disatukan pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 5**.

RM80.24 juta

Defisit tahun 2018

RM1.793 bilion

Hasil dikutip tahun 2018

RM1.873 bilion

Perbelanjaan tahun 2018

JADUAL 5
KEDUDUKAN AKAUN HASIL DISATUKAN PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	77.63	-95.48	173.11	181.3
Hasil	1,792.52	2,072.86	-280.34	-13.5
Perbelanjaan Mengurus	1,872.76	1,899.75	-26.99	-1.4
Lebih/Defisit Bagi Tahun	-80.24	173.11	-253.35	-146.4
BAKI PADA 31 DISEMBER	-2.61	77.63	-80.24	-103.4

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

6.3. Trend Akaun Hasil Disatukan bagi tahun 2014 hingga 2018 adalah seperti dalam **Jadual 6** dan **Carta 2**.

JADUAL 6
TREND AKAUN HASIL DISATUKAN BAGI TAHUN 2014 HINGGA 2018

BUTIRAN	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	2018 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	461.50	303.53	166.85	-95.48	77.63
Hasil	2,585.25	2,214.83	1,604.77	2,072.86	1,792.52
Perbelanjaan Mengurus	2,743.22	2,351.51	1,867.10	1,899.75	1,872.76
Lebih/Defisit	-157.97	-136.68	-262.33	173.11	-80.24
BAKI PADA 31 DISEMBER	303.53	166.85	-95.48	77.63	-2.61

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2014 Hingga 2018

**CARTA 2
TREND AKAUN HASIL DISATUKAN BAGI TAHUN 2014 HINGGA 2018**

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2014 hingga 2018

6.4. Analisis Audit terhadap pencapaian penerimaan hasil berbanding perbelanjaan mengurus bagi tahun 2014 hingga 2018 mendapati Akaun Hasil Disatukan mengalami penurunan setiap tahun sehingga tahun 2016. Pada tahun 2016, Akaun Hasil Disatukan mencatatkan defisit semasa yang paling tinggi dalam tempoh lima (5) tahun iaitu sejumlah RM262.33 juta. Pada tahun 2017, Akaun Hasil Disatukan telah meningkat kepada lebih semasa berjumlah RM173.11 juta tetapi kembali menurun pada tahun 2018 dengan mencatatkan defisit sejumlah RM80.24 juta. Dengan ini, baki terkumpul Akaun Hasil Disatukan menjadi defisit RM2.61 juta pada tahun 2018 berbanding lebih RM77.63 juta pada tahun 2017.

6.5. Hasil

Hasil kerajaan negeri dikategorikan kepada tiga (3) jenis iaitu Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil. Pada keseluruhannya, kutipan hasil sebenar kerajaan negeri pada tahun 2018 adalah lebih rendah berbanding anggaran diluluskan. Kutipan hasil sebenar bagi tahun 2018 juga telah menurun berbanding dari hasil sebenar pada tahun 2017.

6.5.1. Kutipan Hasil Sebenar Berbanding Anggaran yang Diluluskan

- a. Pada tahun 2018, kutipan hasil sebenar kerajaan negeri adalah berjumlah RM1.792 bilion iaitu RM22.48 juta atau 1.2% lebih rendah berbanding anggaran

yang berjumlah RM1.815 bilion. Kutipan hasil sebenar pada tahun 2018 berbanding anggaran yang diluluskan adalah seperti dalam **Jadual 7**.

JADUAL 7
KUTIPAN HASIL SEBENAR PADA
TAHUN 2018 BERBANDING ANGGARAN YANG DILULUSKAN

BUTIRAN HASIL	ANGGARAN DILULUSKAN (RM Juta)	HASIL SEBENAR (RM Juta)	VARIAN	
			(RM Juta)	(%)
Hasil Cukai	66.42	77.99	11.57	17.4
Hasil Bukan Cukai	203.93	205.29	1.36	0.7
Terimaan Bukan Hasil	1,544.65	1,509.24	-35.41	-2.3
JUMLAH	1,815.00	1,792.52	-22.48	-1.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018

- b. Pencapaian yang rendah disebabkan oleh pengurangan terimaan bukan hasil iaitu sejumlah RM35.41 juta atau 2.3% kepada RM1.509 bilion berbanding anggaran RM1.544 bilion.

6.5.2. Kutipan Hasil Pada Tahun 2018 Berbanding 2017

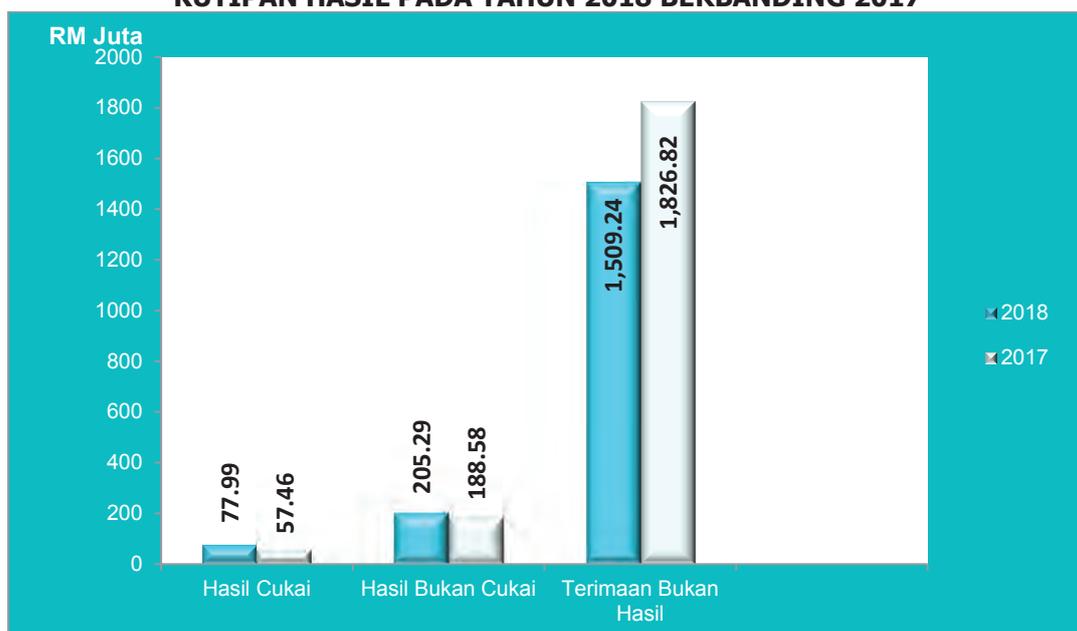
- a. Pada tahun 2018, hasil sebenar kerajaan negeri menurun sejumlah RM280.34 juta atau 13.5% menjadi RM1.793 bilion berbanding RM2.073 bilion pada tahun 2017. Kutipan hasil pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 8** dan **Carta 3**.

JADUAL 8
KUTIPAN HASIL PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BUTIRAN HASIL	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Hasil Cukai	77.99	57.46	20.53	35.7
Hasil Bukan Cukai	205.29	188.58	16.71	8.9
Terimaan Bukan Hasil	1,509.24	1,826.82	-317.58	-17.4
JUMLAH	1,792.52	2,072.86	-280.34	-13.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

**CARTA 3
KUTIPAN HASIL PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017**

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

- b. Analisis Audit menunjukkan penurunan Terimaan Bukan Hasil menyumbang kepada pengurangan hasil secara keseluruhan walaupun Hasil Cukai dan Hasil Bukan Cukai mengalami peningkatan. Butiran Terimaan Bukan Hasil yang menyumbang kepada penurunan hasil pada tahun 2018 adalah Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas) dan Terimaan Daripada Agensi Kerajaan yang Lain yang masing-masing menurun sejumlah RM287.04 juta dan RM40.71 juta berbanding tahun 2017.

6.5.3. Peningkatan dan Penurunan Hasil yang Ketara

Peningkatan dan penurunan hasil yang ketara pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 9**.

**JADUAL 9
PENINGKATAN DAN PENURUNAN HASIL
YANG KETARA PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017**

BIL.	BUTIRAN HASIL	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN		JUSTIFIKASI PENINGKATAN/ PENURUNAN
				(RM Juta)	(%)	
PENINGKATAN						
1.	Royalti Air	31.35	13.19	18.16	137.6	Perjanjian Royalti Air Skim Hidro Elektrik Hulu Terengganu (SHHT) telah selesai dimuktamadkan dan Kerajaan Negeri telah menerima bayaran royalti tersebut daripada Tenaga Nasional Berhad (TNB) pada tahun 2018.

BIL.	BUTIRAN HASIL	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN		JUSTIFIKASI PENINGKATAN/ PENURUNAN
				(RM Juta)	(%)	
2.	Pemberian Pertumbuhan Hasil	16.68	0.00	16.68	100	Pemberian Pertumbuhan Hasil disalurkan oleh Kerajaan Persekutuan sekiranya Kerajaan Persekutuan mempunyai lebihan hasil pada tahun sebelumnya. Tiada terimaan bagi maksud ini pada tahun 2017.
3.	Premium Tanah Biasa/Borang 5a	104.87	88.30	16.57	18.8	Peningkatan permohonan dan kelulusan tanah pada tahun semasa termasuk permohonan tanah dari agensi yang melibatkan mukim bandar.
PENURUNAN						
4.	Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas)	1,153.96	1,441.00	-287.04	-19.9	Penurunan terimaan ini adalah disebabkan perubahan dasar Kerajaan Persekutuan.
5.	Terimaan Daripada Agensi Kerajaan yang Lain	4.23	44.94	-40.71	-90.6	Kerajaan negeri hanya menerima terimaan daripada satu (1) agensi sahaja pada tahun 2018 berbanding dua (2) agensi pada tahun 2017.
6.	Bekalan Air	20.00	30.00	-10.00	-33.3	Samakan semula bayaran sewa pajakan aset bekalan air yang perlu dibayar kepada kerajaan negeri ialah RM20 juta berbanding RM30 juta pada tahun 2017.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

6.5.4. Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri

Penyumbang utama hasil kerajaan negeri terdiri daripada Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas), Tunggakan Dana Khas Kerajaan Persekutuan, Premium Tanah Biasa – Borang 5a, Pemberian 50% Perbelanjaan Mengurus Jabatan di Bawah Senarai Bersama dan Premium Perhutanan. Kelima-lima hasil ini menyumbang sejumlah RM1.569 bilion (87.6%) daripada keseluruhan hasil dalam tahun 2018 berbanding kutipan RM1.820 bilion (87.8%) dalam tahun 2017 seperti dalam **Jadual 10**. Terimaan Dana Khas yang berjumlah RM1.154 bilion pula telah menyumbang 64.4% daripada keseluruhan hasil kerajaan negeri pada tahun 2018.

JADUAL 10
PENYUMBANG UTAMA HASIL KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2018 DAN 2017

BIL.	BUTIRAN HASIL	2018		2017	
		JUMLAH HASIL (RM Juta)	PERATUS BERBANDING JUMLAH HASIL KESELURUHAN (%)	JUMLAH HASIL (RM Juta)	PERATUS BERBANDING JUMLAH HASIL KESELURUHAN (%)
1.	Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas)	1,153.96	64.4	1,441.00	69.5
2.	Tunggakan Dana Khas Kerajaan Persekutuan	220.00	12.3	220.00	10.6

BIL.	BUTIRAN HASIL	2018		2017	
		JUMLAH HASIL (RM Juta)	PERATUS BERBANDING JUMLAH HASIL KESELURUHAN (%)	JUMLAH HASIL (RM Juta)	PERATUS BERBANDING JUMLAH HASIL KESELURUHAN (%)
3.	Premium Tanah Biasa - Borang 5a	104.87	5.9	88.30	4.3
4.	Pemberian 50% Perbelanjaan Mengurus Jabatan di Bawah Senarai Bersama	50.36	2.8	47.77	2.3
5.	Premium Perhutanan	40.27	2.2	23.71	1.1
JUMLAH		1,569.46	87.6	1,820.78	87.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

6.5.5. Perbelanjaan Mengurus

- a. Perbelanjaan mengurus terdiri daripada perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan dan Bekalan yang dikenakan ke atas Kumpulan Wang Disatukan. Perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan adalah selaras dengan Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan untuk pembayaran seperti bayaran pencen, ganjaran, pampasan dan pembayaran hutang negeri. Perbelanjaan Bekalan pula adalah berdasarkan kelulusan Dewan Undangan Negeri selaras dengan Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan seperti bayaran emolumen dan bayaran bagi perolehan barangan atau perkhidmatan termasuk bayaran pindahan ke kumpulan wang tertentu. Maksud Bekalan juga termasuk wang yang diperuntukkan kepada Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan melalui pemberian atau pinjaman yang dianggap sebagai perbelanjaan.
- b. Pada tahun 2018, anggaran perbelanjaan mengurus yang diluluskan meningkat sejumlah RM29 juta atau 1.5% menjadi RM1.996 bilion berbanding RM1.967 bilion pada tahun 2017. Peningkatan anggaran perbelanjaan mengurus disebabkan oleh keperluan Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri memperoleh aset iaitu kenderaan dan jentera. Selain itu, peningkatan ketara anggaran belanja mengurus ialah di bawah kategori Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap sejumlah RM24.2 juta atau 1.7% untuk diagihkan kepada agensi negeri bagi melaksanakan aktiviti agensi masing-masing. Butiran lanjut adalah seperti dalam **Jadual 11**.

JADUAL 11
ANGGARAN PERBELANJAAN MENGRUS
YANG DILULUSKAN BAGI TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BUTIRAN PERBELANJAAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Emolumen	296.59	299.43	-2.84	-0.9
Perkhidmatan dan Bekalan	207.99	203.43	4.56	2.2
Aset	13.18	9.94	3.24	32.6

BUTIRAN PERBELANJAAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	*1,478.09	1,453.89	24.2	1.7
Perbelanjaan Lain	0.15	0.31	-0.16	-51.6
JUMLAH	1,996.00	1,967.00	29.0	1.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

Nota: (*) - termasuk Pindahan ke Kumpulan Wang Pembangunan sejumlah RM550 juta.

- c. Analisis Audit mendapati perkara seperti berikut:
- i. daripada RM13.78 juta jumlah peruntukan perbelanjaan mengurus yang diluluskan untuk 73 maksud perbelanjaan, didapati sejumlah RM2.80 juta untuk 49 maksud perbelanjaan tidak dibelanjakan langsung;
  - ii. sebanyak 11 jabatan/pejabat dengan 24 maksud perbelanjaan berjumlah RM10.96 juta tidak membelanjakan peruntukan tetapi telah membuat viremen keluar keseluruhannya; dan
  - iii. perbelanjaan mengurus bagi 35 jabatan/pejabat yang berjumlah RM6.36 juta atau 17.4% adalah kurang 50% daripada jumlah peruntukan yang diluluskan berjumlah RM36.50 juta.
- d. Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri pada tahun 2018 adalah berjumlah RM1.873 bilion iaitu 93.8% berbanding anggaran yang diluluskan yang berjumlah RM1.996 bilion. Perbelanjaan sebenar berbanding anggaran yang diluluskan adalah seperti dalam **Jadual 12**.

JADUAL 12
PERBELANJAAN SEBENAR PADA
TAHUN 2018 BERBANDING ANGGARAN YANG DILULUSKAN

BIL.	BUTIRAN PERBELANJAAN	ANGGARAN DILULUSKAN (RM Juta)	PERBELANJAAN SEBENAR (RM Juta)	PERATUS (%)
1.	Emolumen	296.59	272.48	91.9
2.	Perkhidmatan dan Bekalan	207.99	180.09	86.6
3.	Aset	13.18	7.50	56.9
4.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	1,478.09	1,412.54	95.6
5.	Perbelanjaan Lain	0.15	0.15	100.0
JUMLAH		1,996.00	1,872.76	93.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018

- e. Secara keseluruhannya perbelanjaan mengurus pada tahun 2018 menurun sejumlah RM26.99 juta iaitu 1.4% kepada RM1.873 bilion berbanding RM1.900 bilion pada tahun 2017. Perbelanjaan mengurus pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 13**.

JADUAL 13
PERBELANJAAN MENURUS PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	BUTIRAN PERBELANJAAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Emolumen	272.48	275.81	-3.33	-1.2
2.	Perkhidmatan dan Bekalan	180.09	192.28	-12.19	-6.3
3.	Aset	7.50	8.45	-0.95	-11.2
4.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	1,412.54	1,422.90	-10.36	-0.7
5.	Perbelanjaan Lain	0.15	0.31	-0.16	-51.6
JUMLAH		1,872.76	1,899.75	-26.99	-1.4

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

- f. Analisis Audit mendapati penurunan perbelanjaan mengurus sebahagian besarnya adalah disebabkan oleh pengurangan perbelanjaan di bawah kategori Perkhidmatan dan Bekalan serta Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap yang menurun masing-masing sejumlah RM12.19 juta dan RM10.36 juta pada tahun 2018 berbanding tahun 2017. Penurunan perbelanjaan bagi maksud Perkhidmatan dan Bekalan dipengaruhi oleh penurunan perbelanjaan di bawah Perkhidmatan Ikhtisas dan Perkhidmatan Lain yang Dibeli dan Hospitaliti yang menurun dengan ketara sejumlah RM13.49 juta pada tahun 2018. Penurunan perbelanjaan bagi maksud Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap pula dipengaruhi oleh penurunan perbelanjaan di bawah Tuntutan Insurans dan Pampasan yang menurun dengan ketara sejumlah RM31.83 juta pada tahun 2018.
- g. Justifikasi peningkatan dan penurunan perbelanjaan yang ketara pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 14**.

JADUAL 14
JUSTIFIKASI PENINGKATAN DAN PENURUNAN
PERBELANJAAN YANG KETARA PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	BUTIRAN PERBELANJAAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN		JUSTIFIKASI PENINGKATAN/PENURUNAN
				(RM Juta)	(%)	
PENINGKATAN						
1.	Pemberian Dalam Negeri	1,369.33	1,355.17	14.16	1.0	Kerajaan negeri mengadakan Ekspo Terengganu dan berlaku peningkatan jumlah agihan peruntukan Bantuan Am kepada Ahli MMKN dan ADUN.
2.	Ganjaran	8.20	0.79	7.41	938.0	Pembayaran kepada bekas ahli ADUN/EXCO yang berkhidmat semasa tempoh penggal 2013-2018.
PENURUNAN						
3.	Perkhidmatan Iktisas dan Perkhidmatan Lain yang Dibeli dan Hospitaliti	82.22	95.71	-13.49	-14.1	Pejabat Perbendaharaan Negeri mengawal dan menghadkan perbelanjaan jabatan selaras dengan bajet Negeri Terengganu tahun 2018. Segala latihan,

BIL.	BUTIRAN PERBELANJAAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN		JUSTIFIKASI PENINGKATAN/PENURUNAN
				(RM Juta)	(%)	
						kursus dan bengkel dalam daerah dan Negeri Terengganu serta semua aktiviti dan kursus di luar telah dikurangkan.
4.	Tuntutan Insurans dan Pampasan	5.34	37.17	-31.83	-85.6	Bayaran OSOL 44000 dibayar di bawah Vot B04 pada tahun 2017 kerana mendapat kelulusan khas oleh Pegawai Kewangan Negeri.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

h. Pembayaran di Bawah Arahan Perbendaharaan 58(a)

- i. Arahan Perbendaharaan 58(a) [AP58(a)] memperuntukkan bahawa kebenaran pembayaran khas bagi membayar/ menyelaraskan baucar perbelanjaan mengurus yang dikemukakan dalam tahun kewangan semasa, berkaitan dengan pertanggungan yang kena dibayar pada atau sebelum hujung tahun kewangan yang lama. Semakan Audit terhadap bayaran di bawah

AP58(a)

Adalah kebenaran bagi perbelanjaan tahun lepas dibayar dalam tahun semasa

RM4.53 juta

Perbelanjaan tahun 2017 dibayar dalam tahun 2018

RM2.56 juta

Peningkatan berbanding tahun 2017

AP58(a) mendapati bekalan/perkhidmatan yang diperoleh sebelum tahun 2018 berjumlah RM4.53 juta dibayar pada tahun 2018, iaitu meningkat dengan ketara sejumlah RM2.56 juta atau 129.9% berbanding RM1.97 juta pada tahun 2017. Peningkatan ketara ini adalah disebabkan tiada tempoh Akaun Kena Bayar (AKB) pada tahun 2017 menyebabkan kesemua bayaran yang tidak sempat dibayar pada tahun 2017 dibayar pada tahun 2018 di bawah AP58(a). Senarai jabatan/pejabat yang membuat pembayaran di bawah AP58(a) pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 15**. Pembayaran di bawah AP58(a) bagi Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri Terengganu adalah yang tertinggi iaitu sejumlah RM4.22 juta atau 93.2% daripada keseluruhan jumlah bayaran AP58(a) pada tahun 2018. Kelewatan menerima bil dan tuntutan dari pembekal merupakan punca utama pembayaran di bawah AP58(a). Bagaimanapun, pembayaran di bawah AP58(a) bagi bil tahun 2018 telah diselesaikan selewatnya-lewatnya pada bulan Mac 2019.

JADUAL 15
SENARAI JABATAN/PEJABAT YANG MEMBUAT
PEMBAYARAN DI BAWAH AP58(a) PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	JABATAN/PEJABAT	2018		2017		PERUBAHAN	
		BIL. BAUCAR BAYARAN	JUMLAH (RM Juta)	BIL. BAUCAR BAYARAN	JUMLAH (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	188	4.22	172	1.76	2.46	139.8
2.	Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu	49	0.06	22	0.03	0.03	100.0
3.	Pejabat Daerah Marang	14	0.03	5	0.00*	0.03	1,500.0
4.	Jabatan Kerja Raya	47	0.02	20	0.01	0.01	100.0
5.	Jabatan/Pejabat Lain**	233	0.20	138	0.17	0.03	17.6
JUMLAH		531	4.53	357	1.97	2.56	129.9

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

Nota: (*) - 0.00 – RM1,892.36

(**) - 20 Jabatan/Pejabat bagi tahun 2017

- 24 Jabatan/Pejabat bagi tahun 2018

- ii. Analisis Audit terhadap pembayaran di bawah AP58(a) mengikut jenis perbelanjaan bagi tahun 2018 mendapati butiran perbelanjaan yang tertinggi adalah sewaan kontrak kerja pembersihan bagi Majlis Daerah Kemaman. Selain itu, perbelanjaan bagi petrol/bil utiliti berjumlah RM0.27 juta melibatkan bilangan PTJ yang tertinggi iaitu sebanyak 38 PTJ. Butiran lanjut adalah seperti dalam **Jadual 16**.

JADUAL 16
PEMBAYARAN DI BAWAH AP58(a)
MENGIKUT JENIS PERBELANJAAN BAGI TAHUN 2018

BIL.	BUTIRAN PERBELANJAAN	BILANGAN PTJ	JUMLAH (RM Juta)
1.	Sewaan/kontrak	9	3.57
2.	Elaun/tuntutan	26	0.39
3.	Petrol/bil utiliti	38	0.27
4.	Aset	1	0.11
5.	Lain-lain	7	0.08
6.	Makan/minum	4	0.07
7.	Penginapan	4	0.04
JUMLAH		89	4.53

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018

- iii. Semakan lanjut mendapati pembayaran di bawah AP58(a) melibatkan satu (1) bil bulan September, satu (1) bil bulan Oktober, enam (6) bil bulan November dan 523 bil bulan Disember tahun 2017 seperti dalam **Jadual 17**.

JADUAL 17
PEMBAYARAN DI BAWAH AP58(a) MENGIKUT TARIKH BIL BAGI TAHUN 2017

BIL.	BIL TAHUN 2017 (Bulan)	BIL. BAUCAR	JUMLAH (RM)
1.	September	1	38
2.	Oktober	1	215
3.	November	6	14,609
4.	Disember	523	4,518,375
JUMLAH		531	4,533,237

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

iv. Penemuan Audit yang perlu diberi perhatian adalah seperti berikut:

- Semakan Audit mendapati perolehan berjumlah RM4.5 juta yang dibayar melalui empat (4) baucar bayaran dilaksanakan sebelum pengecualian daripada kaedah perolehan sebut harga/tender diluluskan. Semakan lanjut mendapati perolehan untuk pengecualian hanya dikemukakan selepas perolehan dilaksanakan. Butiran lanjut adalah seperti dalam **Jadual 18**.

JADUAL 18
BAUCAR BAYARAN DILAKSANAKAN SEBELUM PENGECCUALIAN DILULUSKAN

BIL.	NO./TARIKH BAUCAR	TARIKH PESANAN KERAJAAN	TARIKH PERMOHONAN PENGECCUALIAN SEBUT HARGA/ TENDER	TARIKH KELULUSAN PENGECCUALIAN SEBUTHARGA/ TENDER	JUMLAH (RM)	PERIHAL BAUCAR BAYARAN	MAKLUM BALAS
1.	V0006298 10.12.2018	01.03.2018	18.07.2018	25.09.2018	21,200	Perkhidmatan siaran terima kasih YAB PM sempena Expo Terengganu pada 03.03.2018.	Maklum balas SUK yang diterima pada 14 April 2019 Bahagian Kewangan Urusetia Penerangan Darul Iman (UPDI) memaklumkan bahawa perolehan tersebut adalah bersegera.
2.	V0006979 13.12.2018	25.04.2018	18.07.2018	25.09.2018	123,800	Pakej penginapan dan makan minum bagi Program Perasmian Pusat Media UKOM pada 27.04.2018 hingga 09.05.2018.	Maklum balas SUK yang diterima pada 14 April 2019 Bahagian Kewangan UPDI memaklumkan bahawa perolehan tersebut adalah bersegera.
3.	V0003852 16.07.2018	20.03.2018	16.04.2018	22.04.2018	3,180,000	Membekal tuala bersulam untuk program YAB MB Terengganu.	Maklum balas SUK yang diterima pada 14 April 2019
4.	V0003853 16.07.2018	01.03.2018	09.04.2018	24.04.2018	1,176,000	Membekal kain pasang bagi program YAB MB Terengganu.	Program tersebut merupakan program <i>ad hoc</i> .
JUMLAH					4,501,000		

Sumber: Baucar Bayaran Tahun 2018

7. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

7.1. Akaun Pinjaman Disatukan ditubuhkan mengikut Seksyen 7(b), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini digunakan untuk mengakaunkan semua pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan dan pindahan penerimaan pinjaman ke Akaun Kumpulan Wang Pembangunan, Kumpulan Wang Bekalan Air atau Kumpulan Wang lain yang berkaitan.

7.2. Pada tahun 2018, kerajaan negeri tidak menerima sebarang pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan. Ini menjadikan Akaun Pinjaman Disatukan berbaki kosong iaitu untuk lima (5) tahun berturut-turut semenjak tahun 2014. Pinjaman terakhir yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan adalah pada tahun 2013 berjumlah RM22.93 juta bagi membiayai projek bekalan air.

8. AKAUN AMANAH DISATUKAN

8.1. Akaun Amanah Disatukan adalah sebahagian daripada Kumpulan Wang Disatukan yang diwujudkan di bawah Seksyen 7(c), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Wang Deposit. Semua penerimaan dan pembayaran wang amanah diakaunkan mengikut kehendak Arahan Amanah di bawah Seksyen 9 dan Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957. Pada akhir tahun 2018, baki Akaun Amanah Disatukan adalah berjumlah RM157.28 juta, iaitu meningkat sejumlah RM71.16 juta atau 82.6% berbanding RM86.12 juta pada tahun 2017. Kedudukan Akaun Amanah Disatukan pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 19**.

JADUAL 19
KEDUDUKAN AKAUN AMANAH DISATUKAN PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:				
i. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	-215.47	-344.35	128.88	37.4
• Kumpulan Wang Pembangunan	-677.25	-796.99	119.74	15.0
• Kumpulan Wang Bekalan Air	70.09	71.36	-1.27	-1.8
• Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	391.69	381.28	10.41	2.7
ii. Kumpulan Wang Amanah Awam	128.70	157.20	-28.50	-18.1
iii. Akaun Wang Deposit	244.05	273.27	-29.22	-10.7
BAKI PADA 31 DISEMBER	157.28	86.12	71.16	82.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

8.2. Analisis Audit menunjukkan peningkatan baki Akaun Amanah Disatukan pada tahun 2018 disumbangkan oleh peningkatan Kumpulan Wang Amanah Kerajaan sejumlah RM128.88 juta berbanding pada tahun 2017. Peningkatan Kumpulan Wang

Amanah Kerajaan ini adalah disebabkan oleh peningkatan ketara baki Kumpulan Wang Pembangunan sejumlah RM119.74 juta pada tahun 2018.

8.3. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

8.3.1. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan ditubuhkan mengikut Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 bagi mengaakumkan terimaan daripada peruntukan Kerajaan dan bayaran bagi maksud tertentu. Kumpulan Wang Amanah ini adalah kumpulan wang pusingan yang mana pembayaran daripada kumpulan wang ini tidak boleh melebihi had peruntukan yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri. Kumpulan Wang Amanah ini disenaraikan dalam Jadual Kedua dan Jadual Ketiga Akta Tatacara Kewangan 1957.

8.3.2. Baki Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada akhir tahun 2018 adalah berbaki defisit RM215.47 juta berbanding defisit RM344.35 juta pada tahun 2017 iaitu meningkat sejumlah RM128.88 juta atau 37.4%. Peningkatan ini disebabkan oleh peningkatan Kumpulan Wang Pembangunan sejumlah RM119.74 juta dan Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan sejumlah RM10.41 juta pada tahun 2018.

8.4. Kumpulan Wang Pembangunan

8.4.1. Prestasi Kewangan

- a. Kumpulan Wang Pembangunan ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966 (Akta 406) dan diperakumkan dalam Penyata Kumpulan Wang Pembangunan. Sumber kewangan kumpulan wang ini diperoleh melalui caruman daripada Akaun Hasil Disatukan, Terimaan Pemberian dan Pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan serta Terimaan Bayaran Balik Pinjaman daripada agensi kerajaan negeri. Wang dalam kumpulan wang ini hanya boleh dibelanjakan untuk maksud yang ditentukan dalam Akta tersebut. Kedudukan baki Kumpulan Wang Pembangunan pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 20**.

JADUAL 20
KEDUDUKAN BAKI KUMPULAN WANG
PEMBANGUNAN PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	-796.99	-690.46	-106.53	-15.4
Penerimaan	631.74	566.70	65.04	11.5
Pembayaran	512.00	673.23	-161.23	-24.0
Lebihan/Defisit Semasa	119.74	-106.53	226.27	212.4
BAKI PADA 31 DISEMBER	-677.25	-796.99	119.74	15.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

- b. Pada tahun 2018, Kumpulan Wang Pembangunan telah mencatatkan lebih berjumlah RM119.74 juta berbanding defisit RM106.53 juta pada tahun 2017. Lebih ini adalah disebabkan oleh penerimaan berjumlah RM631.74 juta melebihi pembayaran berjumlah RM512 juta. Hal ini menjadikan baki defisit terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun 2018 berjumlah RM677.25 juta berbanding RM796.99 juta pada tahun 2017.

8.4.2. Pencapaian Perbelanjaan Pembangunan Tahun 2018

- a. Pada tahun 2018, peruntukan yang diluluskan bagi 16 jabatan/pejabat adalah berjumlah RM823.43 juta untuk melaksanakan 4,266 projek. Daripada peruntukan tersebut, sejumlah RM512 juta telah dibelanjakan bagi melaksanakan projek pembangunan. Pencapaian perbelanjaan pembangunan sebanyak 62.2% sehingga 31 Disember 2018 adalah seperti dalam **Jadual 21**.

JADUAL 21
PERUNTUKAN DAN PERBELANJAAN PEMBANGUNAN BAGI TAHUN 2018

BIL.	JABATAN PELAKSANA	BIL. PROJEK	PERUNTUKAN (RM Juta)	PERBELANJAAN (RM Juta)	PENCAPAIAN (%)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	3,847	737.18	477.85	64.8
2.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	1	50.00	17.95	35.9
3.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	104	4.00	3.14	78.5
4.	Jabatan Kerja Raya Negeri	15	3.65	2.70	73.9
5.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	36	4.00	2.29	57.3
6.	Pejabat Daerah Besut	39	2.50	1.72	68.8
7.	Pejabat Daerah Hulu Terengganu	28	1.50	1.29	86.0
8.	Pejabat Daerah Kuala Nerus	53	2.00	1.12	56.0
9.	Pejabat Daerah Dungun	37	2.00	1.07	53.5
10.	Pejabat Daerah Marang	25	2.00	0.88	44.0
11.	Pejabat Daerah Kemaman	25	2.00	0.63	31.5
12.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	43	0.80	0.53	66.3
13.	Jabatan Pertanian Negeri	5	0.40	0.38	95.0
14.	Pejabat Daerah Setiu	6	1.00	0.31	31.0
15.	Jabatan Perhutanan Negeri	2	0.40	0.14	35.0
16.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	0	10.00	0.00	0.0
JUMLAH		4,266	823.43	512.00	62.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018

- b. Pada tahun 2018, kerajaan negeri telah membelanjakan sejumlah RM512 juta bagi membiayai pelbagai projek pembangunan berbanding RM673.23 juta pada tahun 2017. Kedudukan perbelanjaan pembangunan pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 22**.

JADUAL 22
KEDUDUKAN PERBELANJAAN PEMBANGUNAN PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	JABATAN PELAKSANA	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	477.85	607.52	-129.67	-21.3
2.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	17.95	41.36	-23.41	-56.6
3.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	3.14	4.00	-0.86	-21.5
4.	Jabatan Kerja Raya Negeri	2.70	3.56	-0.86	-24.2
5.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	2.29	3.73	-1.44	-38.6
6.	Pejabat Daerah Besut	1.72	2.28	-0.56	-24.6
7.	Pejabat Daerah Hulu Terengganu	1.29	1.18	0.11	9.32
8.	Pejabat Daerah Kuala Nerus	1.12	1.98	-0.86	-43.4
9.	Pejabat Daerah Dungun	1.07	1.79	-0.72	-40.2
10.	Pejabat Daerah Marang	0.88	1.28	-0.40	-31.3
11.	Pejabat Daerah Kemaman	0.63	2.00	-1.37	-68.5
12.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	0.53	0.30	0.23	76.7
13.	Jabatan Pertanian Negeri	0.38	0.40	-0.02	-5.0
14.	Pejabat Daerah Setiu	0.31	0.88	-0.57	-64.8
15.	Jabatan Perhutanan Negeri	0.14	0.42	-0.28	66.7
16.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	0.00	0.55	-0.55	-100.0
JUMLAH		512.00	673.23	-161.23	-24.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

- c. Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri mencatatkan perbelanjaan tertinggi iaitu sejumlah RM477.85 juta pada tahun 2018 atau 93.3% daripada keseluruhan perbelanjaan pembangunan pada tahun 2018. Perbelanjaan sejumlah RM477.85 juta ini antaranya adalah bagi membiayai perbelanjaan Projek Khas sejumlah RM106.25 juta, Pembangunan Daerah Kuala Nerus sejumlah RM83.57 juta, Pembangunan Projek Kecil Seluruh DUN sejumlah RM27.70 juta, Program Perumahan Terengganuku Sejahtera (PPTS) sejumlah RM25.96 juta dan Projek Bekalan Air Negeri sejumlah RM24.19 juta. Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri pula mencatatkan perbelanjaan kedua tertinggi iaitu sejumlah RM17.95 juta bagi perbelanjaan Pengambilan Balik Tanah.

8.4.3. Prestasi Pelaksanaan Projek Tahun Semasa

- a. Pada tahun 2018, sebanyak 4,266 projek telah diluluskan untuk dilaksanakan oleh 16 jabatan/pejabat. Pada keseluruhannya, sebanyak 4,094 atau 96% projek telah siap dilaksanakan, 83 projek atau 1.9% sedang dilaksanakan dan 89 projek atau 2.1% belum dimulakan seperti dalam **Jadual 23**.

JADUAL 23
STATUS PENCAPAIAN PELAKSANAAN PROJEK PEMBANGUNAN BAGI TAHUN 2018

BIL.	JABATAN PELAKSANA	PROJEK DILULUSKAN	SIAP	SEDANG DILAKSANAKAN	BELUM MULA
		(Bil.)	(Bil.)	(Bil.)	(Bil.)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	3,847	3,744	82	21
2.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	104	101	0	3
3.	Pejabat Daerah Kuala Nerus	53	53	0	0
4.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	43	43	0	0
5.	Pejabat Daerah Besut	39	37	0	2
6.	Pejabat Daerah Dungun	37	16	0	21
7.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	36	36	0	0
8.	Pejabat Daerah Hulu Terengganu	28	26	0	2
9.	Pejabat Daerah Marang	25	10	0	15
10.	Pejabat Daerah Kemaman	25	6	1	18
11.	Jabatan Kerja Raya Negeri	15	8	0	7
12.	Pejabat Daerah Setiu	6	6	0	0
13.	Jabatan Pertanian Negeri	5	5	0	0
14.	Jabatan Perhutanan Negeri	2	2	0	0
15.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	1	1	0	0
16.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	0	0	0	0
JUMLAH		4,266	4,094	83	89

Sumber: Jabatan Negeri

- b. Berdasarkan **Jadual 23**, tujuh (7) jabatan/pejabat telah berjaya menyiapkan kesemua 146 projek yang diluluskan kepada jabatan/pejabat berkenaan. Antara projek tersebut adalah *Double Road Frontage Fasa 2*, Membina Jalan Bertingkat di Persimpangan Jambatan Sultan Mahmud dan Kampung Bukit Tumbuh, Kuala Terengganu serta Rumah Kos Rendah Perasing Jaya Hulu Jabor, Kemaman. Sebanyak 83 projek di bawah dua (2) jabatan/pejabat masih dalam pelaksanaan antaranya adalah Jalan Kuala Terengganu *By Pass* Fasa 3 dan *Feeder Road*, Kuala Terengganu, Pembangunan Daerah Kuala Nerus serta Bangunan Baru Pentadbiran Negeri Terengganu. Lapan (8) jabatan/pejabat masih belum memulakan 89 projek yang diluluskan. Daripada jumlah tersebut, lima (5) projek terbesar yang belum dimulakan adalah seperti dalam **Jadual 24**.

JADUAL 24
SENARAI LIMA (5) PROJEK TERBESAR YANG BELUM DIMULAKAN

BIL.	JABATAN PELAKSANA	NAMA PROJEK	KOS PROJEK (RM Juta)	SEBAB BELUM MULA
1.	Jabatan Pengairan dan Saliran	Membina sistem saliran Banggol Air Lilih, Kuala Terengganu	10.00	Dalam proses pengambilan balik tanah.
2.	Jabatan Pengairan dan Saliran	Membina sistem saliran Padang Lebam, Marang	10.00	Dalam proses pengambilan balik tanah.

BIL.	JABATAN PELAKSANA	NAMA PROJEK	KOS PROJEK (RM Juta)	SEBAB BELUM MULA
3.	Jabatan Pengairan dan Saliran	Sistem saliran di Projek Penyusunan Semula Kampung (PPSK) Gunung Menerong, Mukim Hulu Berang, Hulu Terengganu	5.00	Dalam proses pengambilan balik tanah.
4.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	Pembangunan infrastruktur dan kemudahan awam di Pulau Redang	3.53	Projek ditangguhkan selepas mengambil kira kos yang tinggi dianggarkan sejumlah RM13 juta. Isu pengambilan balik tanah dan isu bantahan daripada pengusaha resort.
5.	Jabatan Kerja Raya	Cadangan membina, menaiktaraf dan membaiki pintu gerbang/perabot jalan di Negeri Terengganu.	3.50	Projek ditangguhkan.

Sumber: Jabatan Negeri

8.5. Kumpulan Wang Bekalan Air

Kumpulan Wang Bekalan Air ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Bekalan Air (Tatacara Kewangan dan Perakaunan) 1980. Sumber kewangan kumpulan wang ini diperoleh melalui caruman daripada kerajaan negeri dan pindahan daripada Akaun Pinjaman Disatukan. Baki Kumpulan Wang Bekalan Air pada akhir tahun 2018 berjumlah RM70.09 juta berbanding RM71.36 juta pada tahun 2017 iaitu menurun sejumlah RM1.27 juta. Penurunan sebanyak 1.8% ini adalah disebabkan perbelanjaan sejumlah RM1.27 juta dan tiada penerimaan pada tahun 2018. Kerajaan negeri tidak menerima sebarang pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi projek bekalan air pada tahun 2018. Kedudukan Kumpulan Wang Bekalan Air pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 25**.

JADUAL 25
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG
BEKALAN AIR PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	71.36	72.86	-1.50	-2.1
Penerimaan	0.00	0.00	0.00	0.0
Pembayaran	1.27	1.50	-0.23	-15.3
Lebihan/Defisit Semasa	-1.27	-1.50	0.23	15.3
BAKI PADA 31 DISEMBER	70.09	71.36	-1.27	-1.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

8.6. Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

8.6.1. Kedudukan Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 26**.

JADUAL 26
KEDUDUKAN PELBAGAI KUMPULAN WANG
AMANAH KERAJAAN PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Akaun Penyelesaian	10.23	10.56	-0.33	-3.1
2.	Akaun Perniagaan	0.17	0.17	0.00	0.0
3.	Akaun Pinjaman	64.16	63.11	1.05	1.7
4.	Kumpulan Wang Luar Jangka	5.00	5.00	0.00	0.0
5.	Pelbagai Kumpulan Wang Amanah	312.13	302.44	9.69	3.2
BAKI PADA 31 DISEMBER		391.69	381.28	10.41	2.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

8.6.2. Analisis Audit menunjukkan baki Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada akhir tahun 2018 adalah berjumlah RM391.69 juta iaitu meningkat sejumlah RM10.41 juta atau 2.7% berbanding RM381.28 juta pada tahun 2017. Pada tahun 2018, Akaun Penyelesaian menurun sejumlah RM0.33 juta atau 3.1%, namun penurunan ini tidak mempengaruhi baki Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan kerana Pelbagai Kumpulan Wang Amanah mencatatkan peningkatan sejumlah RM9.69 juta. Peningkatan Akaun Pinjaman adalah disebabkan oleh penurunan baki boleh tuntutan bagi Pendahuluan Membeli Kenderaan Jabatan sejumlah RM1.55 juta.

8.6.3. Penemuan Audit telah dibangkitkan kepada PPNT berkenaan Kumpulan Wang Amanah Kerajaan. Antara penemuan Audit yang perlu diberi perhatian adalah seperti berikut:

- a. Pada akhir tahun 2018, baki Akaun Pelbagai Penyelesaian yang belum dilaraskan berjumlah RM8.72 juta di dua (2) pusat tanggungjawab (PTJ) iaitu Unit Perancang Ekonomi Negeri dan Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri (Perumahan) masing-masing berjumlah RM7.50 juta dan RM1.22 juta.

Maklum Balas PPNT yang Diterima pada 16 Mei 2019

Akaun Pelbagai Penyelesaian bagi UPEN dan SUK (Perumahan) masih belum dilaraskan kerana projek tersebut masih dalam proses pelaksanaan.

- b. Sebanyak 807 keping cek terbatal sehingga akhir tahun 2018 berjumlah RM1.14 juta yang mana meliputi cek terbatal dari tahun 2012 hingga 2018.

Maklum Balas PPNT yang Diterima pada 16 Mei 2019

Cek terbatal telah dikenalpasti PTJ pembayar dan PPNT masih menunggu maklum balas daripada PTJ untuk tindakan seterusnya sama ada membuat pelarasan untuk dijadikan hasil atau dibuat penggantian cek.

- c. Sebanyak 406 kes EFT terbatal sehingga akhir tahun 2018 berjumlah RM0.37 juta yang mana meliputi EFT terbatal dari tahun 2012 hingga 2018.

Maklum Balas PPNT yang Diterima pada 16 Mei 2019

Baucar EFT terbatal telah dikenalpasti PTJ pembayar dan PPNT masih menunggu maklum balas daripada PTJ untuk tindakan seterusnya sama ada membuat pelarasan untuk dijadikan hasil atau dibuat penggantian baucar.

8.6.4. Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri

- a. Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri diwujudkan bertujuan untuk mengakaunkan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan. Pemberian ini berdasarkan peruntukan Perkara 109(1)(b), Perlembagaan Persekutuan bagi membiayai penyelenggaraan jalan negeri yang dilaksanakan oleh Jabatan Kerja Raya, Jabatan Pengairan dan Saliran, pejabat daerah dan Pihak Berkuasa Tempatan. Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri telah ditubuhkan di bawah Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957.
- b. Pada tahun 2018, baki kumpulan wang ini meningkat sejumlah RM9.64 juta menjadi RM262.13 juta berbanding RM252.49 juta pada tahun 2017. Peningkatan ini disebabkan oleh terimaan berjumlah RM171.59 juta adalah lebih tinggi berbanding perbelanjaan yang berjumlah RM161.95 juta. Kedudukan Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 27**.

JADUAL 27
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG AMANAH
PENYELENGGARAAN JALAN NEGERI PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

PERKARA	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	252.49	252.48	0.01	0.0
Terimaan	171.59	166.60	4.99	3.0
Perbelanjaan	161.95	166.59	-4.64	-2.8
BAKI PADA 31 DISEMBER	262.13	252.49	9.64	3.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

- c. Pada tahun 2018, sejumlah RM161.95 juta atau 94.4% telah dibelanjakan daripada jumlah terimaan RM171.59 juta bagi membiayai kerja penyenggaraan jalan negeri yang dilaksanakan oleh agensi pelaksana. Berdasarkan *Malaysian Road Record Information System* (MARRIS), panjang jalan negeri sehingga 31 Disember 2018 adalah 20,094.16 km iaitu meningkat sebanyak 5,162.61 km berbanding 14,931.55 km pada 31 Disember 2017.

8.7. Kumpulan Wang Amanah Awam

8.7.1. Kumpulan Wang Amanah Awam adalah kumpulan wang yang ditubuhkan di bawah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957 untuk mengakaunkan wang yang diperuntukkan daripada kerajaan, sumbangan daripada orang awam dan organisasi kepada kerajaan negeri bagi tujuan tertentu. Pengurusan kumpulan wang ini hendaklah diurus mengikut Arahan Amanah yang diluluskan oleh Perbendaharaan Negeri. Pada 31 Disember 2018, kerajaan negeri mempunyai sebanyak 34 akaun amanah di bawah Kumpulan Wang Amanah Awam. Baki kumpulan wang ini pada akhir tahun 2018 adalah berjumlah RM128.70 juta berbanding RM157.20 juta pada tahun 2017 iaitu menurun sejumlah RM28.50 juta atau 18.1%. Kedudukan Kumpulan Wang Amanah Awam pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 28**.

JADUAL 28
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG AMANAH
AWAM PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

PERKARA	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
			(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	157.19	174.36	-17.17	-9.8
Penerimaan	66.86	65.50	1.35	2.1
Pembayaran	95.35	82.66	12.69	15.4
BAKI PADA 31 DISEMBER	128.70	157.20	-28.50	-18.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

8.7.2. Analisis Audit mendapati antara akaun amanah yang menunjukkan penurunan ketara adalah Akaun Amanah Dana Khas yang menurun sejumlah RM50.96 juta dan Akaun Amanah Tabung Konservasi Tanah Bencah Setiu sejumlah RM0.48 juta. Penurunan Akaun Amanah Dana Khas yang ketara adalah disebabkan tiada terimaan pada tahun 2018 berbanding tahun 2017. Akaun Amanah yang menunjukkan peningkatan ketara pula antaranya adalah Akaun Amanah Penyelenggaraan Jalan Raya yang meningkat sejumlah RM12.65 juta dan Kumpulan Wang Pembangunan Hutan sejumlah RM8.54 juta.

8.7.3. Kumpulan Wang Pembangunan Hutan

- a. Kumpulan wang ini diwujudkan mengikut Seksyen 56, Akta Perhutanan Negara 1984 (Akta 313). Tujuan penubuhannya adalah untuk melaksanakan pelbagai projek seperti menyediakan, melaksana dan mengkaji semula rancangan pengurusan hutan negeri. Punca kewangan bagi kumpulan wang ini adalah pindahan daripada Akaun Hasil Disatukan dan kutipan ses kayu balak.
- b. Pada tahun 2018, Kumpulan Wang ini mencatatkan lebih sejumlah RM8.54 juta disebabkan penerimaan berjumlah RM12.83 juta melebihi pembayaran berjumlah RM4.29 juta. Lebih ini menjadikan baki terkumpul Kumpulan Wang ini meningkat menjadi RM15.91 juta berbanding RM7.37 juta pada tahun 2017. Baki Kumpulan Wang Pembangunan Hutan bagi tahun 2014 hingga 2018 adalah seperti dalam **Jadual 29**.

JADUAL 29
BAKI KUMPULAN WANG PEMBANGUNAN HUTAN BAGI TAHUN 2014 HINGGA 2018

PERKARA	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	2018 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	5.65	4.04	2.98	0.61	7.37
Penerimaan	5.44	3.21	2.92	9.94	12.83
Pembayaran	7.05	4.27	5.29	3.18	4.29
Lebihan/Defisit	-1.61	-1.06	-2.37	6.76	8.54
BAKI PADA 31 DISEMBER	4.04	2.98	0.61	7.37	15.91

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2014 hingga 2018

- c. Penerimaan Kumpulan Wang Pembangunan Hutan mencatatkan peningkatan sejumlah RM2.89 juta atau 29.1% menjadi RM12.83 juta berbanding RM9.94 juta pada tahun 2017. Manakala perbelanjaan Kumpulan Wang pula mencatatkan peningkatan sejumlah RM1.11 juta atau 34.9% menjadi RM4.29 juta pada tahun 2018 berbanding RM3.18 juta pada tahun 2017.

8.7.4. Akaun Amanah Dana Khas

- a. Akaun Amanah Dana Khas ditubuhkan di bawah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957. Tujuan penubuhan akaun ini adalah untuk memperakakan wang yang diterima bagi melaksanakan program, projek dan aktiviti yang memberi manfaat kepada rakyat Negeri Terengganu yang diluluskan oleh Jawatankuasa Akaun Amanah. Penerimaan akaun amanah ini adalah terdiri daripada wang yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan dan sumbangan orang awam, pihak berkuasa berkanun atau mana-mana entiti yang tidak dibiayai sepenuhnya oleh Kerajaan Persekutuan dan Negeri Terengganu.

- b. Pada tahun 2018, akaun ini berbaki RM52.59 juta iaitu menurun sejumlah RM50.96 juta atau 49.2% berbanding RM103.55 juta pada tahun 2017. Tiada penerimaan dana khas pada tahun 2018. Kedudukan Akaun Amanah Dana Khas bagi tahun 2014 hingga 2018 adalah seperti dalam **Jadual 30**.

JADUAL 30
KEDUDUKAN AKAUN AMANAH DANA KHAS BAGI TAHUN 2014 HINGGA 2018

PERKARA	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	2018 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	47.69	39.37	35.64	140.99	103.55
Penerimaan	4.47	2.97	118.50	0.49	0.00
Pembayaran	12.79	6.70	13.15	37.93	50.96
Lebihan/Defisit	-8.32	-3.73	105.35	-37.44	-50.96
BAKI PADA 31 DISEMBER	39.37	35.64	140.99	103.55	52.59

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2014 hingga 2018

- c. Analisis Audit menunjukkan Akaun Amanah ini mencatatkan defisit sejumlah RM50.96 juta pada tahun 2018 berbanding sejumlah RM37.44 juta pada tahun 2017. Pada tahun 2018, tiada penerimaan bagi akaun ini berbanding perbelanjaan sejumlah RM50.96 juta. Hal ini menjadikan baki terkumpul Akaun Amanah Dana Khas pada akhir tahun 2018 berjumlah RM52.59 juta berbanding RM103.55 juta pada tahun 2017. Pada tahun 2018, sejumlah RM50.96 juta telah dibelanjakan bagi Projek Bina Siap dan Naik Taraf Laluan FT3 Jalan Kuala Terengganu - Kuantan.

8.8. Akaun Deposit

8.8.1. Deposit merupakan wang yang diterima oleh sesebuah jabatan bagi maksud tertentu dan perlu dikembalikan setelah selesai maksudnya. Mengikut Arahan Perbendaharaan 162, deposit yang tidak dituntut selepas tempoh 12 bulan dari tarikh deposit boleh dikembalikan kepada pendeposit, hendaklah diwartakan. Sekiranya deposit berkenaan masih tidak dituntut selepas tiga (3) bulan, ia hendaklah dikreditkan ke Akaun Hasil Disatukan. Pada akhir tahun 2018, kerajaan negeri mempunyai dua (2) jenis Deposit Am iaitu Deposit Am Jabatan sejumlah RM177.69 juta dan Deposit Wang Jaminan Pelaksanaan sejumlah RM66.36 juta. Wang deposit tersebut diselenggara oleh 28 jabatan/pejabat melalui 69 akaun deposit yang berjumlah RM244.05 juta. Baki akaun deposit pada tahun 2018 menurun sejumlah RM29.22 juta atau 10.7% berbanding tahun 2017 yang berjumlah RM273.27 juta. Pada tahun 2018, sebanyak 13 jabatan/pejabat mempunyai deposit melebihi RM1.0 juta. Sebanyak 15 jabatan/pejabat lain mempunyai deposit di antara RM3,960 hingga RM0.96 juta yang mana jumlah keseluruhan deposit bagi 15 jabatan/pejabat tersebut berjumlah RM3.59 juta.

Kedudukan deposit pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 31**.

JADUAL 31
KEDUDUKAN DEPOSIT PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	JABATAN/PEJABAT	BIL. AKAUN DEPOSIT	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
					(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	1	54.49	54.29	0.2	0.4
2.	Pejabat Tanah Kuala Terengganu	4	54.29	67.75	-13.46	-19.9
3.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	5	35.16	35.73	-0.57	-1.6
4.	Jabatan Perhutanan Negeri	2	35.05	26.64	8.41	31.6
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	2	25.42	31.72	-6.3	-19.9
6.	Pejabat Tanah Marang	4	6.27	6.19	0.08	1.3
7.	Pejabat Tanah Dungun	4	6.17	9.29	-3.12	-33.6
8.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	2	5.97	5.02	0.95	18.9
9.	Pejabat Tanah Kemaman	4	5.01	5.24	-0.23	-4.4
10.	Pejabat Tanah Hulu Terengganu	4	3.37	4.29	-0.92	-21.4
11.	Pejabat Tanah Besut	4	3.24	9.63	-6.39	-66.4
12.	Pejabat Tanah Kuala Nerus	4	3.07	9.28	-6.21	-66.9
13.	Pejabat Tanah Setiu*	3	2.95	3.05	-0.1	-3.3
14.	Jabatan/Pejabat Lain**	26	3.59	5.15	-1.56	-30.3
JUMLAH		69	244.05	273.27	-29.22	-10.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2018 dan 2017

Nota: (*) - Pejabat Tanah Setiu (Tahun 2017 – 4 Akaun, Tahun 2018 – 3 Akaun)

(**) - Jabatan/Pejabat Lain (Tahun 2017 – 27 Akaun, 15 Jabatan/Pejabat & Tahun 2018 – 26 Akaun, 15 Jabatan/Pejabat)

8.8.2. Analisis Audit mendapati baki Akaun Deposit bagi 10 jabatan/pejabat telah mencatatkan peningkatan manakala 16 jabatan/pejabat telah menunjukkan penurunan berbanding tahun 2017. Sebanyak dua (2) jabatan/pejabat mempunyai baki yang sama seperti tahun 2017. Pejabat Tanah dan Galian mempunyai wang deposit paling tinggi iaitu berjumlah RM54.49 juta pada akhir tahun 2018, diikuti dengan Pejabat Tanah Kuala Terengganu sejumlah RM54.29 juta seterusnya Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri sejumlah RM35.16 juta. Antara wang deposit tertinggi yang diterima oleh Pejabat Tanah dan Galian adalah daripada Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan (FELDA) sejumlah RM51.14 juta serta Sime Darby Plantation Sdn. Bhd dan Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu masing-masing berjumlah RM0.54 juta dan RM0.36 juta.

8.8.3. Jabatan Perhutanan Negeri mencatatkan peningkatan ketara sejumlah RM8.41 juta menjadi RM35.05 juta berbanding RM26.64 juta pada tahun 2017. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh peningkatan kadar deposit lesen daripada maksimum RM10,000 kepada maksimum RM40,000 bergantung kepada luas kawasan yang diluluskan. Pejabat Tanah Kuala Terengganu menunjukkan

penurunan ketara sejumlah RM13.46 juta menjadi RM54.29 juta berbanding RM67.75 juta pada tahun 2017. Penurunan ini adalah disebabkan oleh bayaran balik deposit kepada pendeposit.

8.8.4. Pada tahun 2018, tujuh (7) pejabat telah mengambil tindakan pewartaan wang deposit sejumlah RM2.95 juta dari tahun 1967 hingga 2014 melibatkan 2,033 pendeposit seperti dalam **Jadual 32**.

JADUAL 32
PEJABAT YANG MENGAMBIL TINDAKAN PEWARTAAN DEPOSIT PADA TAHUN 2018

BIL.	PEJABAT	BIL. AKAUN DEPOSIT	BILANGAN PENDEPOSIT	TEMPOH DEPOSIT DITERIMA	JUMLAH DEPOSIT (RM Juta)
1.	Jabatan Kerja Raya	1	1,702	1967-1999	1.57
2.	Jabatan Pengairan dan Saliran	2	51	1985-2013	0.69
3.	Pejabat Tanah Kuala Terengganu	4	184	2005-2014	0.49
4.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	1	77	1993-2010	0.17
5.	Pejabat Daerah Setiu	1	7	2007-2011	0.02
6.	Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu	2	10	2007-2012	0.01
7.	Jabatan Pertanian	1	2	2013	0.00*
JUMLAH		12	2,033		2.95

Sumber: Jabatan Negeri

Nota : * - RM120

8.8.5. Analisis Audit mendapati sebanyak 60 akaun deposit sejak tahun 1973 hingga 2016 berjumlah RM203.01 juta yang melibatkan 6,058 pendeposit boleh dikembalikan seperti dalam **Jadual 33**. Deposit Am yang boleh dikembalikan tetapi masih tidak dituntut hendaklah diambil tindakan pewartaan.

JADUAL 33
DEPOSIT TIDAK DITUNTUT BAGI TAHUN 1973 HINGGA 2016

BIL.	JABATAN/PEJABAT	BIL. AKAUN DEPOSIT	BIL. PENDEPOSIT	TEMPOH DEPOSIT DITERIMA	JUMLAH DEPOSIT (RM Juta)
1.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	1	195	1999-2016	53.74
2.	Pejabat Tanah Kuala Terengganu	2	98	2009-2016	52.73
3.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	4	805	1983-2016	26.12
4.	Jabatan Perhutanan Negeri	2	1,259	1990-2016	23.35
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	2	1,033	1999-2016	15.93
6.	Pejabat Tanah Marang	4	235	1992-2016	6.07
7.	Pejabat Tanah Kemaman	4	486	1975-2016	4.29
8.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	2	79	1997-2016	3.70
9.	Pejabat Tanah Dungun	4	436	1990-2016	3.16
10.	Pejabat Tanah Besut	3	73	1988-2016	2.99
11.	Pejabat Tanah Hulu Terengganu	4	302	1984-2016	2.98
12.	Pejabat Tanah Kuala Nerus	4	113	2016	2.96

BIL.	JABATAN/PEJABAT	BIL. AKAUN DEPOSIT	BIL. PENDEPOSIT	TEMPOH DEPOSIT DITERIMA	JUMLAH DEPOSIT (RM Juta)
13.	Pejabat Tanah Setiu	3	150	1996-2016	2.73
14.	Jabatan Bekalan Air	2	53	1999-2016	0.94
15.	Pejabat Daerah Kemaman	3	188	1973-2016	0.41
16.	Jabatan Kehakiman Syariah Negeri	2	325	1992-2016	0.33
17.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	2	17	2011-2016	0.16
18.	Pejabat Daerah Dungun	2	101	1998-2016	0.09
19.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	1	5	2010-2014	0.08
20.	Pejabat Daerah Besut	2	16	2006-2016	0.08
21.	Pejabat Daerah Marang	2	40	2009-2016	0.06
22.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	1	28	1976-2016	0.06
23.	Pejabat Daerah Setiu	1	2	2015-2016	0.03
24.	Pejabat Daerah Hulu Terengganu	2	18	2007-2012	0.02
25.	Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu	1	1	2016	0.00*
JUMLAH		60	6,058		203.01

Sumber: Jabatan Audit Negara

Nota : * - RM1,950.00

8.8.6. Wang Jaminan Pelaksanaan

- Arahan Perbendaharaan 200.2 menetapkan Bon Pelaksanaan bagi kontrak kerja melebihi RM200,000. Salah satu (1) kaedah bayaran ialah melalui Wang Jaminan Pelaksanaan (WJP). WJP boleh dikembalikan 50% selepas Perakuan Siap Kerja dikeluarkan dan 50% lagi dilepaskan setelah tamat tempoh tanggungan kecacatan atau setelah Perakuan Siap Memperbaiki Kecacatan dikeluarkan mengikut mana yang terkemudian.
- Pada akhir tahun 2018, WJP adalah berjumlah RM66.36 juta dan sejumlah RM29.43 juta WJP melibatkan 170 pendeposit tidak bergerak melebihi lima (5) tahun bermula 1999 hingga 2013 seperti dalam **Jadual 34**.

JADUAL 34
WANG JAMINAN PELAKSANAAN YANG TIDAK BERGERAK MELEBIHI 5 TAHUN

BIL.	JABATAN/PEJABAT	BIL. AKAUN PENDEPOSIT	TEMPOH DEPOSIT DITERIMA	JUMLAH DEPOSIT (RM Juta)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	65	2005-2013	22.72
2.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	4	2010-2013	0.08
3.	Jabatan Kerja Raya Negeri	34	1999-2013	5.12
4.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	5	2005-2012	0.82
5.	Pejabat Daerah Besut	4	2006-2012	0.02
6.	Pejabat Daerah Kemaman	4	2011	0.09
7.	Jabatan Bekalan Air	39	1999-2012	0.53
8.	Jabatan/Pejabat Lain*	15	2004-2013	0.05
JUMLAH		170		29.43

Sumber: Jabatan Audit Negara

Nota : (*) - Bilangan Pejabat 4 (Pejabat Daerah Dungun, Pejabat Daerah Hulu Terengganu, Pejabat Daerah Marang dan Jabatan Perhutanan Negeri.

- c. Analisis Audit mendapati Jabatan Kerja Raya Negeri (JKR) dan Jabatan Bekalan Air merupakan pemegang WJP paling lama semenjak tahun 1999 hingga 2013. Semakan Audit terhadap 17 fail pendeposit WJP melibatkan 17 projek iaitu tiga (3) di Jabatan Kerja Raya dan 14 di Jabatan Bekalan Air mendapati:
- i. JKR Negeri belum memulangkan 50% WJP bagi dua (2) projek yang telah siap dan Sijil Perakuan Siap Kerja telah dikeluarkan seperti dalam **Jadual 35**.

JADUAL 35
WANG JAMINAN PELAKSANAAN TIDAK
DIPULANGKAN SELEPAS SIJIL PERAKUAN SIAP KERJA DIKELUARKAN

BIL.	NO. AKAUN	NAMA PROJEK	JUMLAH WJP (RM Juta)	TARIKH PERAKUAN SIAP KERJA
1.	03/2012	Membina siap Bangunan Asrama dan Kafe di Kampus TATIUC, Kemaman.	2.28	21.05.2013
2.	10/2013	Pembinaan TESDEC Fasa III, Marang.	0.07	02.10.2013
JUMLAH			2.35	

Sumber: Jabatan Audit Negara

- ii. Jabatan Bekalan Air tidak memulangkan 50% WJP bagi 13 projek selepas Sijil Perakuan Siap Kerja dikeluarkan. Semakan lanjut mendapati, kesemua 13 projek tersebut telah dikeluarkan Sijil Perakuan Siap Memperbaiki Kecacatan antara tahun 2008 hingga 2014 tetapi pihak Jabatan Bekalan Air masih belum memulangkan WJP yang berjumlah RM114,353 seperti dalam **Jadual 36**.

JADUAL 36
WANG JAMINAN PELAKSANAAN TIDAK DIPULANGKAN
SELEPAS TARIKH PERAKUAN SIAP MEMPERBAIKI KEKACATAN

BIL.	NO. AKAUN	NAMA PROJEK	JUMLAH WJP (RM)	TARIKH PERAKUAN SIAP MEMPERBAIKI KEKACATAN
1.	56/2007	Pemasangan Paip Air 155mm di Lot 953 Kg. Paya Berenjut, Kemaman.	2,699	12.03.2008
2.	57/2007	Membaik Pulih Stesen Pam <i>In Ground</i> Teluk Kalong, Kemaman.	8,925	21.04.2008
3.	58/2007	Pemasangan Paip Air 155mm dan Lain-lain di Jalan Meraga Beris dan Semayar, Kemasik.	5,215	18.03.2008
4.	14/2008	Pemasangan Paip Retikulasi di Kg. Gong Ubi Keling Dalam, Besut.	2,560	14.10.2008
5.	51/2008	Pemasangan <i>Electronic Flow Meter</i> di NRW Utara Kertih, Kemaman.	9,488	20.04.2009
6.	17/2009	Membekal serta Pasang Paip di Teluk Hulu, Kampung Langgar, Kuala Berang.	7,353	23.03.2010
7.	18/2009	Membekal serta Pasang Paip di Kampung Tajin, Kuala Berang.	9,547	23.03.2010
8.	23/2009	Pemasangan Paip di Jalan Mak Lagam, Kemaman.	5,516	23.12.2009
9.	24/2009	Pemasangan Paip di Kg. Bukit Teruna, Kijal, Kemaman.	8,483	23.12.2009
10.	25/2009	Pemasangan Paip di Jalan Bukit Anak Dara, Kijal, Kemaman.	5,957	23.12.2009

BIL.	NO. AKAUN	NAMA PROJEK	JUMLAH WJP (RM)	TARIKH PERAKUAN SIAP MEMPERBAIKI KECACATAN
11.	28/2009	Pemasangan <i>Electromagnetic Flow Meter</i> Air Bersih di Tangki Air Bukit Jebar, Dungun.	3,793	24.04.2010
12.	30/2009	Membekal dan Memasang Paip di Kg. Telaga, Hulu Terengganu.	3,596	23.03.2010
13.	18/2012	Pemasangan Paip Air dan Pengalihan <i>Tapping</i> Sedia ada dari SMA Khairiah hingga Persimpangan TNB Jalan Air Jernih.	41,221	27.01.2014
JUMLAH			114,353	

Sumber: Jabatan Audit Negara

- iii. Satu (1) projek iaitu Projek Kerja Membaiki Kebocoran dan Lain-lain Kerja di Zon Tasik, NRW Setiu tidak dipulangkan baki 50% WJP berjumlah RM4,875 walaupun Sijil Perakuan Siap Memperbaiki Kecacatan telah dikeluarkan.

9. PENYATA AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum adalah penyata yang menunjukkan aset dan tanggungan kerajaan negeri yang tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan. Penyata ini terdiri daripada Memorandum Aset dan Memorandum Liabiliti. Memorandum Aset menunjukkan sebahagian aset kewangan kerajaan negeri iaitu pinjaman boleh dituntut dan pelaburan yang dikenakan kepada perbelanjaan mengurus atau pembangunan. Memorandum Liabiliti pula menunjukkan liabiliti kerajaan negeri iaitu hutang awam.

9.1. Pinjaman Boleh Dituntut Dari Agensi Negeri

9.1.1. Pinjaman Boleh Dituntut adalah merupakan pinjaman yang diberikan oleh kerajaan negeri kepada agensi negeri dengan menggunakan sumber kerajaan negeri atau pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan. Pada tahun 2018, kerajaan negeri tidak memberi sebarang pinjaman baru kepada agensi negeri.

9.1.2. Pada akhir tahun 2018, baki Pinjaman Boleh Dituntut (pokok dan tunggakan faedah) adalah berjumlah RM248.83 juta iaitu menurun sejumlah RM7.61 juta atau 3% berbanding RM256.44 juta pada tahun 2017. Kedudukan baki Pinjaman Boleh Dituntut pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 37**.

JADUAL 37
KEDUDUKAN BAKI PINJAMAN BOLEH
DITUNTUT PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	AGENSI/SYARIKAT	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT)	62.35	67.97	-5.62	-8.3
2.	Terengganu Incorporated Sdn. Bhd. (TISB)	186.48	188.47	-1.99	-1.1
JUMLAH		248.83	256.44	-7.61	-3.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2018 dan 2017

9.1.3. Pada tahun 2018, bayaran balik pinjaman yang sepatutnya diterima oleh kerajaan negeri adalah berjumlah RM91.13 juta (anuiti tahun semasa sejumlah RM9.72 juta dan tunggakan bayaran balik awal tahun 2018 sejumlah RM81.41 juta). Bagaimanapun, bayaran balik pinjaman yang diterima oleh kerajaan negeri pada tahun 2018 adalah sejumlah RM7.61 juta atau 8.4% sahaja daripada yang sepatutnya diterima.

RM91.13 juta

Bayaran balik patut diterima

RM7.61 juta

Bayaran balik diterima

9.1.4. Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut

a. Pada akhir tahun 2018, Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut adalah berjumlah RM83.52 juta iaitu meningkat sejumlah RM2.11 juta atau 2.6% berbanding RM81.41 juta pada tahun 2017. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh pertambahan anuiti tahun semasa. Kedudukan Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 38**.

JADUAL 38
KEDUDUKAN TUNGGAKAN BAYARAN BALIK
PINJAMAN BOLEH TUNTUT PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	AGENSI/SYARIKAT	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT)	62.35	67.97	-5.62	-8.3
2.	Terengganu Incorporated Sdn. Bhd. (TISB)	21.17	13.44	7.73	57.5
JUMLAH		83.52	81.41	2.11	2.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2018 dan 2017

b. Mengikut perjanjian pinjaman antara kerajaan negeri dan agensi, bayaran balik pinjaman hendaklah dibayar mengikut jadual bayaran balik dan diselesaikan dalam tempoh yang ditetapkan. Semakan Audit mendapati sebanyak 12 pinjaman yang sepatutnya telah selesai masih mempunyai baki belum selesai berjumlah RM62.35 juta (pokok dan faedah). Pinjaman ini adalah pinjaman yang diberi kepada PMINT yang mana sepatutnya diselesaikan seawal tahun 1988 dan selewatnya pada tahun 2000. Selain itu, sebanyak 10 pinjaman kepada PMINT berjumlah RM41.01 juta (pokok) yang dikeluarkan antara tahun 1980 hingga 1993 belum pernah dibuat bayaran balik. Faedah tertunggak bagi 10 pinjaman ini adalah berjumlah RM10.36 juta menjadikan baki pinjaman yang perlu dijelaskan berjumlah RM51.37 juta.

9.2. Pelaburan

9.2.1. Pelaburan yang telah dikenakan kepada perbelanjaan mengurus dan perbelanjaan pembangunan tidak dilaporkan di Penyata Kedudukan Kewangan tetapi ditunjukkan dalam Penyata Akaun Memorandum. Pada akhir tahun 2018, pelaburan kerajaan negeri adalah berjumlah RM3.28 juta iaitu menurun dengan ketara sejumlah RM341.49 juta atau 99% berbanding RM344.77 juta pada tahun 2017. Penurunan jumlah pelaburan kerajaan negeri pada tahun 2018 adalah disebabkan oleh butiran memorandum pelaburan Perbadanan Menteri Besar (MBI) telah dikeluarkan daripada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu kerana pelaburan tersebut bukan di bawah kerajaan negeri mengikut kelulusan Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri, Kertas Mesyuarat Bil. 770/2019 dalam Mesyuarat Kali Ke-21/2019 pada 24 Julai 2019.

9.2.2. Kedudukan pelaburan kerajaan negeri bagi tahun 2018 dan 2017 adalah seperti dalam **Jadual 39**.

JADUAL 39
KEDUDUKAN PELABURAN BAGI TAHUN 2018 DAN 2017

BIL.	BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Terengganu Incorporated Sdn. Bhd.	0.00	180.07	-180.07	-100
2.	Wawasan Wibawa Sdn. Bhd.	0.00	1.00	-1.00	-100
3.	Permodalan Terengganu Sdn. Bhd.	0.00	150.00	-150.00	-100
4.	Terengganu Advertising Sdn. Bhd	0.00	0.00*	0.00	0.0
5.	Terengganu Kitchen Sdn. Bhd.	0.00	0.00**	0.00	0.0
6.	Kemaman Furniture Industries Sdn. Bhd.	0.00	4.40	-4.40	-100
7.	Tis' Ata' Ashar Sdn. Bhd.	0.00	9.30	-9.30	-100
8.	Amanah Saham Darul Iman	3.28	0.00	3.28	100
JUMLAH		3.28	344.77	-341.49	-99.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2018 dan 2017

Nota : (*) - RM3

(**) - RM2

9.2.3. Sepanjang tempoh tahun 2014 hingga 2018, kerajaan negeri hanya memperoleh dividen sebanyak satu (1) kali sahaja berjumlah RM9.83 juta iaitu pada tahun 2015.

9.3. Hutang Awam

9.3.1. Kerajaan negeri boleh meminjam daripada Kerajaan Persekutuan bagi membiayai projek pembangunannya. Pinjaman yang belum dijelaskan merupakan hutang kerajaan negeri kepada Kerajaan Persekutuan dan dinyatakan sebagai Hutang Awam dalam Penyata Kewangan. Kedudukan Hutang Awam (pokok dan

tunggakan faedah) pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 40**.

JADUAL 40
KEDUDUKAN HUTANG AWAM PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	BUTIRAN PINJAMAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Bekalan Air	578.02	744.17	-166.15	-22.3
2.	Perumahan Awam Kos Rendah	79.96	81.70	-1.74	-2.1
3.	Pembangunan Kawasan Perindustrian	27.96	33.73	-5.77	-17.1
4.	Ladang Awam	42.98	42.98	0.00	0.0
5.	Pelaburan	4.02	3.61	0.41	11.4
6.	Pembangunan Hutan	0.19	0.75	-0.56	-74.7
JUMLAH		733.13	906.94	-173.81	-19.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2018 dan 2017

9.3.2. Analisis Audit menunjukkan pada tahun 2018, baki hutang kerajaan negeri kepada Kerajaan Persekutuan menurun sejumlah RM173.81 juta (19.2%) menjadi RM733.13 juta berbanding RM906.94 juta pada tahun 2017. Penurunan ini adalah disebabkan bayaran balik hutang oleh kerajaan negeri sejumlah RM10.53 juta (pokok dan faedah) bagi menjelaskan pinjaman Perumahan Awam Kos Rendah, Pembangunan Kawasan Perindustrian dan Pembangunan Hutan. Kerajaan negeri juga menerima hapus kira bagi 14 projek Rancangan Bekalan Air dari tahun 2000 dan sebelumnya sejumlah RM166.15 juta. Selain itu, terdapat pertambahan anuiti tahun semasa dan pelarasan mata wang asing sejumlah RM2.88 juta. Baki hutang awam pada tahun 2018 adalah yang terendah dalam tempoh lima (5) tahun.

9.3.3. Kedudukan tunggakan bayaran balik Hutang Awam bagi tahun 2018 dan 2017 adalah seperti dalam **Jadual 41**.

JADUAL 41
KEDUDUKAN TUNGGAKAN BAYARAN
BALIK HUTANG AWAM BAGI TAHUN 2018 DAN 2017

BIL.	BUTIRAN PINJAMAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Bekalan Air	331.67	448.94	-117.27	-26.1
2.	Perumahan Awam Kos Rendah	16.36	9.97	6.39	64.1
3.	Pembangunan Kawasan Perindustrian	27.96	32.31	-4.35	-13.5
4.	Ladang Awam	42.98	42.98	0.00	0.0
5.	Pelaburan	2.96	1.50	1.46	97.3
6.	Pembangunan Hutan	0.19	0.38	-0.19	-50.0
JUMLAH		422.12	536.08	-113.96	-21.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2018 dan 2017

9.3.4. Baki tunggakan hutang awam telah menurun sejumlah RM113.96 juta atau 21.3% kepada RM422.12 juta pada tahun 2018 berbanding RM536.08 juta pada tahun 2017.

9.3.5. Pada tahun 2018, bayaran balik yang sepatutnya dibuat bagi pinjaman bekalan air adalah berjumlah RM480.11 juta (anuiti tahun semasa sejumlah RM31.17 juta dan tunggakan bayaran balik awal tahun 2018 sejumlah RM448.94 juta). Kerajaan negeri tidak membuat bayaran balik pinjaman bekalan air pada tahun 2018. Bagaimanapun, kerajaan negeri telah menerima kelulusan untuk hapus kira pinjaman bagi 14 projek Rancangan Bekalan Air dari tahun 2000 dan sebelumnya sejumlah RM166.15 juta. Ini menjadikan tunggakan bayaran balik bagi pinjaman bekalan air menurun sejumlah RM117.27 juta atau 26.1% pada tahun 2018 berbanding 2017.

9.3.6. Mengikut perjanjian pinjaman antara kerajaan negeri dan Kerajaan Persekutuan, bayaran balik pinjaman hendaklah dibayar mengikut jadual bayaran balik dan diselesaikan dalam tempoh yang ditetapkan. Semakan Audit mendapati lima (5) pinjaman di bawah tujuan pinjaman Ladang Awam dan Bekalan Air dan Pembangunan Kawasan Perindustrian yang sepatutnya telah selesai seawal tahun 2012 dan selewatnya pada tahun 2018 masih mempunyai baki belum selesai berjumlah RM124.88 juta. Baki RM124.88 juta ini terdiri daripada baki pokok sejumlah RM104.01 juta dan tunggakan faedah sejumlah RM20.87 juta. Selain itu, sebanyak 26 pinjaman berjumlah RM251.45 juta yang dikeluarkan antara tahun 1999 hingga 2013 bagi projek Bekalan Air belum pernah dibuat bayaran balik oleh kerajaan negeri.

10. NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN

10.1. Akaun Belum Terima

10.1.1. Akaun Belum Terima (ABT) adalah sejumlah wang yang sepatutnya diterima oleh kerajaan negeri pada suatu masa tetapi masih belum diterima. Akaun Belum Terima terdiri daripada tunggakan faedah bayaran balik pinjaman boleh dituntut, cukai tanah dan lain-lain hasil. Kedudukan ABT pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 42**.

JADUAL 42
KEDUDUKAN AKAUN BELUM TERIMA PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	BUTIRAN	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Faedah Pinjaman	13.61	14.48	-0.87	-6.0
2.	Cukai Tanah	24.02	19.56	4.46	22.8
3.	Lain-lain Hasil	0.28	17.90	-17.62	-98.4
JUMLAH		37.91	51.94	-14.03	-27.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2018 dan 2017

10.1.2. Pada akhir tahun 2018, jumlah ABT kerajaan negeri menurun sejumlah RM14.03 juta atau 27% menjadi RM37.91 juta berbanding RM51.94 juta pada tahun 2017. Pengurangan ini disebabkan oleh pengurangan lain-lain hasil yang menurun sejumlah RM17.62 juta menjadi RM0.28 juta berbanding RM17.90 juta pada tahun 2017. Penurunan ketara tunggakan Lain-lain Hasil disebabkan Syarikat Air Terengganu Berhad (SATU) telah menjelaskan tunggakan pajakan air sejumlah RM17.64 juta.

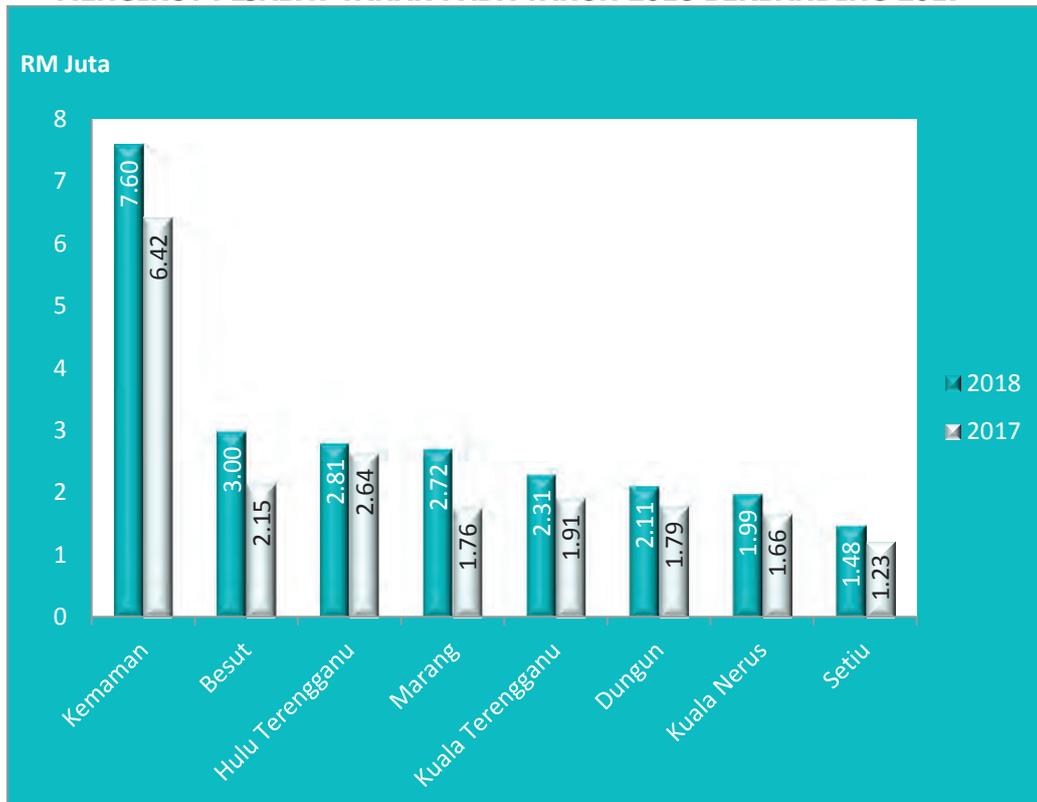
10.1.3. Mengikut Kanun Tanah Negara 1965, Seksyen 94(2) menyatakan cukai tanah tahun semasa hendaklah dibayar dalam tempoh 1 Januari hingga 31 Mei. Cukai tanah yang tidak dibayar dalam tempoh tersebut akan menjadi tunggakan. Cukai tanah merupakan ABT tertinggi pada tahun 2018 dan 2017. Kedudukan tunggakan cukai tanah mengikut pejabat tanah pada tahun 2018 berbanding 2017 adalah seperti dalam **Jadual 43** dan **Carta 4**.

JADUAL 43
KEDUDUKAN TUNGGAKAN CUKAI TANAH MENGIKUT
PEJABAT TANAH PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017

BIL.	PEJABAT	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Tanah Kemaman	7.60	6.42	1.18	18.4
2.	Pejabat Tanah Besut	3.00	2.15	0.85	39.5
3.	Pejabat Tanah Hulu Terengganu	2.81	2.64	0.17	6.4
4.	Pejabat Tanah Marang	2.72	1.76	0.96	54.5
5.	Pejabat Tanah Kuala Terengganu	2.31	1.91	0.40	20.9
6.	Pejabat Tanah Dungun	2.11	1.79	0.32	17.9
7.	Pejabat Tanah Kuala Nerus	1.99	1.66	0.33	19.9
8.	Pejabat Tanah Setiu	1.48	1.23	0.25	20.3
JUMLAH		24.02	19.56	4.46	22.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2018 dan 2017

**CARTA 4
KEDUDUKAN TUNGGAKAN CUKAI TANAH
MENGIKUT PEJABAT TANAH PADA TAHUN 2018 BERBANDING 2017**

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2018 dan 2017

10.1.4. Analisis Audit mendapati semua pejabat tanah mencatatkan peningkatan tunggakan cukai tanah berbanding tahun 2017. Pejabat Tanah Kemaman mencatatkan peningkatan tunggakan cukai tanah tertinggi pada tahun 2018 iaitu sejumlah RM1.18 juta menjadi RM7.60 juta berbanding RM6.42 juta pada tahun 2017.

11. RUMUSAN AUDIT

11.1. Secara keseluruhannya, kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Terengganu pada akhir tahun 2018 adalah kurang stabil berdasarkan perkara berikut:

11.1.1. kedudukan Kumpulan Wang Disatukan pada tahun 2018 berjumlah RM154.67 juta menurun sejumlah RM9.08 juta atau 5.5% berbanding RM163.75 juta pada tahun 2017;

11.1.2. hasil yang diperoleh pada tahun 2018 berjumlah RM1.793 bilion iaitu menurun sejumlah RM280.34 juta atau 13.5% berbanding RM2.073 bilion pada tahun 2017;

11.1.3. perbelanjaan mengurus kerajaan negeri pula pada tahun 2018 berjumlah RM1.248 bilion, menurun sejumlah RM85.30 juta atau 6.4% berbanding RM1.333 bilion pada tahun 2017. Dengan itu, kerajaan negeri mengalami defisit sejumlah RM2.61 juta pada tahun 2018 berbanding lebih RM77.63 juta pada tahun 2017; dan

11.1.4. pembayaran di bawah AP58(a) telah meningkat dengan ketara sejumlah RM2.56 juta atau 129.9% menjadi RM4.53 juta berbanding RM1.97 juta pada tahun 2017.

11.2. Ringkasan analisis bagi pelaburan, Akaun Amanah Disatukan, Kumpulan Wang Pembangunan, Pinjaman Boleh Dituntut, Hutang Awam dan Akaun Belum Terima adalah seperti berikut:

11.2.1. pelaburan kerajaan negeri berjumlah RM60.20 juta pada tahun 2018 meningkat sejumlah RM58.90 juta atau 4,530.8% berbanding RM1.30 juta pada tahun 2017;

11.2.2. Akaun Amanah Disatukan meningkat sejumlah RM71.16 juta atau 82.6% menjadi RM157.28 juta pada tahun 2018 berbanding RM86.12 juta pada tahun 2017;

11.2.3. Kumpulan Wang Pembangunan telah mencatatkan lebih pada tahun 2018 berjumlah RM119.74 juta berbanding defisit RM106.53 juta pada tahun 2017;

11.2.4. kerajaan negeri telah berjaya melaksanakan sebanyak 4,094 atau 96.0% daripada 4,266 projek yang dirancang. Sejumlah RM512 juta atau 62.2% telah dibelanjakan berbanding RM823.43 juta peruntukan yang diluluskan;

11.2.5. Pinjaman Boleh Dituntut pada tahun 2018 berjumlah RM248.83 juta iaitu menurun sejumlah RM7.61 juta atau 3.0% berbanding RM256.44 juta pada tahun 2017. Bagaimanapun, tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumlah RM2.11 juta atau 2.6% menjadi RM83.52 juta pada tahun 2018 berbanding RM81.41 juta pada tahun 2017;

11.2.6. Hutang Awam menurun sejumlah RM173.81 juta atau 19.2% menjadi RM733.13 juta pada tahun 2018 berbanding RM906.94 juta pada tahun 2017. Tunggakan bayaran balik Hutang Awam juga menurun sejumlah RM113.96 juta atau 21.3% menjadi RM422.12 juta pada tahun 2018 berbanding RM536.08 juta pada tahun 2017; dan

11.2.7. Akaun Belum Terima menurun sejumlah RM14.03 juta atau 27.0 % menjadi RM37.91 juta pada tahun 2018 berbanding RM51.94 juta pada tahun 2017.

12. SYOR AUDIT

12.1. Kerajaan negeri perlu mempertingkatkan dan memperkukuhkan lagi prestasi kewangannya supaya sumber pendapatan yang diperoleh dapat menampung keseluruhan perbelanjaan mengurus dan pembangunan serta tanggungan semasa. Kerajaan negeri perlu mengawal perbelanjaan secara lebih berhemat tanpa menjejaskan mutu perkhidmatan dan pembangunan ekonomi negeri. Sehubungan itu, adalah disyorkan:

12.1.1. memastikan tindakan berterusan diambil untuk meningkatkan hasil kerajaan negeri dan mengutip tunggakan hasil serta mengenal pasti sumber pendapatan baharu;

12.1.2. memastikan bayaran balik oleh agensi/syarikat bagi Pinjaman Boleh Dituntut dibuat mengikut jadual yang ditetapkan;

12.1.3. memastikan hutang kepada Kerajaan Persekutuan dibayar mengikut jadual dan tunggakan bayaran balik diselesaikan; dan

12.1.4. memastikan Wang Jaminan Pelaksanaan bagi projek yang telah tamat tempoh kecacatan yang tidak dapat dikembalikan kepada kontraktor perlu diambil tindakan sewajarnya.

BAHAGIAN III

**PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN
PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN
AGENSI NEGERI**

BAHAGIAN III

PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

FAKTA UTAMA ANALISIS KEWANGAN AGENSI NEGERI

PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI TAHUN 2018	Bilangan agensi negeri 8 Badan Berkanun Negeri 7 Pihak Berkuasa Tempatan 1 Majlis Agama Islam	12 akaun yang telah disahkan 12 Pendapat Tanpa Teguran
Badan Berkanun Negeri ↑ RM7.18 juta Lebihan Semasa ↑ RM168.06 juta Aset Semasa Bersih	Pihak Berkuasa Tempatan ↓ RM42.93 juta Defisit Semasa ↓ RM44.15 juta Aset Semasa Bersih	Cukai Taksiran ↓ RM1.57 juta Semasa ↓ RM41.69 juta Tunggakan

1. PENDAHULUAN

Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara mempunyai kuasa untuk mengaudit penyata kewangan agensi negeri iaitu, Badan Berkanun Negeri (BBN), Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Majlis Agama Islam (MAI). Objektif pengauditan adalah untuk memberikan pendapat terhadap penyata kewangan agensi negeri sama ada penyata ini menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2. PENGAUDITAN PENYATA KEWANGAN

2.1. Pada tahun 2019, Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap **16** penyata kewangan bagi tahun 2018 untuk agensi negeri, iaitu lapan (8) BBN, tujuh (7) PBT dan satu (1) MAI. Daripada jumlah tersebut, lapan (8) merupakan penyata kewangan BBN yang ditubuhkan di bawah Enakmen Tubuh Badan Berkanun Negeri, tujuh (7) penyata kewangan PBT yang ditubuhkan mengikut Akta Kerajaan Tempatan 1976 (Akta 171) dan satu (1) Majlis Agama Islam yang ditubuhkan di bawah Enakmen Pentadbiran Hal Ehwal Islam (Terengganu) 1422H/2001M (Enakmen Bil. 2 Tahun 2001).

2.2. Jabatan Audit Negara telah menjalankan pengauditan terhadap penyata kewangan bagi MAI manakala baki 15 penyata kewangan lagi dilaksanakan oleh Firma Audit Swasta yang dilantik. Pelantikan Firma Audit Swasta ini adalah selaras dengan

peruntukan di bawah Seksyen 7(3), Akta Audit 1957 yang memberi kuasa kepada Ketua Audit Negara melantik pihak yang berkebolehan untuk menjalankan pengauditan bagi pihak beliau. Pengauditan yang dijalankan oleh Firma Audit Swasta diselia dan dipantau oleh pegawai Jabatan Audit Negara dari semasa ke semasa bagi memastikan isu dan permasalahan pengauditan yang dihadapi dapat diselesaikan dengan lebih awal dan berkesan. Selain itu, kertas kerja yang disediakan oleh Firma Audit Swasta juga disemak oleh pegawai Jabatan Audit Negara.

3. KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

15 Agensi Negeri

menyerahkan penyata kewangan untuk diaudit

- 12 Agensi Negeri

menyerahkan sebelum 30 April 2019

- 3 Agensi Negeri

menyerahkan selepas 30 April 2019

- 1 Agensi Negeri

belum menyerahkan penyata kewangan untuk diaudit

3.1. Setakat 31 Julai 2019, sebanyak 15 agensi terdiri daripada tujuh (7) BBN, tujuh (7) PBT, dan MAI telah mengemukakan penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 untuk diaudit. Satu (1) agensi lagi masih belum mengemukakan penyata kewangan tahun 2018 untuk diaudit. Daripada 15 agensi tersebut, sebanyak 12 agensi telah mengemukakan penyata kewangan dalam tempoh yang ditetapkan, iaitu sebelum atau pada 30 April 2019. Sementara tiga (3) agensi telah mengemukakan penyata kewangan tahun 2018 lewat dari tarikh yang ditetapkan. Kedudukan penyerahan penyata kewangan tahun 2018 adalah seperti dalam **Jadual 1**.

JADUAL 1
PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN
BADAN BERKANUN NEGERI, PIHAK BERKUASA TEMPATAN
DAN MAJLIS AGAMA ISLAM BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018

BIL.	AGENSI NEGERI	TARIKH DITERIMA
BADAN BERKANUN NEGERI		
1.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu (LMNT)	03.03.2019
2.	Majlis Sukan Negeri Terengganu (MSNT)	14.04.2019
3.	Yayasan Terengganu (YT)	23.04.2019
4.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu (YPKT)	28.04.2019
5.	Yayasan Islam Terengganu (YIT)	30.04.2019
6.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu (PPAT)	12.05.2019
7.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT)	26.06.2019
8.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu (LTAWNT)	Belum diterima
PIHAK BERKUASA TEMPATAN		
1.	Majlis Perbandaran Dungun (MPD)	03.03.2019
2.	Majlis Daerah Hulu Terengganu (MDHT)	03.03.2019
3.	Majlis Daerah Besut (MDB)	06.03.2019
4.	Majlis Daerah Marang (MDM)	06.03.2019
5.	Majlis Daerah Setiu (MDS)	08.04.2019
6.	Majlis Perbandaran Kemaman (MPK)	10.04.2019

BIL.	AGENSI NEGERI	TARIKH DITERIMA
7.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu (MBKT)	16.05.2019
MAJLIS AGAMA ISLAM		
1.	Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu (MAIDAM)	30.04.2019

Sumber: Jabatan Audit Negara

3.2. Ketua Audit Negara telah mengeluarkan arahan melalui surat bertarikh 11 Julai 2018 yang menetapkan supaya semua penyata kewangan yang dikemukakan oleh agensi mulai tahun 2019 mestilah lengkap dan *auditable*. Penyata kewangan yang lengkap perlu mengandungi penyata yang ditandatangani oleh Pengerusi dan seorang Ahli Lembaga Pengarah (Akaun Induk dan Akaun Kumpulan) serta pengakuan oleh Pegawai Utama yang bertanggungjawab ke atas pengurusan kewangan dan dokumen sokongan. Kegagalan agensi untuk mengemukakan penyata kewangan yang lengkap dan *auditable* akan menyebabkan Laporan Ketua Audit Negara tidak dapat dikeluarkan terhadap penyata kewangan berkenaan dalam tempoh yang ditetapkan.

4. PEMAKAIAN PIAWAIAN PERAKAUNAN

4.1. Lembaga Piawaian Perakaunan Malaysia (MASB) merupakan badan yang bertanggungjawab menerbitkan piawaian perakaunan untuk diguna pakai oleh syarikat bermotifkan keuntungan dan Badan Berkanun Persekutuan seperti yang digariskan di bawah Pekeliling Perbendaharaan PA 3.1. Setakat 1 Januari 2017, piawaian perakaunan yang diluluskan oleh MASB untuk diterima pakai di Malaysia adalah *Malaysian Financial Reporting Standards* (MFRS) dan *Malaysian Private Entity Reporting Standards* (MPERS).

4.2. Jabatan Akauntan Negara Malaysia (JANM) pula telah mengeluarkan *Malaysian Public Sector Accounting Standards* (MPSAS) melalui proses tadbir urus seperti yang dinyatakan dalam *Ministerial Function Acts 1969* di mana salah satu fungsi JANM adalah menentukan polisi, sistem dan kawalan perakaunan awam selaras dengan Akta Tatacara Kewangan 1957.

4.3. Status pemakaian piawaian perakaunan oleh agensi bagi tahun kewangan 2018 adalah seperti dalam **Jadual 2**.

JADUAL 2
PEMAKAIAN PIAWAIAN PERAKAUNAN
OLEH AGENSI NEGERI BAGI TAHUN KEWANGAN 2018

BIL.	PIAWAIAN PERAKAUNAN	BIL. AGENSI
1.	<i>Malaysian Private Entities Reporting Standards</i> (MPERS)	15
2.	<i>Malaysian Financial Reporting Standards</i> (MFRS)	1
3.	<i>Malaysian Public Sector Accounting Standards</i> (MPSAS)	0
JUMLAH		16

Sumber : Penyata Kewangan Agensi

5. LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN

5.1. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan telah disediakan berdasarkan keperluan *The International Standards of Supreme Audit Institutions* (ISSAI). ISSAI menetapkan sebanyak dua (2) jenis pendapat audit iaitu Pendapat Tanpa Teguran dan Pendapat Bolehubah.

5.1.1. Pendapat Tanpa Teguran

Pendapat yang dinyatakan oleh Juruaudit apabila membuat kesimpulan bahawa penyata kewangan telah disediakan secara saksama dan memberi gambaran yang benar dalam semua aspek penting selaras dengan standard perakaunan yang berkenaan.

5.1.2. Pendapat Bolehubah

Pendapat Berteguran, Pendapat Bertentangan atau Penafian Pendapat hendaklah digunakan mengikut kesesuaian apabila Juruaudit ingin menyatakan pendapat bolehubah seperti berikut:

a. Perkara yang Tidak Menjejaskan Pendapat Juruaudit

i. Perenggan *Emphasis of Matter*

Perenggan yang dimasukkan ke dalam Laporan Audit yang merujuk kepada perkara yang sesuai dikemukakan atau dinyatakan dalam penyata kewangan, di atas pertimbangan Juruaudit mentafsirkan ia amat penting dan asas kepada pemahaman pengguna penyata kewangan.

ii. Perenggan Perkara Lain

Perenggan yang dimasukkan ke dalam Laporan Audit yang merujuk kepada perkara selain daripada yang dikemukakan atau dinyatakan di dalam penyata kewangan yang pada pertimbangan Juruaudit, berkaitan dengan pemahaman pengguna mengenai Audit, tanggungjawab Juruaudit atau Laporan Audit.

b. Perkara yang Menjejaskan Pendapat Juruaudit

i. Pendapat Berteguran

Pendapat yang dinyatakan oleh Juruaudit apabila membuat kesimpulan bahawa salah nyata, secara individu/agregat adalah material tetapi tidak menyeluruh kepada penyata kewangan. Pendapat ini dikeluarkan setelah

mendapat bukti Audit yang mencukupi dan bersesuaian atau tiada bukti Audit yang mencukupi untuk dijadikan asas pendapat, tetapi Juruaudit membuat kesimpulan bahawa kemungkinan kesan daripada salah nyata ke atas penyata kewangan tidak dapat dikenalpasti, berkemungkinan boleh menjadi material tetapi tidak pervasif.

ii. Pendapat Bertentangan

Pendapat yang dinyatakan oleh Juruaudit apabila membuat kesimpulan bahawa salah nyata, secara individu/agregat adalah material dan pervasif kepada penyata kewangan setelah mendapat bukti Audit yang mencukupi dan bersesuaian.

iii. Penafian Pendapat

Pendapat ini dinyatakan oleh Juruaudit apabila kesan yang mungkin timbul daripada kekangan skop adalah material dan pervasif di mana bukti Audit tidak mencukupi untuk memberi pendapat terhadap penyata kewangan. Juruaudit tidak dapat memberi pendapat sama ada penyata kewangan menunjukkan gambaran yang benar dan saksama terhadap kedudukan kewangan. Selain itu, pendapat penafian turut diberi dalam situasi di mana walaupun Juruaudit telah memperoleh bukti Audit yang mencukupi mengenai setiap ketidaktentuan, tetapi tidak dapat memberi pendapat terhadap penyata kewangan disebabkan oleh potensi ketidaktentuan berinteraksi dan berkemungkinan kesan kumulatif ke atas penyata kewangan.

5.1.3. Setakat 31 Julai 2019, Jabatan Audit Negara telah mengesahkan sebanyak 12 penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 iaitu enam (6) penyata kewangan BBN dan enam (6) penyata kewangan PBT. Kesemua enam (6) penyata kewangan BBN dan enam (6) penyata kewangan PBT tersebut telah diberikan Pendapat Tanpa Teguran. Bagi tahun berakhir 31 Disember 2017, sebanyak 15, iaitu tujuh (7) BBN, tujuh (7) PBT dan satu (1) MAI dari 16 penyata kewangan agensi yang diaudit telah dikeluarkan Sijil Audit Tanpa Teguran. Manakala penyata kewangan bagi satu (1) BBN mendapat Pendapat Tanpa Teguran (*Emphasis of Matter*) iaitu PMINT kerana lapan (8) penyata kewangan subsidiari telah diberikan Sijil Tanpa Teguran (*Emphasis of Matter*) dan satu (1) penyata kewangan subsidiari mendapat Sijil Berteguran. Bilangan penyata kewangan mengikut jenis pendapat Audit yang diberikan bagi tahun 2015 sehingga 2018 adalah seperti dalam **Jadual 3**.

JADUAL 3
KEDUDUKAN PENDAPAT AUDIT YANG DIBERIKAN TERHADAP
PENYATA KEWANGAN AGENSI BAGI TEMPOH TAHUN 2015 SEHINGGA 2018

BIL.	JENIS PENDAPAT AUDIT	TAHUN KEWANGAN			
		2015	2016	2017	2018
1.	Pendapat Tanpa Teguran	14	15	15	12
2.	Pendapat Tanpa Teguran dengan <i>Emphasis of Matter</i>	1	1	1	0
3.	Pendapat Berteguran	1	0	0	0
4.	Pendapat Bertentangan	0	0	0	0
5.	Penafian Pendapat	0	0	0	0
JUMLAH		16	16	16	12

Sumber: Penyata Kewangan Agensi Tahun 2015 - 2018

6. PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

Akta Badan Berkanun 1980 dan Enakmen penubuhan Badan Berkanun Negeri (kecuali MSNT) dan Majlis Agama Islam telah menetapkan bahawa penyata kewangan agensi yang telah diaudit beserta pendapat Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Bagi MSNT, undang-undang penubuhannya tidak menetapkan penyata kewangan perlu dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Manakala bagi Pihak Berkuasa Tempatan, Akta Kerajaan Tempatan 1976 menghendaki satu (1) salinan penyata kewangan dan pendapat yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara dikemukakan kepada Pihak Berkuasa Negeri dan seterusnya dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Setakat 31 Julai 2019, penyata kewangan tahun 2017 yang telah disahkan oleh Ketua Audit Negara bagi 15 agensi telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Terengganu.

7. ANALISIS PRESTASI KEWANGAN

Analisis prestasi kewangan hanya merangkumi prestasi berkaitan pendapatan, lebihan/kurangan, aset dan liabiliti bagi BBN dan PBT. Analisis prestasi kewangan BBN dan PBT disediakan berdasarkan kepada 14 daripada 15 penyata kewangan BBN dan PBT bagi tahun 2018 yang muktamad dan telah dikemukakan untuk pengauditan dan satu (1) penyata kewangan yang belum dimuktamadkan. Analisis bagi tahun 2017 pula adalah berdasarkan kepada 15 penyata kewangan yang telah disahkan dan memperoleh Pendapat Tanpa Teguran termasuk Pendapat Tanpa Teguran dengan *Emphasis of Matter*.

7.1. Analisis Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri

7.1.1. Pada keseluruhannya, kedudukan kewangan tahun 2018 bagi lapan (8) BBN adalah memuaskan berbanding tahun 2017 kerana mengalami peningkatan dalam

lebih pendapatan terkumpul dan aset semasa bersih. Pada tahun 2018, lebih pendapatan terkumpul meningkat sejumlah RM29.18 juta atau 0.9% manakala aset semasa bersih yang berjumlah RM1.147 bilion menunjukkan peningkatan yang ketara sejumlah RM168.06 juta atau 17.2% berbanding tahun 2017. Bagaimanapun, jumlah liabiliti mencatatkan peningkatan sejumlah RM60.69 juta atau 6.7% berbanding tahun sebelumnya. Prestasi kewangan lapan (8) BBN bagi tahun berakhir 31 Disember 2017 dan 31 Disember 2018 adalah seperti dalam **Jadual 4**.

JADUAL 4
PRESTASI KEWANGAN BADAN BERKANUN NEGERI
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018 DAN 31 DISEMBER 2017

BIL.	PERKARA	2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Lebih Pendapatan Berkumpul	3,294.93	3,265.75	29.18	0.9
2.	Lebih Pendapatan Semasa	6.48	- 0.70	7.18	1,025.7
3.	Jumlah Aset	4,342.76	4,244.11	98.65	2.3
4.	Aset Semasa Bersih	1,147.25	979.19	168.06	17.2
5.	Jumlah Liabiliti	966.05	905.36	60.69	6.7

Sumber: Penyata Kewangan BBN Tahun 2018 dan 2017

7.1.2. Bagi tahun berakhir 31 Disember 2018, empat (4) BBN telah mencatatkan lebih pendapatan semasa dan empat (4) BBN lagi mengalami defisit pendapatan semasa menjadikan lebih keseluruhan berjumlah RM6.48 juta. LTAWNT mencatatkan lebih pendapatan tertinggi iaitu sejumlah RM46.72 juta. YIT pula telah mencatatkan defisit semasa tertinggi iaitu sejumlah RM30.73 juta disebabkan pengurangan ke atas pendapatan lain dan pelaburan. Manakala YT mencatatkan defisit semasa kedua tertinggi iaitu sejumlah RM27.65 juta disebabkan pengurangan pemberian daripada kerajaan negeri dan Kerajaan Persekutuan. Butiran terperinci prestasi kewangan BBN bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 adalah seperti dalam **Jadual 5**.

JADUAL 5
PRESTASI KEWANGAN BADAN BERKANUN
NEGERI BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018

BIL.	AGENSI	PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018			PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN PADA 31 DISEMBER 2018		
		PENDAPATAN	PERBELANJAAN	LEBIHAN/DEFISIT	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	90.34	43.62	46.72	498.28	27.84	470.44
2.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	54.21	38.13	16.08	36.21	23.14	13.07

BIL.	AGENSI	PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018			PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN PADA 31 DISEMBER 2018		
		PENDAPATAN	PERBELANJAAN	LEBIHAN/DEFISIT	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
3.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	69.05	64.15	4.90	891.45	286.35	605.10
4.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	12.69	11.68	1.01	19.06	1.01	18.05
5.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	14.95	15.90	-0.95	0.84	0.50	0.34
6.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	20.67	23.57	- 2.90	8.57	6.88	1.69
7.	Yayasan Terengganu	98.01	125.66	-27.65	39.83	5.06	34.77
8.	Yayasan Islam Terengganu	93.02	123.75	-30.73	26.93	23.13	3.80
JUMLAH		452.94	446.46	6.48	1,521.17	373.91	1,147.26

Sumber: Penyata Kewangan BBN Tahun 2018

7.1.3. Analisis Aset

- a. Aset BBN merupakan aset semasa dan aset bukan semasa yang terdiri daripada komponen utama seperti hartanah, loji dan peralatan, pelaburan, penghutang dan wang tunai. Kedudukan aset bagi lapan (8) BBN pada tahun 2018 adalah berjumlah RM4.343 bilion berbanding RM4.244 bilion pada tahun 2017 iaitu meningkat sejumlah RM98.65 juta atau 2.3%. Perbandingan aset antara BBN mengikut tahun 2018 dan 2017 adalah seperti dalam **Jadual 6**.

JADUAL 6
KEDUDUKAN ASET BADAN BERKANUN NEGERI
PADA 31 DISEMBER 2018 DAN 31 DISEMBER 2017

BIL.	AGENSI	TAHUN		PERUBAHAN	
		2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
		1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	1,282.57	1,166.52
2.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	1,985.60	1,939.57	46.03	2.4
3.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	85.78	76.33	9.45	12.4
4.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	9.16	6.46	2.70	41.8
5.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	27.32	25.70	1.62	6.3
6.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	8.57	9.94	-1.37	-13.8
7.	Yayasan Terengganu	719.65	754.99	-35.34	-4.7
8.	Yayasan Islam Terengganu	224.11	264.60	-40.49	-15.3
JUMLAH		4,342.76	4,244.11	98.65	2.3

Sumber: Penyata Kewangan BBN Tahun 2018 dan 2017

- b. Daripada kedudukan aset berjumlah RM4.343 bilion pada 31 Disember 2018, sejumlah RM1.147 bilion adalah merupakan aset semasa. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya, jumlah aset semasa bersih pada 31 Disember 2018 itu telah meningkat sejumlah RM168.06 juta atau 17.2% berbanding RM979.19 juta pada 31 Disember 2017. Lima (5) BBN mencatatkan peningkatan dalam jumlah aset semasa bersih dan tiga (3) BBN mencatatkan penurunan dalam jumlah aset semasa bersih pada 31 Disember 2018. Kedudukan aset/liabiliti semasa bersih pada 31 Disember 2018 dan 31 Disember 2017 adalah seperti dalam **Jadual 7**.

JADUAL 7
KEDUDUKAN ASET/LIABILITI SEMASA BERSIH
PADA 31 DISEMBER 2018 DAN 31 DISEMBER 2017

BTL.	AGENSI	TAHUN		PERUBAHAN	
		2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	605.10	463.99	141.11	30.4
2.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	470.44	453.38	17.06	3.8
3.	Yayasan Terengganu	34.77	26.66	8.11	30.4
4.	Yayasan Islam Terengganu	3.80	-2.93	6.73	229.7
5.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	18.05	17.11	0.94	5.5
6.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	0.34	0.52	-0.18	-34.6
7.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	1.68	4.47	-2.79	-62.4
8.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	13.07	15.99	-2.92	-18.3
JUMLAH		1,147.25	979.19	168.06	17.2

Sumber: Penyata Kewangan BBN Tahun 2018 dan 2017

- c. Analisis Audit mendapati:
- i. sebanyak lima (5) BBN iaitu PMINT, LTAWNT, YT, YIT dan LMNT mencatatkan peningkatan dalam aset semasa bersih. PMINT mencatatkan peningkatan aset semasa bersih yang tertinggi iaitu berjumlah RM141.11 juta atau 30.4%. Manakala LTAWNT, YT, YIT dan LMNT juga turut mencatatkan peningkatan aset semasa bersih masing-masing sejumlah RM17.06 juta, RM8.11 juta, RM6.73 juta dan RM0.94 juta berbanding tahun 2017. Pertambahan aset bersih ini adalah disebabkan oleh peningkatan tunai dan pengurangan dalam pinjaman; dan
  - ii. sebanyak tiga (3) BBN iaitu PPAT, MSNT dan YPKT mengalami penurunan aset semasa bersih masing-masing sejumlah RM2.92 juta, RM2.79 juta dan RM0.18 juta. YPKT mengalami penurunan aset semasa bersih tertinggi iaitu daripada sejumlah RM15.99 juta pada tahun 2017 kepada RM13.07 juta

pada tahun 2018 iaitu penurunan sebanyak RM2.92 juta atau 18.3%. Ini disebabkan pengurangan ke atas tunai dan baki di bank serta penghutang dan lain-lain.

7.1.4. Analisis Pelaburan

Pada 31 Disember 2018, jumlah pelaburan bagi enam (6) BBN iaitu PMINT, YT, LTAWNT, YPKT, YIT dan PPAT ialah RM1,502.23 juta. Pelaburan ini terdiri daripada pelaburan dalam anak syarikat, syarikat bersekutu, pelaburan saham amanah dan pelaburan lain. Penilaian pelaburan adalah berdasarkan nilai sejarah. Analisis Audit mendapati secara keseluruhannya, jumlah pelaburan pada tahun 2018 telah meningkat sejumlah RM226.52 juta atau 17.8% berbanding RM1.276 bilion pada tahun 2017. Jenis pelaburan BBN bagi tahun 2018 adalah seperti dalam **Jadual 8**.

JADUAL 8
KEDUDUKAN PELABURAN BADAN BERKANUN
NEGERI PADA 31 DISEMBER 2018 DAN 31 DISEMBER 2017

BIL.	AGENSI NEGERI	SYARIKAT SUBSIDIARI (RM Juta)		SYARIKAT BERSEKUTU (RM Juta)		SAHAM AMANAH (RM Juta)		LAIN-LAIN (RM Juta)		JUMLAH (RM Juta)	
		2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	48.62	48.62	-	-	-	-	301.44	298.76	350.06	347.38
2.	Yayasan Terengganu	5.82	12.36	11.10	11.10	-	-	35.38	35.38	52.30	58.84
3.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	291.00	291.25	283.90	-	-	-	376.20	396.03	951.10	687.28
4.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	3.58	3.31	-	-	-	-	2.74	2.74	6.32	6.05
5.	Yayasan Islam Terengganu	0.63	-	-	-	-	-	141.50	175.36	142.13	175.36
6.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	-	-	-	-	0.32	0.80	-	-	0.32	0.80
JUMLAH		349.65	355.54	295.00	11.10	0.32	0.80	857.26	908.27	1,502.23	1,275.71

Sumber: Penyata Kewangan BBN Tahun 2018 dan 2017

7.1.5. Analisis Liabiliti

Liabiliti terdiri daripada tanggungan semasa dan jangka panjang dengan komponen utama seperti pinjaman, pemiutang, deposit dan pendahuluan. Pada akhir tahun 2018, jumlah liabiliti bagi lapan (8) BBN ialah RM966.05 juta berbanding RM905.36

juta pada tahun 2017 iaitu peningkatan sejumlah RM60.69 juta atau 6.7%. Lima (5) daripada lapan (8) BBN berjaya mengurangkan jumlah liabiliti antara RM0.16 juta hingga RM52 juta. YIT telah mencatatkan penurunan liabiliti tertinggi iaitu sejumlah RM52 juta atau 39.9% kerana pengurangan dalam amanah pelaburan dan pinjaman OSK Capital Bhd.. YT pula mencatatkan penurunan liabiliti sejumlah RM6.90 juta atau 3.6% kerana pengurangan geran tertunda dan tanggungan jangka pendek. Manakala PMINT pula telah mencatatkan peningkatan liabiliti tertinggi sejumlah RM116.57 juta atau 23.6% kerana pertambahan pinjaman berjangka. Selain itu, MSNT juga menunjukkan peningkatan liabiliti sejumlah RM5.56 juta atau 421.2% kerana pertambahan deposit diterima dan pemiutang. Jumlah liabiliti BBN bagi tahun 2017 dan 2018 adalah seperti dalam **Jadual 9**.

JADUAL 9
KEDUDUKAN LIABILITI BADAN BERKANUN
NEGERI PADA 31 DISEMBER 2018 DAN 31 DISEMBER 2017

BIL.	AGENSI	TAHUN		PERUBAHAN	
		2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	610.11	493.54	116.57	23.6
2.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	6.88	1.32	5.56	421.2
3.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	1.01	0.39	0.62	159.0
4.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	59.20	59.36	-0.16	-0.3
5.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	0.50	0.95	-0.45	-47.4
6.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	23.14	25.69	-2.55	-9.9
7.	Yayasan Terengganu	186.90	193.80	-6.90	-3.6
8.	Yayasan Islam Terengganu	78.31	130.31	-52.00	-39.9
JUMLAH		966.05	905.36	60.69	6.7

Sumber: Penyata Kewangan BBN Tahun 2018 dan 2017

7.1.6. Analisis Nisbah

- a. Nisbah semasa digunakan bagi menilai keupayaan kecairan agensi untuk menjelaskan hutang jangka pendek. Berdasarkan pengiraan Audit, kadar nisbah semasa bagi semua BBN adalah lebih daripada satu iaitu bermaksud aset semasa melebihi liabiliti semasa. Ini menunjukkan semua BBN tersebut berkemampuan untuk mendapatkan tunai bagi membayar segala hutang semasa pada tahun 2018. Nisbah cepat pula mengukur kemampuan agensi untuk membayar hutang jangka pendek tanpa bergantung kepada inventori. Pengiraan nisbah cepat mendapati semua BBN mempunyai kecairan yang mencukupi dan tidak bergantung kepada inventori untuk menjelaskan liabiliti jangka pendek. Manakala nisbah hutang digunakan bagi mengukur peratus dana dibiayai daripada sumber selain ekuiti. Analisis nisbah hutang pula menunjukkan jumlah

hutang bagi tujuh (7) BBN adalah tidak melebihi 50% daripada jumlah aset kecuali MSNT dengan nisbah hutang bersamaan 75%. Penilaian terhadap analisis nisbah lapan (8) BBN bagi tahun 2018 adalah seperti dalam **Jadual 10**.

JADUAL 10
ANALISIS NISBAH BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2018

BIL.	AGENSI	NISBAH SEMASA	NISBAH CEPAT	NISBAH HUTANG
1.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	18.87	18.87	0.04
2.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	1.68	1.68	0.06
3.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	3.11	2.36	0.48
4.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	1.25	1.25	0.75
5.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	1.56	1.56	0.27
6.	Yayasan Terengganu	7.87	7.87	0.26
7.	Yayasan Islam Terengganu	1.16	1.16	0.35
8.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	17.90	17.90	0.03

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2018

- b. Bagi menilai/mengukur kecairan dan kestabilan sesebuah agensi, pihak Audit menggunakan dua (2) kaedah/analisis iaitu Modal Kerja dan Aliran Tunai Bersih. Modal kerja bertujuan untuk mengukur keupayaan aset semasa untuk menampung liabiliti semasa dalam sesuatu tempoh. Modal kerja yang positif adalah penting untuk memastikan agensi mampu melaksanakan aktiviti semasa dengan sumber kewangan yang mencukupi. Analisis modal kerja mendapati semua BBN mempunyai modal kerja yang mencukupi. Sementara itu, aliran tunai bersih menunjukkan nilai kesetaraan tunai yang dimiliki oleh agensi dalam tahun semasa. Pada tahun 2018, semua BBN menunjukkan nilai kesetaraan tunai yang positif. Penilaian terhadap analisis kecairan dan kestabilan BBN bagi tahun 2018 adalah seperti dalam **Jadual 11**.

JADUAL 11
ANALISIS KECAIRAN DAN KESTABILAN
BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2018

BIL.	AGENSI	MODAL KERJA (RM Juta)	ALIRAN TUNAI BERSIH (RM Juta)
1.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	18.05	1.53
2.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	0.34	0.77
3.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	605.10	58.9
4.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	1.69	0.53
5.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	13.07	7.66
6.	Yayasan Terengganu	34.77	25.90
7.	Yayasan Islam Terengganu	3.80	4.46
8.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	470.44	19.94

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri bagi Tahun 2018

7.1.7. Prestasi Anak Syarikat Badan Berkanun Negeri

a. Analisis Pelaburan Dalam Anak Syarikat

Pada tahun 2018, PMINT melabur sejumlah RM48.62 juta dalam 14 syarikat, YT melabur sejumlah RM5.82 juta dalam enam (6) syarikat, LTAWNT melabur sejumlah RM291 juta dalam enam (6) syarikat, YPKT melabur sejumlah RM3.58 juta dalam dua (2) syarikat dan YIT melabur sejumlah

RM0.63 juta dalam satu (1) syarikat. Analisis pelaburan pada kos dalam anak syarikat dan syarikat bersekutu oleh BBN adalah seperti dalam **Jadual 12**.

RM349.65 juta

Jumlah pelaburan dalam anak syarikat

5

BBN yang terlibat

29

Anak syarikat

JADUAL 12
ANALISIS PELABURAN PADA KOS
DALAM ANAK SYARIKAT DAN SYARIKAT BERSEKUTU

PERKARA	PMINT	YT	LTAWNT	YPKT	YIT	JUMLAH
Anak Syarikat (100%)	14	5	3	2	1	25
Anak Syarikat (>50%)	0	0	1	0	0	1
Syarikat Bersekutu (<50%)	0	1	2	0	0	3
JUMLAH SYARIKAT	14	6	6	2	1	29
PELABURAN (RM Juta)	48.62	5.82	291.00	3.58	0.63	349.65

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2018

b. Status Anak Syarikat

Analisis Audit terhadap anak syarikat yang mana BBN memiliki ekuiti lebih daripada 50% mendapati lima (5) BBN telah melabur dalam 17 anak syarikat yang berstatus aktif. Daripada lima (5) BBN tersebut, PMINT mempunyai bilangan anak syarikat terbanyak iaitu 14 anak syarikat di mana enam (6) berstatus aktif dan lapan (8) berstatus tidak aktif. Manakala YT mempunyai empat (4) anak syarikat yang berstatus aktif dan satu (1) berstatus tidak aktif, LTAWNT mempunyai empat (4) anak syarikat yang berstatus aktif, YPKT mempunyai dua (2) anak syarikat yang berstatus aktif dan YIT mempunyai satu (1) anak syarikat berstatus aktif. Status anak syarikat bagi tahun 2018 adalah seperti dalam **Jadual 13**.

JADUAL 13
STATUS ANAK SYARIKAT BAGI TAHUN 2018

BIL.	AGENSI	BILANGAN ANAK SYARIKAT (Ekuiti Lebih Daripada 50%)		
		STATUS AKTIF	STATUS TIDAK AKTIF	JUMLAH SYARIKAT
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	6	8	14
2.	Yayasan Terengganu	4	1	5
3.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	4	0	4
4.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	2	0	2
5.	Yayasan Islam Terengganu	1	0	1
JUMLAH		17	9	26

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri bagi Tahun 2018

c. Analisis Keuntungan/Kerugian Terkumpul Syarikat

RM498.81 juta

Jumlah keuntungan bersih bagi 17 anak syarikat yang aktif

RM521.89 juta

Jumlah keuntungan terkumpul melibatkan 12 anak syarikat

RM23.08 juta

Jumlah kerugian terkumpul melibatkan lima (5) anak syarikat

Pada 31 Disember 2018, sebanyak 12 anak syarikat yang aktif di bawah lima (5) BBN mempunyai keuntungan terkumpul secara keseluruhannya yang berjumlah RM521.89 juta. Sebanyak lima (5) anak syarikat di bawah empat (4) BBN pula mempunyai kerugian terkumpul secara keseluruhannya berjumlah RM23.08 juta.

Antara anak syarikat yang mempunyai keuntungan terkumpul tertinggi ialah Eastern Pacific Ind. Corp. Bhd. iaitu anak syarikat LTAWNT yang berjumlah RM427.63 juta. Manakala anak syarikat yang mempunyai kerugian terkumpul tertinggi ialah Duyong Marina Resort Sdn. Bhd. iaitu anak syarikat LTAWNT berjumlah RM20.95 juta. Analisis keuntungan dan kerugian terkumpul anak syarikat BBN bagi tahun kewangan 2018 adalah seperti dalam **Jadual 14**.

JADUAL 14
ANALISIS KEUNTUNGAN/KERUGIAN TERKUMPUL
ANAK SYARIKAT BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN KEWANGAN 2018

BIL.	AGENSI	KEUNTUNGAN TERKUMPUL		KERUGIAN TERKUMPUL		KEUNTUNGAN/ (KERUGIAN) TERKUMPUL BERSIH (RM Juta)
		BIL. ANAK SYARIKAT	JUMLAH (RM Juta)	BIL. ANAK SYARIKAT	JUMLAH (RM Juta)	
1.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	3	477.97	1	20.95	457.02
2.	Yayasan Terengganu	3	32.27	1	1.04	31.23
3.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	4	3.62	2	0.45	3.17

BIL.	AGENSI	KEUNTUNGAN TERKUMPUL		KERUGIAN TERKUMPUL		KEUNTUNGAN/ (KERUGIAN) TERKUMPUL BERSIH (RM Juta)
		BIL. ANAK SYARIKAT	JUMLAH (RM Juta)	BIL. ANAK SYARIKAT	JUMLAH (RM Juta)	
4.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	2	8.03	0	0	8.03
5.	Yayasan Islam Terengganu	0	0	1	0.64	- 0.64
JUMLAH		12	521.89	5	23.08	498.81

Sumber: Penyata Kewangan Anak Syarikat bagi Tahun 2018

7.2. Analisis Prestasi Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan

7.2.1. Bagi tahun berakhir 31 Disember 2018, secara keseluruhannya prestasi kewangan PBT mencatatkan perubahan dalam lebihan/defisit berjumlah RM42.93 juta atau 236% menjadikan defisit keseluruhan PBT berjumlah RM24.74 juta pada tahun 2018 berbanding lebihan RM18.19 pada tahun 2017. Satu (1) PBT mencatatkan lebihan manakala enam (6) PBT mencatatkan defisit bagi tahun berakhir 31 Disember 2018. Kedudukan prestasi Kewangan PBT bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 adalah seperti dalam **Jadual 15** dan kedudukan perubahan lebihan/defisit PBT bagi tahun 2018 dan 2017 adalah seperti dalam **Jadual 16**.

RM24.74 juta

Defisit keseluruhan tahun 2018 bagi tujuh (7) PBT

RM14.09 juta

Jumlah lebihan melibatkan satu (1) PBT

RM38.83 juta

Jumlah defisit melibatkan enam (6) PBT

JADUAL 15
PRESTASI KEWANGAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN BAGI TAHUN 2018

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018			PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN PADA 31 DISEMBER 2018		
		PENDAPATAN	PERBELANJAAN	LEBIHAN/DEFISIT	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Majlis Daerah Marang	29.36	15.27	14.09	11.92	5.58	6.34
2.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	12.43	13.90	-1.47	31.12	1.72	29.40
3.	Majlis Daerah Setiu	14.12	15.60	-1.48	1.82	2.41	-0.59
4.	Majlis Perbandaran Kemaman	72.99	76.42	-3.43	47.00	67.24	-20.24
5.	Majlis Daerah Besut	17.84	22.08	-4.24	29.92	8.97	20.95

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018			PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN PADA 31 DISEMBER 2018		
		PENDAPATAN	PERBELANJAAN	LEBIHAN/DEFISIT	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
6.	Majlis Perbandaran Dungun	23.10	30.84	-7.74	21.90	13.11	8.79
7.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	78.36	98.83	-20.47	46.77	57.17	-10.40
JUMLAH		248.20	272.94	-24.74	190.45	156.20	34.25

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2018

JADUAL 16
KEDUDUKAN PERUBAHAN LEBIHAN/DEFISIT BAGI
PIHAK BERKUASA TEMPATAN BAGI TAHUN 2018 DAN 2017

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	2018	2017	PERUBAHAN	
		LEBIHAN/DEFISIT	LEBIHAN/DEFISIT	(RM Juta)	(%)
		(RM Juta)	(RM Juta)		
1.	Majlis Daerah Marang	14.09	1.75	12.34	705.1
2.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	-1.47	0.62	-2.09	-337.1
3.	Majlis Daerah Setiu	-1.48	0.99	-2.47	-249.5
4.	Majlis Perbandaran Kemaman	-3.43	-0.94	-2.49	264.9
5.	Majlis Perbandaran Dungun	-7.74	-0.71	-7.03	990.1
6.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	-20.47	-2.04	-18.43	903.4
7.	Majlis Daerah Besut	-4.24	18.52	-22.76	-122.9
JUMLAH		-24.74	18.19	-42.93	-236.0

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2018 dan 2017

7.2.2. Analisis Audit terhadap lebihan/defisit tahun 2018 berbanding tahun 2017 mendapati:

- a. MDM telah mencatatkan peningkatan lebihan tertinggi dengan kenaikan sejumlah RM12.34 juta atau 705.1%, dari lebihan sejumlah RM1.75 juta pada tahun 2017 kepada lebihan berjumlah RM14.09 juta pada tahun 2018. Manakala tiga (3) PBT, iaitu MDHT, MDS, dan MDB mencatatkan defisit antara RM1.47 juta hingga RM4.24 juta berbanding lebihan pada tahun 2017 antara RM0.62 juta hingga RM18.52 juta. Ini disebabkan oleh peningkatan dalam perbelanjaan lain di MDHT, MDB dan MDS.
- b. Tiga (3) PBT, iaitu MPK, MPD dan MBKT juga mencatatkan kenaikan dalam defisit antara RM3.43 juta hingga RM20.47 juta pada tahun 2018 berbanding defisit RM0.94 juta hingga RM2.04 juta pada tahun 2017. Ini disebabkan oleh pengurangan terimaan bukan hasil.

7.2.3. Aset/Liabiliti Semasa Bersih

- a. Pada 31 Disember 2018, aset semasa bersih kesemua PBT telah mencatatkan penurunan sejumlah RM44.15 juta atau 56.3%, iaitu dari sejumlah RM78.40 juta pada tahun 2017 menjadi sejumlah RM34.25 juta pada tahun 2018. Satu (1) PBT mencatatkan peningkatan dalam aset semasa bersih manakala enam (6) PBT mencatatkan

RM190.45 juta

Jumlah aset semasa tahun 2018

RM156.20 juta

Liabiliti semasa tahun 2018

RM34.25 juta

Aset semasa bersih tahun 2018

pengurangan dalam aset semasa bersih pada tahun 2018 berbanding tahun 2017. Kedudukan aset/liabiliti semasa bersih bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 dan 2017 adalah seperti dalam **Jadual 17**.

JADUAL 17
ASET SEMASA BERSIH PIHAK BERKUASA TEMPATAN
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018 DAN 2017

PBT	TAHUN 2018			TAHUN 2017			PERUBAHAN ASET SEMASA BERSIH	
	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH	(RM Juta)	(%)
	(RMJuta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)		
Majlis Perbandaran Kemaman	47.00	67.24	-20.24	46.78	67.08	-20.30	0.06	-0.3
Majlis Daerah Setiu	1.82	2.41	-0.59	4.73	3.99	0.74	-1.33	-179.7
Majlis Daerah Hulu Terengganu	31.12	1.72	29.40	32.68	1.94	30.74	-1.34	-4.4
Majlis Daerah Besut	29.92	8.97	20.95	38.84	12.57	26.27	-5.32	-20.3
Majlis Daerah Marang	11.92	5.58	6.34	15.73	4.43	11.30	-4.96	-43.9
Majlis Perbandaran Dungun	21.90	13.11	8.79	31.33	14.05	17.28	-8.49	-49.1
Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	46.77	57.17	-10.40	72.02	59.65	12.37	-22.77	-184.1
JUMLAH	190.45	156.20	34.25	242.11	163.71	78.40	-44.15	-56.3

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2018 dan 2017

- b. Analisis Audit terhadap aset semasa bersih PBT mendapati perkara seperti berikut:

- i. MPK mengalami penurunan dalam aset semasa bersih yang negatif pada tahun 2018 sejumlah RM0.06 juta atau 0.3% kepada RM20.24 juta berbanding RM20.30 juta pada tahun 2017. Penurunan dalam aset semasa bersih yang negatif ini disebabkan oleh peningkatan sejumlah RM5.54 juta atau 101.9% dalam baki tunai dan di bank serta penurunan sejumlah RM1.53 juta atau 40.6% dalam Akaun Belum Bayar;
- ii. empat (4) PBT iaitu MDHT, MDB, MDM dan MPD mencatatkan penurunan dalam aset semasa bersih antara RM1.34 juta hingga RM8.49 juta atau 4.4% hingga 49.1% pada tahun 2018 berbanding tahun 2017. MPD mencatatkan penurunan aset semasa bersih paling tinggi iaitu sejumlah RM8.49 juta atau 49.1% pada tahun 2018 berbanding tahun 2017. Ini disebabkan oleh penurunan sejumlah RM4.95 juta atau 20.0% dalam Baki Tunai dan Di Bank serta Akaun Belum Terima sejumlah RM4.46 juta atau 69.46%; dan
- iii. MDS dan MBKT mencatatkan aset semasa bersih yang negatif pada tahun 2018 masing-masing RM0.59 juta dan RM10.40 juta berbanding RM0.74 juta dan RM 12.37 juta pada tahun 2017. Penurunan dalam aset semasa bersih pada tahun 2018 masing-masing berjumlah RM1.33 juta dan RM22.77 juta atau 179.7% dan 184.1%. Ini disebabkan oleh penurunan dalam tunai dan kesetaraan tunai sejumlah RM2.46 juta atau 72.71% di MDS dan penurunan dalam pelbagai belum terima serta tunai dan kesetaraan tunai masing-masing sejumlah RM14.82 juta dan RM10.19 juta di MBKT.

7.2.4. Hasil Cukai Taksiran dan Tunggakan Hasil Cukai Taksiran

- a. Cukai taksiran adalah cukai tahunan yang dikenakan terhadap harta pegangan di bawah kawasan pentadbiran PBT mengikut Akta Kerajaan Tempatan 1976. Cukai taksiran adalah merupakan penyumbang utama kepada pendapatan PBT. Cukai taksiran dikenakan ke atas pegangan seperti rumah kediaman, harta perdagangan (kedai, kilang, hotel dan sebagainya), harta industri (kilang, pelabuhan dan sebagainya) dan tanah. Sehingga akhir tahun 2018, sejumlah RM102.91 juta cukai taksiran telah dikutip oleh tujuh (7) PBT Negeri Terengganu. Hasil cukai taksiran tahun 2018 menurun sejumlah RM1.57 juta atau 1.5% berbanding hasil cukai taksiran pada tahun 2017. Hasil cukai taksiran PBT bagi tahun 2018 dan 2017 adalah seperti dalam **Jadual 18**.

JADUAL 18
HASIL CUKAI TAKSIRAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN BAGI TAHUN 2018 DAN 2017

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	33.23	29.64	3.59	12.1
2.	Majlis Daerah Marang	2.09	2.0	0.09	4.5
3.	Majlis Daerah Setiu	0.56	0.54	0.02	3.7
4.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	3.52	3.58	-0.06	-1.7
5.	Majlis Daerah Besut	1.33	1.44	-0.11	-7.6
6.	Majlis Perbandaran Dungun	8.57	9.27	-0.70	-7.6
7.	Majlis Perbandaran Kemaman	53.61	58.01	-4.40	-7.6
JUMLAH		102.91	104.48	-1.57	-1.5

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2018 dan 2017

- b. Penyata kewangan bagi tujuh (7) PBT menunjukkan tunggakan cukai taksiran pada tahun 2018 berjumlah RM40.55 juta iaitu menurun sejumlah RM41.69 juta atau 50.7% berbanding sejumlah RM82.25 juta pada tahun 2017. Tujuh (7) PBT telah mengalami penurunan tunggakan cukai taksiran antara RM0.33 juta hingga RM17.24 juta atau 21.3% hingga 91.4%. Ini disebabkan oleh hapuskira tunggakan cukai taksiran tahun 2005 hingga 2017 bagi pegangan kediaman. Kedudukan tunggakan cukai taksiran bagi tahun 2018 dan 2017 adalah seperti dalam **Jadual 19**.

JADUAL 19
TUNGGAKAN CUKAI TAKSIRAN BAGI TAHUN 2018 DAN 2017

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2018 (RM Juta)	2017 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	14.63	31.87	-17.24	-54.1
2.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	0.92	10.72	-9.80	-91.4
3.	Majlis Perbandaran Kemaman	20.01	25.44	-5.43	-21.3
4.	Majlis Perbandaran Dungun	0.89	5.71	-4.82	-84.4
5.	Majlis Daerah Marang	1.89	4.24	-2.35	-55.4
6.	Majlis Daerah Besut	1.68	3.41	-1.73	-50.7
7.	Majlis Daerah Setiu	0.53	0.86	-0.33	-38.4
JUMLAH		40.55	82.25	-41.69	-50.7

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2018 dan 2017

7.2.5. Tunggakan Cukai Taksiran Berbanding Jumlah Pendapatan

Berdasarkan penyata kewangan bagi tahun 2018, pendapatan bagi tujuh (7) PBT adalah berjumlah RM248.20 juta. Manakala tunggakan cukai taksiran pula adalah berjumlah RM40.55 juta atau 16.3% daripada pendapatan PBT. Ini kerana kutipan

cukai taksiran yang tinggi dalam tahun semasa berbanding jumlah pendapatan seperti dalam **Jadual 20**.

JADUAL 20
TUNGGAKAN CUKAI TAKSIRAN BERBANDING PENDAPATAN BAGI TAHUN 2018

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	PENDAPATAN (RM Juta)	TUNGGAKAN CUKAI TAKSIRAN (RM Juta)	TUNGGAKAN BERBANDING PENDAPATAN (%)
1.	Majlis Daerah Setiu	14.12	0.53	3.8
2.	Majlis Perbandaran Dungun	23.10	0.89	3.9
3.	Majlis Daerah Marang	29.36	1.89	6.4
4.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	12.43	0.92	7.4
5.	Majlis Daerah Besut	17.84	1.68	9.4
6.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	78.36	14.63	18.7
7.	Majlis Perbandaran Kemaman	72.99	20.01	27.4
JUMLAH		248.20	40.55	16.3

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2018

8. BIDANG UTAMA AUDIT (*KEY AUDIT AREAS*)

Bagi penyata kewangan tahun 2018, selain pengauditan untuk pengesahan penyata kewangan, Jabatan Audit Negara juga memberi tumpuan terhadap enam (6) bidang utama untuk dibuat semakan dan penilaian. Penetapan bidang utama ini berdasarkan fungsi, objektif dan aktiviti utama sesebuah agensi. Enam (6) bidang utama audit adalah berkaitan pengurusan dan penggunaan geran, pengurusan pinjaman, pengurusan pelaburan, pengurusan artifak, pengurusan cukai taksiran dan pengurusan agihan zakat. Hasil semakan Audit terhadap bidang utama adalah seperti dalam **Jadual 21**.

JADUAL 21
PENEMUAN AUDIT TERHADAP PENGAUDITAN BIDANG UTAMA

BIL.	BIDANG UTAMA	PENEMUAN AUDIT	AGENSI
1.	Pengurusan Pinjaman	Terdapat perbezaan baki awal bagi Pinjaman Program Jaya Diri antara lejar laporan pinjaman dan penyata kewangan sejumlah RM27,373.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu
		Tiada pergerakan dalam pembayaran amaun terhutang kepada PTB Ventures Sdn. Bhd. berjumlah RM2,050,000.	Yayasan Islam Terengganu
2.	Pengurusan Pelaburan	Saham Tersiar dan Tak Tersiar Harga	Yayasan Islam Terengganu
		i. YIT terkurang catat rosotnilai pelaburan sejumlah RM348,000 dalam tahun semasa. Ini disebabkan baki akhir rosotnilai terkumpul 2017 saham Astro Malaysia Holdings Bhd (YIT) masih lagi dinyatakan pada RM465,500 mengikut jadual rosotnilai pegangan saham 2018. Baki akhir sepatutnya dinyatakan pada RM117,500 berdasarkan Laporan Audit 2017 memandangkan pihak YIT telah melupakan sebahagian saham tersebut dalam tahun 2017. ii. Terdapat perbezaan kos Amanah Pelaburan - PTB Ventures Sdn. Bhd. di antara kiraan Audit dengan draf Penyata	

BIL.	BIDANG UTAMA	PENEMUAN AUDIT	AGENSI
		Kewangan 2018 bagi saham Serba Dinamik Holdings Bhd berjumlah RM4,305,003 dan bagi saham Petronas Chemical Group Bhd berjumlah RM10,400,000. iii. YIT telah berkurang catat keuntungan jualan saham sejumlah RM9,209,124 dalam tahun semasa di atas jualan saham Serba Dinamik Holdings Bhd di bawah milikan penuh YIT.	
3.	Pengurusan Artifak	Terdapat artifak/karya/seni telah diletakkan di tempat yang tidak sesuai iaitu di atas lantai, kerusi dan sebagainya akibat daripada kekurangan rak/tempat penyimpanan.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu
4.	Pengurusan Cukai Taksiran	a. Perbezaan Laporan CTA dan Lejar Am Terdapat perbezaan amaun cukai langsung berjumlah RM119,046 di antara baki lejar am berjumlah RM1,967,988 tetapi laporan Penyata Penyesuaian Cukai berjumlah RM2,087,034.	Majlis Daerah Marang
		b. Perbezaan Baki Tunggakan Cukai Taksiran Baki tunggakan untuk cukai taksiran bagi tahun 2018 di penyata kewangan berjumlah RM529,765, di senarai Penyata Cukai berjumlah RM531,916 manakala mengikut rekod sistem ePBT di Bahagian Penilaian berjumlah RM983,101.	Majlis Daerah Setiu
		c. Perbezaan Baki Tunggakan Cukai Taksiran Baki tunggakan untuk cukai taksiran di lejar berjumlah RM16,165,108 berbeza dengan senarai pengumuman yang berjumlah RM16,073,482.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu
		d. Baki Cukai Taksiran yang Negatif Terdapat baki negatif yang berjumlah RM1,531,037 di penyata cukai taksiran. Baki ini adalah kerana pembayar cukai yang terlebih bayaran cukai taksiran bagi tahun 2018. Lebihan ini sepatutnya ditunjukkan sebagai Terimaan Terdahulu bagi memastikan baki tunggakan menunjukkan baki sebenar.	

Sumber: Jabatan Audit Negara

9. RUMUSAN AUDIT

9.1. Rumusan keseluruhan bagi penyerahan, pengesahan dan pembentangan penyata kewangan agensi negeri adalah memuaskan di mana:

9.1.1. setakat 31 Julai 2019, sebanyak 12 agensi negeri telah mengemukakan penyata kewangan tahun 2018 untuk diaudit dalam tempoh ditetapkan iaitu sebelum atau pada 30 April 2019; dan

9.1.2. sebanyak 15 agensi telah membentangkan penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2017 di Dewan Undangan Negeri.

9.2. Kedudukan kewangan Badan Berkanun Negeri bagi tahun 2018 berdasarkan prestasi lapan (8) BBN adalah memuaskan seperti berikut:

9.2.1. lebihan pendapatan terkumpul meningkat sejumlah RM29.18 juta atau 0.9%;

9.2.2. lebihan pendapatan semasa meningkat sejumlah RM7.19 juta atau 1,027.1%;

9.2.3. jumlah aset meningkatkan RM98.65 juta atau 2.3%;

9.2.4. jumlah Aset semasa bersih meningkat sejumlah RM168.06 juta atau 17.2%; dan

9.2.5. jumlah liabiliti mencatatkan sedikit peningkatan sejumlah RM60.69 juta atau 6.7%.

9.3. Kedudukan kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi tahun 2018 berdasarkan prestasi tujuh (7) PBT adalah kurang memuaskan seperti berikut:

9.3.1. prestasi kewangan keseluruhan PBT tahun 2018 mencatatkan defisit semasa berjumlah RM24.74 juta berbanding lebih berjumlah 18.19 juta pada tahun 2017;

9.3.2. jumlah aset semasa bersih menurun sejumlah RM44.15 juta atau 56.3%; dan

9.3.3. tunggakan cukai taksiran menurun kepada RM40.55 juta atau 50.7%.

9.4. Ketidapatuhan kepada beberapa bidang utama Audit oleh Agensi memerlukan tindakan dan perhatian agar tidak menjejaskan persembahan penyata kewangan.

10. SYOR AUDIT

Kerjasama semua peringkat di agensi negeri termasuk pemantauan yang efektif di peringkat Perbendaharaan Negeri akan memastikan penyediaan penyata kewangan memenuhi piawaian perakaunan. Sehubungan itu, pihak Audit mengesyorkan perkara berikut:

10.1. agensi memastikan penyata kewangan dikemukakan dengan lengkap dan *auditable* mengikut tempoh ditetapkan. Penyata kewangan yang lengkap perlu mengandungi penyata yang ditandatangani oleh pengerusi dan seorang ahli Lembaga Pengarah (Akaun Induk dan Akaun Kumpulan), pengakuan oleh pegawai utama yang bertanggungjawab ke atas pengurusan kewangan dan dokumen sokongan;

10.2. agensi memastikan penyediaan penyata kewangan selaras dengan piawaian perakaunan yang berkuat kuasa;

10.3. agensi yang berprestasi rendah hendaklah mengambil tindakan proaktif dalam meningkatkan pendapatan melalui janaan sendiri dan mengurangkan kebergantungan kepada kerajaan;

10.4. PBT hendaklah mengambil langkah yang lebih berkesan serta proaktif dan inovatif untuk mengurangkan tunggakan cukai taksiran; dan

10.5. agensi hendaklah memberi perhatian dan memperbaiki pelaksanaan dalam bidang utama audit.

BAHAGIAN IV

**PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT
NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA
KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI**

BAHAGIAN IV

PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

1. PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI; DAN AKTIVITI JABATAN/AGENSI DAN PENGURUSAN SYARIKAT KERAJAAN

Perkara 107(2) Perlembagaan Persekutuan menghendaki Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Aktiviti Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Pengurusan Aktiviti Kewangan Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Tahun 2017 Siri 1 dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 25 November 2018. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Aktiviti Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Tahun 2017 Siri 2 dan mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Terengganu Tahun 2017 telah dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri Terengganu pada 2 April 2019.

2. MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

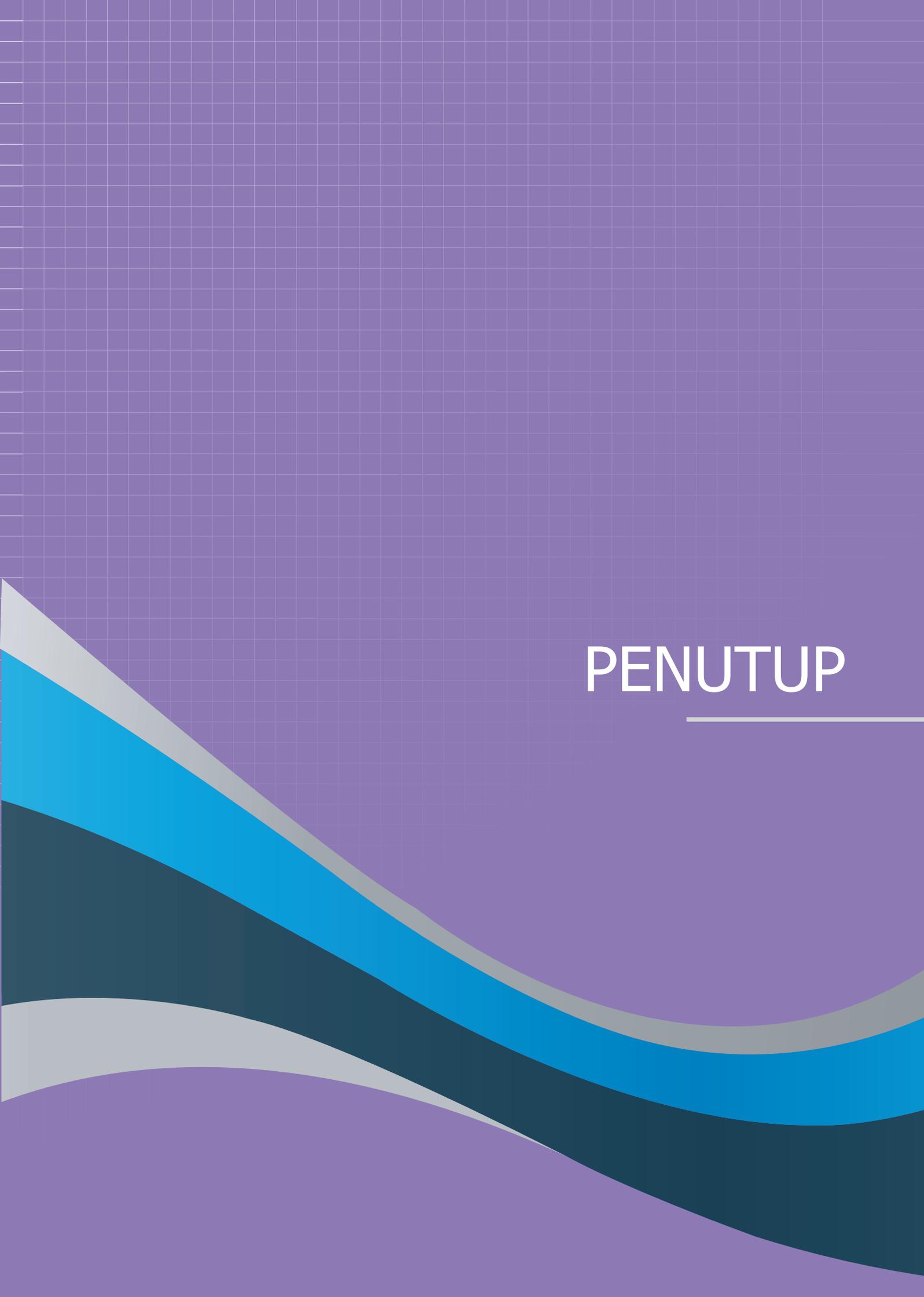
Pada tahun 2018 dan sehingga 31 Julai 2019, Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri (Jawatankuasa) telah membincangkan mengenai perjalanan mesyuarat Jawatankuasa, status isu dalam *Auditor General's Dashboard* yang masih belum selesai dan mengenai Stadium Sultan Mizan Zainal Abidin serta bas *amphicoach*. Sepanjang tempoh di atas, Jawatankuasa telah mengadakan mesyuarat sebanyak dua (2) kali, iaitu pada tahun 2018 dan 2019. Butiran ringkas perkara yang dibincangkan oleh Jawatankuasa sepanjang tahun 2018 dan 2019 adalah seperti dalam **Jadual 1**:

JADUAL 1
MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM
NEGERI TERENGGANU SEPANJANG TAHUN 2018 DAN 2019

BIL.	BIL. MESYUARAT / TARIKH	JABATAN / AGENSI	PERKARA
1.	Mesyuarat Kali Pertama Tahun 2018/ 04 September 2018	Jabatan Audit Negara, Negeri Terengganu	i. Taklimat Pengenalan Berhubung Perjalanan Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Negeri Terengganu. ii. Status kedudukan isu dalam <i>Auditor General's Dashboard</i> (AGD) yang masih berstatus kuning (dalam tindakan) bagi Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2014 Siri 3 serta Tahun 2016 Siri 1 dan Siri 2.
2.	Mesyuarat Kali Pertama Tahun 2019/ 19 Februari 2019	Jabatan Kerja Raya Negeri Terengganu	Sesi pendengaran mengenai Stadium Sultan Mizan Zainal Abidin Gong Badak, Kuala Terengganu dan bas <i>amphicoach</i> .

Sumber: Minit Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri Terengganu

PENUTUP

PENUTUP

Pada umumnya, tahap penyediaan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu adalah baik. Prestasi kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 adalah kurang stabil. Prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri pada 31 Disember 2018 adalah pada tahap memuaskan manakala Pihak Berkuasa Tempatan pula adalah kurang memuaskan. Prestasi kewangan kerajaan negeri dan agensi negeri boleh dimantapkan lagi dengan tindakan penambahbaikan seperti berikut:

- a. kerajaan negeri disarankan meneruskan usaha mengurangkan tunggakan bayaran balik pinjaman dituntut dan hutang awam supaya kedudukan kewangan kerajaan negeri berada dalam keadaan yang lebih kukuh;
- b. ketua jabatan/ketua agensi perlu mempertingkatkan penglibatan secara *hands on* dalam urusan kewangan;
- c. ketua agensi hendaklah mempercepatkan penyerahan Penyata Kewangan masing-masing mengikut ketetapan Akta/Enakmen berkaitan; dan
- d. PBT hendaklah memperkasakan usaha untuk mengutip/mengurangkan tunggakan cukai taksiran.

**Ketua Audit Negara
Malaysia**

**Putrajaya
21 Oktober 2019**

LAMPIRAN

**LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI TERENGGANU
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018**

Laporan Mengenai Penyata Kewangan

Pendapat

Saya telah mengaudit Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu yang merangkumi Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2018, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut, dasar dan kaedah perakaunan yang signifikan dan nota kepada penyata kewangan seperti dinyatakan pada muka surat 2 hingga 20.

Pada pendapat saya, penyata kewangan ini memberikan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Terengganu pada 31 Disember 2018 dan prestasi kewangan serta aliran tunai bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut selaras dengan Akta Tatacara Kewangan 1957, Piawaian Perakaunan Kerajaan Malaysia dan *International Public Sector Accounting Standard (Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting)*.

Asas Kepada Pendapat

Saya telah melaksanakan pengauditan berdasarkan Akta Audit 1957 dan *The International Standards of Supreme Audit Institutions*. Tanggungjawab saya diuraikan selanjutnya di perenggan Tanggungjawab Juruaudit Terhadap Pengauditan Penyata Kewangan dalam laporan ini. Saya percaya bahawa bukti audit yang diperoleh adalah mencukupi dan bersesuaian untuk dijadikan asas kepada pendapat saya.

Kebebasan dan Tanggungjawab Etika Lain

Saya adalah bebas daripada Kerajaan Negeri Terengganu dan telah memenuhi tanggungjawab etika lain berdasarkan *The International Standards of Supreme Audit Institutions*.

Maklumat Lain Selain Daripada Penyata Kewangan dan Laporan Juruaudit Mengenainya

Pendapat saya terhadap penyata kewangan Kerajaan Negeri Terengganu tidak meliputi maklumat lain selain daripada Penyata Kewangan dan Laporan Juruaudit mengenainya dan saya tidak menyatakan sebarang bentuk kesimpulan jaminan mengenainya.

Tanggungjawab Pegawai Kewangan Negeri Terhadap Penyata Kewangan

Pegawai Kewangan Negeri bertanggungjawab terhadap penyediaan penyata kewangan Kerajaan Negeri Terengganu yang memberi gambaran benar dan saksama selaras dengan Akta Tatacara Kewangan 1957, Piawaian Perakaunan Kerajaan Malaysia dan *International Public Sector Accounting Standard (Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting)*. Pegawai Kewangan Negeri juga bertanggungjawab terhadap penetapan kawalan dalaman yang perlu bagi membolehkan penyediaan penyata kewangan Kerajaan Negeri Terengganu adalah bebas daripada salah nyata yang ketara sama ada disebabkan *fraud* atau kesilapan.

Semasa penyediaan penyata kewangan Kerajaan Negeri Terengganu, Pegawai Kewangan Negeri bertanggungjawab untuk menilai keupayaan Kerajaan Negeri Terengganu untuk beroperasi sebagai satu usaha berterusan, mendedahkannya jika berkaitan serta menggunakannya sebagai asas perakaunan.

Tanggungjawab Juruaudit Terhadap Pengauditan Penyata Kewangan

Objektif saya adalah untuk memperoleh keyakinan yang munasabah sama ada penyata kewangan Kerajaan Negeri Terengganu secara keseluruhannya adalah bebas daripada salah nyata yang ketara, sama ada disebabkan *fraud* atau kesilapan dan mengeluarkan Laporan Juruaudit yang merangkumi pendapat saya. Jaminan yang munasabah adalah satu tahap jaminan yang tinggi, tetapi bukan satu jaminan bahawa audit yang dijalankan mengikut *The International Standards of Supreme Audit Institutions* akan sentiasa mengesan salah nyata yang ketara apabila ia wujud. Salah nyata boleh wujud daripada *fraud* atau kesilapan dan dianggap ketara sama ada secara individu atau agregat sekiranya boleh dijangkakan dengan munasabah untuk mempengaruhi keputusan ekonomi yang dibuat oleh pengguna berdasarkan penyata kewangan ini.

Sebagai sebahagian daripada pengauditan mengikut *The International Standards of Supreme Audit Institutions*, saya menggunakan pertimbangan profesional dan mengekalkan keraguan profesional sepanjang pengauditan. Saya juga:

- a. Mengenal pasti dan menilai risiko salah nyata ketara dalam penyata kewangan Kerajaan Negeri Terengganu sama ada disebabkan *fraud* atau kesilapan, merangka dan melaksanakan prosedur audit yang responsif terhadap risiko berkenaan serta mendapatkan bukti audit yang mencukupi dan bersesuaian untuk memberikan asas kepada pendapat saya. Risiko untuk tidak mengesan salah nyata ketara akibat daripada *fraud* adalah lebih tinggi daripada kesilapan, kerana *fraud* mungkin melibatkan pakatan, pemalsuan, ketinggalan yang disengajakan, representasi yang salah atau mengatasi kawalan dalaman.
- b. Memahami kawalan dalaman yang relevan untuk merangka prosedur audit yang bersesuaian tetapi bukan untuk menyatakan pendapat mengenai keberkesanan kawalan dalaman Kerajaan Negeri Terengganu.
- c. Menilai kesesuaian dasar perakaunan yang diguna pakai, kemunasabahan anggaran perakaunan dan pendedahan yang berkaitan oleh Pegawai Kewangan Negeri.
- d. Membuat kesimpulan terhadap kesesuaian penggunaan asas perakaunan untuk usaha berterusan oleh Pegawai Kewangan Negeri dan berdasarkan bukti audit yang diperolehi, sama ada wujudnya ketidakpastian ketara yang berkaitan dengan peristiwa atau keadaan yang mungkin menimbulkan keraguan yang signifikan terhadap keupayaan Kerajaan Negeri Terengganu sebagai satu usaha berterusan. Jika saya membuat kesimpulan bahawa ketidakpastian ketara wujud, saya perlu melaporkan dalam Laporan Juruaudit terhadap pendedahan yang berkaitan dalam penyata kewangan Kerajaan Negeri Terengganu atau, jika pendedahan tersebut tidak mencukupi, pendapat saya akan diubah. Kesimpulan saya dibuat berdasarkan bukti audit yang diperolehi sehingga tarikh Laporan Juruaudit.
- e. Menilai sama ada keseluruhan persembahan termasuk pendedahan penyata kewangan Kerajaan Negeri Terengganu memberi gambaran yang saksama.

Saya telah berkomunikasi dengan Pegawai Kewangan Negeri, antaranya mengenai skop dan tempoh pengauditan yang dirancang serta penemuan audit yang signifikan termasuk kelemahan kawalan dalaman yang dikenal pasti semasa pengauditan.

Laporan Mengenai Keperluan Perundangan dan Peraturan Lain

Berdasarkan keperluan Akta Tatacara Kewangan 1957, saya juga melaporkan bahawa pada pendapat saya, rekod perakaunan dan rekod lain yang dikehendaki Akta untuk disimpan oleh Kerajaan Negeri Terengganu telah disimpan dengan sempurna menurut peruntukan Akta.

Hal-hal Lain

Laporan ini diangkat untuk perkenan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang Di-Pertuan Agong dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Terengganu dan bukan untuk tujuan lain. Saya tidak bertanggungjawab terhadap pihak lain bagi kandungan laporan ini.

(DATO' NIK AZMAN NIK ABDUL MAJID)
KETUA AUDIT NEGARA
MALAYSIA

PUTRAJAYA
24 JUN 2019

**PERNYATAAN PEGAWAI KEWANGAN NEGERI
DAN BENDAHARI NEGERI TERENGGANU**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Nota kepada Penyata Kewangan disediakan:

- (a) mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan *International Public Sector Accounting Standard - Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting*; dan
- (b) dengan menyatukan maklumat kewangan daripada semua Jabatan dan Pusat Tanggungjawab di bawah Kerajaan Negeri Terengganu.

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan dan Penyata Akaun Memorandum berserta Nota kepada Penyata Kewangan menunjukkan kedudukan yang benar dan saksama pada 31 Disember 2018.

Pada masa pernyataan ini ditandatangani, mengikut sebaik-baik pengetahuan kami, tidak wujud apa-apa keadaan yang boleh menjejaskan ketepatan dan kesahihan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri 2018.

MOHD ZAHARI BIN MD AZAHAR
Pegawai Kewangan Negeri Terengganu
04 Februari 2019

MOHD SHUKRI BIN AZAM
Bendahari Negeri Terengganu
04 Februari 2019

LAMPIRAN III

PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN
pada 31 Disember 2018

		<u>2018</u>	<u>2017</u>
	<i>Nota</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
WANG AWAM			
WANG TUNAI	3	94,479,301.61	162,446,531.46
PELABURAN	4	60,200,000.00	1,300,000.00
		<hr/>	<hr/>
		154,679,301.61	163,746,531.46
DIPEGANG BAGI:			
KUMPULAN WANG DISATUKAN			
AKAUN HASIL DISATUKAN	5	(2,607,619.83)	77,628,244.92
AKAUN PINJAMAN DISATUKAN	6	0.00	0.00
AKAUN AMANAH DISATUKAN	7	157,286,921.44	86,118,286.54
		<hr/>	<hr/>
		154,679,301.61	163,746,531.46
		<hr/>	<hr/>

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

LAMPIRAN IV

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI
bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

	<i>Nota</i>	<i>2018</i>		<i>2017</i>	
		<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
TERIMAAN					
Hasil	5				
Hasil Cukai		77,991,036.95		57,464,094.07	
Hasil Bukan Cukai		205,286,870.07		188,576,148.71	
Terimaan Bukan Hasil		1,509,242,129.37		1,826,819,770.97	
		-	1,792,520,036.39	-	2,072,860,013.75
Pinjaman	6				
Pinjaman Dalam Negeri		0.00		0.00	
		-	0.00	-	0.00
Bantuan Luar Negeri	8				
Pinjaman Multilateral		0.00		0.00	
Pinjaman Bilateral		0.00		0.00	
		-	0.00	-	0.00
Terimaan Modal	7				
Pelbagai Terimaan Modal		6,739,315.07		0.00	
Jualan Instrumen Kewangan		0.00		100,000,000.00	
		-	6,739,315.07	-	100,000,000.00
Terimaan Lain	7				
Terimaan Amanah		0.00		0.00	
		-	0.00	-	0.00
Jumlah Terimaan			1,799,259,351.46		2,172,860,013.75

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI (sambungan)
bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

BAYARAN	Nota	2018		2017	
		RM	RM	RM	RM
Perbelanjaan Mengurus	5				
Emolumen		(272,477,500.03)		(275,810,039.29)	
Perkhidmatan dan Bekalan		(180,092,823.52)		(192,280,761.45)	
Aset		(7,504,039.40)		(8,446,698.41)	
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap		(778,078,792.62)		(845,661,523.22)	
Perbelanjaan Lain		<u>(146,862.26)</u>	(1,238,300,017.83)	<u>(306,578.66)</u>	(1,322,505,601.03)
Perbelanjaan Pembangunan	7				
Langsung		(511,994,136.45)		(673,236,508.21)	
Pinjaman		0.00	(511,994,136.45)	0.00	(673,236,508.21)
Perbelanjaan Modal					
Pelbagai Perbelanjaan Modal		0.00		0.00	
Pembelian Instrumen Kewangan	4	(58,900,000.00)	(58,900,000.00)	0.00	0.00
Bayaran Balik Pinjaman					
Pinjaman Dalam Negeri		(9,451,004.31)		(10,543,548.19)	
Pinjaman Kepada Agensi		0.00	(9,451,004.31)	0.00	(10,543,548.19)
Bantuan Luar Negeri					
Pinjaman Multilateral		0.00		0.00	
Pinjaman Bilateral		0.00	0.00	0.00	0.00
Bayaran Lain					
Bayaran Amanah	7	<u>(48,581,422.72)</u>	(48,581,422.72)	<u>(16,930,086.49)</u>	(16,930,086.49)
Jumlah Bayaran			<u>(1,867,226,581.31)</u>		<u>(2,023,215,743.92)</u>
Tambahan / (Kurangan) Wang Tunai			(67,967,229.85)		149,644,269.83
Wang Tunai Pada 1 Januari 2018			<u>162,446,531.46</u>		<u>12,802,261.63</u>
WANG TUNAI PADA 31 DISEMBER 2018			<u>94,479,301.61</u>		<u>162,446,531.46</u>

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

PENYATA PRESTASI KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

	<i>Nota</i>	<i>2018</i>		<i>2017</i>
		<i>Anggaran</i>	<i>Sebenar</i>	<i>Sebenar</i>
		<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
HASIL	5	1,815,000,000.00	1,792,520,036.39	2,072,860,013.75
<i>Tolak:</i>				
Belanja Mengurus	5	1,996,000,000.00	1,247,751,022.14	1,333,049,149.22
LEBIHAN HASIL		(181,000,000.00)	544,769,014.25	739,810,864.53
<i>Tolak:</i>				
Belanja Pembangunan	7	823,431,440.00	511,994,136.45	673,236,508.21
(KURANGAN)/LEBIHAN KESELURUHAN		(1,004,431,440.00)	32,774,877.80	66,574,356.32
(KURANGAN DIBIAYAI OLEH) / LEBIHAN DISOKONG OLEH:				
Pinjaman	6		0.00	0.00
Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan	7		6,739,315.07	0.00
Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah	7		(39,514,192.87)	(66,574,356.32)
JUMLAH PEMBIAYAAN			(32,774,877.80)	(66,574,356.32)

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

LAMPIRAN VI

PENYATA AKAUN MEMORANDUM
pada 31 Disember 2018

		<u>2018</u>	<u>2017</u>
	<u>Nota</u>	<u>RM</u>	<u>RM</u>
MEMORANDUM ASET	8		
Pinjaman Boleh Dituntut		248,830,823.10	256,445,225.08
Pelaburan		3,276,992.61	344,768,590.00
MEMORANDUM LIABILITI	9		
Hutang Awam		733,129,563.52	906,942,517.85

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

DASAR DAN KAEDAH PERAKAUNAN YANG SIGNIFIKAN

1. DASAR DAN PRINSIP PERAKAUNAN

Dasar dan prinsip perakaunan diguna secara konsisten dalam penyediaan penyata kewangan kecuali dinyatakan sebaliknya.

- a) Dasar perakaunan adalah tertakluk kepada undang-undang dan peraturan yang berkaitan dengan pengurusan perakaunan dan kewangan Kerajaan Negeri.
- b) Perakaunan Kerajaan Negeri adalah berasaskan Kumpulan Wang Disatukan selaras dengan:
  - i) Perkara 97 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa segala hasil diterima kecuali Zakat, Fitrah, dan Baitulmal atau lain-lain hasil agama Islam seumpamanya, dikumpulkan menjadi satu kumpulan wang.
  - ii) Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa tiada wang boleh dikeluarkan dari Kumpulan Wang Disatukan melainkan diperuntukkan atau dibenarkan dengan cara lain oleh Parlimen, kecuali untuk perbelanjaan tanggungan tertentu.
  - iii) Seksyen 7 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] memperuntukkan Kumpulan Wang Disatukan dibahagi kepada Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.
- c) Kerajaan Negeri mengamal asas perakaunan tunai ubahsuai. Semua urusan niaga bayaran dan terimaan diakaunkan apabila bayaran dibuat dan terimaan diperolehi dengan pengubahsuaian seperti berikut:
  - i) Bayaran bagi kerja yang telah dijalankan, bekalan dan perkhidmatan yang telah diterima sehingga 31 Disember tahun kewangan semasa boleh dibayar dalam bulan Januari tahun berikutnya dan dikenakan kepada peruntukan tahun kewangan semasa.
  - ii) Terimaan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambil kira dalam buku tunai pejabat perakaunan pada 31 Disember tahun kewangan semasa merupakan wang tunai dalam perjalanan dan diakaunkan sebagai hasil tahun kewangan semasa.
  - iii) Mengakaun urusan niaga bukan tunai tertentu seperti pindahan peruntukan daripada Akaun Hasil Disatukan ke Akaun Amanah Disatukan, Untung Rugi Pelaburan, Hapuskira Pinjaman Amanah, Penukaran Pinjaman Kepada Ekuiti dan seumpamanya.
- d) Entiti perakaunan terdiri daripada semua jabatan Kerajaan Negeri.
- e) Tahun kewangan sebagaimana yang telah ditetapkan di bawah Seksyen 3 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] adalah satu tempoh dua belas bulan yang berakhir pada 31 Disember setiap tahun.
- f) Mata wang yang digunakan dalam penyata kewangan ini adalah Ringgit Malaysia (RM).
- g) Penyata Kewangan disediakan mengikut asas yang sama dengan Anggaran Perbelanjaan bagi membolehkan perbandingan dibuat.
- h) Apabila berlaku perubahan ke atas persembahan atau klasifikasi butiran, angka perbandingan telah dinyatakan semula kecuali dinyatakan sebaliknya.

2. PERSEMBAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Persembahan Penyata Kewangan dan Nota yang disertakan bagi tahun 2011 dan seterusnya telah dibuat penambahbaikan bagi memudahkan pemahaman dan penganalisan.

Penyata Prestasi Kewangan adalah penyata baharu yang menunjukkan prestasi kewangan Kerajaan Negeri secara keseluruhan.

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disedia mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan *International Public Sector Accounting Standard (IPSAS) - Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting* mengandungi komponen berikut :

- a) Penyata Kedudukan Kewangan
- b) Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai
- c) Penyata Prestasi Kewangan
- d) Penyata Akaun Memorandum
- e) Nota Kepada Penyata Kewangan

3. WANG TUNAI

Wang Tunai terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan.

Wang Tunai Dalam Bank terdiri daripada baki akaun semasa dan baki deposit di institusi kewangan yang kurang dari 3 bulan.

Wang Tunai Dalam Perjalanan menunjukkan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambil kira dalam buku tunai pejabat perakaunan pada akhir tahun kewangan.

Wang Tunai Dalam Tangan merupakan Panjar Wang Runcit.

Wang Tunai pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2018 <i>RM</i>	2017 <i>RM</i>
Wang Tunai Dalam Bank	94,375,151.61	162,346,381.46
Wang Tunai Dalam Perjalanan	0.00	0.00
Wang Tunai Dalam Tangan	104,150.00	100,150.00
JUMLAH WANG TUNAI	94,479,301.61	162,446,531.46

4. PELABURAN

Pelaburan terdiri daripada Pelaburan Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am dan dinyatakan pada nilai buku.

Pelaburan Kumpulan Wang Amanah ialah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan Wang Amanah selaras dengan arahan amanah Seksyen 9 dan suratcara amanah Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] serta peraturan yang berkuatkuasa. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebih Kumpulan Wang Disatukan.

Dalam tahun 2018, sejumlah RM60.20 juta telahpun dilaburkan sebagai pelaburan yang melebihi tempoh 3 bulan yang terdiri daripada Pelaburan Am sebanyak RM60.00 juta dan Pelaburan Kumpulan Wang Amanah sebanyak RM0.20 juta.

5. AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan mengaun semua urus niaga terimaan hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan selaras dengan Perkara 97 dan 98 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Lebih hasil tahun semasa sebanyak RM566.70 juta telahpun dipindahkan ke Kumpulan Wang Pembangunan.

Akaun Hasil Disatukan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

Perihal	2018			2017	
	Anggaran	Sebenar		Sebenar	
	RM	RM	%	RM	%
BAKI PADA 1 JANUARI		77,628,244.92		(95,480,717.61)	

HASIL

Hasil Cukai	66,422,794.00	77,991,036.95	117.42	57,464,094.07	97.85
Hasil Bukan Cukai	203,931,809.00	205,286,870.07	100.66	188,576,148.71	93.15
Terimaan Bukan Hasil	1,544,645,397.00	1,509,242,129.37	97.71	1,826,819,770.97	127.23
Jumlah Hasil	1,815,000,000.00	1,792,520,036.39	98.76	2,072,860,013.75	122.15

PERBELANJAAN MENGURUS

Emolumen	296,591,471.99	272,477,500.03	91.87	275,810,039.29	92.11
Perkhidmatan dan Bekalan	207,987,798.71	180,092,823.52	86.59	192,280,761.45	94.52
Aset	13,181,738.35	7,504,039.40	56.93	8,446,698.41	85.00
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	928,092,107.95	787,529,796.93	84.85	856,205,071.41	93.69
Perbelanjaan-perbelanjaan lain	146,883.00	146,862.26	99.99	306,578.66	99.99
<i>Perbelanjaan Mengurus (sebelum pindahan)</i>	1,446,000,000.00	1,247,751,022.14	86.29	1,333,049,149.22	93.42
<i>Pindahan Lebihan Hasil ke Kumpulan Wang Pembangunan</i>	550,000,000.00	625,004,879.00	113.64	566,701,902.00	104.94
<i>Jumlah Perbelanjaan Mengurus (selepas pindahan)</i>	1,996,000,000.00	1,872,755,901.14	93.83	1,899,751,051.22	96.58
<i>Lebihan/(Kurangan) bagi Tahun</i>		(80,235,864.75)		173,108,962.53	
BAKI PADA 31 DISEMBER		(2,607,619.83)		77,628,244.92	

(a) Hasil

Hasil diakaunkan secara jumlah kasar ke dalam Akaun Hasil kecuali dipenuntukkan sebaliknya oleh mana-mana undang-undang Selaras dengan Seksyen 111B Akta Cukai Pendapatan 1967 [Akta 53].

Hasil mengikut penjenisannya bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

Perihal	2018				2017	
	Anggaran	Anggaran	Sebenar		Sebenar	
	Asal	Disemak	RM	%	RM	%
HASIL CUKAI						
Cukai Tanah	36,030,000.00	36,030,000.00	31,474,710.92	87.36	32,013,433.19	90.52
Cukai Galian	365,500.00	365,500.00	77,298.80	21.15	329,585.25	96.65
Cukai Parit Dan Taliar	15,000.00	15,000.00	13,796.80	91.98	12,719.90	84.24
Royalti	28,500,000.00	28,500,000.00	43,835,941.07	153.81	23,340,589.92	106.09
Cukai Langsung Yang Lain	1,000.00	1,000.00	0.00	0.00	300.00	0.00
Cukai Hiburan	1,511,294.00	1,511,294.00	2,589,289.36	171.33	1,767,465.81	175.69
<i>Jumlah Hasil Cukai</i>	66,422,794.00	66,422,794.00	77,991,036.95	117.42	57,464,094.07	97.85
HASIL BUKAN CUKAI						
Lesen, Bayaran Pendaftaran dan Permit	10,055,634.00	10,055,634.00	8,859,844.71	88.11	7,069,041.33	72.57
Perkhidmatan dan Bayaran Perkhidmatan	7,102,649.00	7,102,649.00	4,724,916.82	66.52	5,032,632.70	71.50
Perolehan daripada Jualan Barang-barang	146,785,778.00	146,785,778.00	177,077,431.81	120.64	158,365,685.10	108.70
Sewaan	1,997,500.00	1,997,500.00	997,971.22	49.96	1,051,325.90	50.87
Keuntungan Pembiayaan Dan Perolehan	28,895,990.00	28,895,990.00	9,033,179.14	31.26	9,974,376.26	34.83
Denda dan Hukuman	9,094,258.00	9,094,258.00	4,593,526.37	50.51	7,083,087.42	76.78
<i>Jumlah Hasil Bukan Cukai</i>	203,931,809.00	203,931,809.00	205,286,870.07	100.66	188,576,148.71	93.17
TERIMAAN BUKAN HASIL						
Pulangan Balik Perbelanjaan	2,826,022.00	2,826,022.00	6,689,123.34	236.70	11,510,107.78	435.02
Terimaan daripada Agensi-agensi Kerajaan	1,541,819,375.00	1,541,819,375.00	1,502,553,006.03	97.45	1,815,309,663.19	126.66
<i>Jumlah Terimaan Bukan Hasil</i>	1,544,645,397.00	1,544,645,397.00	1,509,242,129.37	97.71	1,826,819,770.97	127.23
JUMLAH HASIL	1,815,000,000.00	1,815,000,000.00	1,792,520,036.39	98.76	2,072,860,013.75	122.15

(b) Perbelanjaan Mengurus

Perbelanjaan Mengurus terdiri daripada perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan dan Bekalan seperti emolomen, perkhidmatan dan bekalan, aset, pemberian dan kenaikan bayaran tetap dan perbelanjaan-perbelanjaan lain.

Perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulan Wang Disatukan mengikut undang-undang Persekutuan selaras dengan Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan.

Perbelanjaan bagi Maksud Bekalan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulan Wang Disatukan berdasarkan kelulusan Dewan Undangan Negeri selaras dengan Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan.

Perbelanjaan Mengurus mengikut Maksud Perbelanjaan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

Maksud Perbelanjaan	2018			
	Anggaran	Anggaran	Sebenar	%
	Asal	Dipinda		
RM	RM	RM		
PERBELANJAAN TANGGUNGAN				
T. 01 Pengelola Istana	38,896,195.80	38,896,195.80	38,566,150.50	99.15
T. 02 Menteri Besar & Setiausaha Kerajaan	10.00	10.00	0.00	0.00
T. 03 Dewan Undangan Negeri	398,020.00	398,020.00	347,956.38	87.42
T. 04 Pejabat Perbendaharaan Negeri Terengganu	54,614,974.20	54,614,974.20	35,921,670.69	65.77
T. 05 Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri	690,800.00	690,800.00	456,449.05	66.08
<i>Jumlah Perbelanjaan Tanggungan</i>	94,600,000.00	94,600,000.00	75,292,226.62	79.59
PERBELANJAAN BEKALAN				
B. 02 Menteri Besar & Setiausaha Kerajaan	63,674,268.77	63,674,268.77	53,510,314.15	84.04
B. 03 Dewan Undangan Negeri	14,964,344.48	14,964,344.48	14,533,114.25	97.12
B. 04 Pejabat Perbendaharaan Negeri Terengganu	956,334,632.19	956,334,632.19	942,187,317.04	98.52
B. 05 Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri	855,724.70	855,724.70	788,153.36	92.10
B. 07 Pejabat Mineral Dan Geosains	206,080.70	206,080.70	192,045.33	93.19
B. 08 Jabatan Hal Ehwal Agama	64,437,870.67	64,437,870.67	61,761,182.45	95.85
B. 09 Jabatan Kebajikan Masyarakat	65,545,650.41	65,545,650.41	60,894,025.94	92.90
B. 10 Jabatan Kerja Raya	63,514,465.03	63,514,465.03	54,656,271.48	86.05
B. 11 Jabatan Pengairan Dan Saliran	21,633,564.71	21,633,564.71	19,723,150.96	91.17
B. 12 Pejabat Daerah Besut	10,416,425.08	10,416,425.08	9,842,732.98	94.49
B. 13 Pejabat Daerah Dungun	9,175,262.88	9,175,262.88	8,458,611.54	92.19
B. 14 Pejabat Daerah Hulu Terengganu	9,619,021.98	9,619,021.98	8,606,355.09	89.47
B. 15 Pejabat Daerah Kemaman	10,213,497.89	10,213,497.89	9,202,640.81	90.10
B. 16 Pejabat Daerah Kuala Terengganu	14,963,048.80	14,963,048.80	13,130,239.37	87.75
B. 17 Pejabat Daerah Marang	7,570,456.39	7,570,456.39	7,068,088.23	93.36
B. 18 Pejabat Daerah Setiu	7,297,166.85	7,297,166.85	6,678,460.85	91.52
B. 19 Pejabat Tanah Dan Galian	8,490,139.60	8,490,139.60	7,186,058.44	84.64
B. 20 Pejabat Tanah Besut	5,062,571.20	5,062,571.20	4,615,672.24	91.17
B. 21 Pejabat Tanah Dungun	4,552,864.49	4,552,864.49	4,547,981.28	99.89
B. 22 Pejabat Tanah Hulu Terengganu	5,230,725.52	5,230,725.52	4,716,035.93	90.16
B. 23 Pejabat Tanah Kemaman	5,418,972.15	5,418,972.15	5,282,052.60	97.47

B. 24 Pejabat Tanah Kuala Terengganu	5,808,991.10	5,808,991.10	5,223,346.44	89.92
B. 25 Pejabat Tanah Marang	4,606,679.24	4,606,679.24	3,936,853.16	85.46
B. 26 Pejabat Tanah Setiu	4,339,219.32	4,339,219.32	4,130,207.88	95.18
B. 27 Jabatan Kehakiman Syariah	9,283,767.71	9,283,767.71	8,866,693.52	95.51
B. 28 Pejabat Perancang Bandar & Desa	3,739,688.57	3,739,688.57	3,279,460.75	87.69
B. 29 Jabatan Perhutanan Negeri	24,974,336.33	24,974,336.33	22,805,768.81	91.32
B. 30 Jabatan Perkhidmatan Veterinar	13,864,440.34	13,864,440.34	11,072,026.18	79.86
B. 31 Jabatan Pertanian	18,501,600.00	18,501,600.00	17,698,957.91	95.66
B. 32 Pelbagai Perkhidmatan	450,000,000.00	450,000,000.00	407,834,917.58	90.63
B. 34 Pejabat Mufti Negeri	2,180,979.12	2,180,979.12	1,936,448.08	88.79
B. 35 Pejabat Daerah Kuala Nerus	9,227,790.20	9,227,790.20	8,463,024.16	91.71
B. 36 Pejabat Tanah Kuala Nerus	4,494,480.14	4,494,480.14	3,660,464.13	81.44
B. 37 Jabatan Pendakwaan Syariah Negeri Terengganu	1,201,273.44	1,201,273.44	975,001.60	81.16
<i>Jumlah Perbelanjaan Bekalan</i>	1,901,400,000.00	1,901,400,000.00	1,797,463,674.52	94.53
PERBELANJAAN MENGURUS (sebelum pindahan)	1,996,000,000.00	1,996,000,000.00	1,872,755,901.14	93.83
PINDAHAN LEBIHAN HASIL KE KUMPULAN WANG PEMBANGUNAN			625,004,879.00	
PERBELANJAAN MENGURUS (selepas pindahan)			1,247,751,022.14	

6. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

Akaun Pinjaman Disatukan mengaakun semua terimaan dan bayaran balik pinjaman di bawah kuasa undang-undang Persekutuan. Pinjaman ini terdiri pinjaman Dalam Negeri.

Semua baki Pinjaman dipindah ke Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun.

Akaun Pinjaman Disatukan pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2018	2017
	<i>(Debit)/Kredit</i> RM	<i>(Debit)/Kredit</i> RM
PINJAMAN		
Dalam Negeri		
Baki pada 1 Januari	0.00	0.00
Terimaan	0.00	0.00
Bayaran	0.00	0.00
Baki pada 31 Disember	0.00	0.00
<i>Jumlah Pinjaman pada 31 Disember</i>	0.00	0.00

Tiada pinjaman yang diterima dalam tahun kewangan 2018.

7. AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan mengaakun semua terimaan dan bayaran wang amanah mengikut kehendak undang-undang, akta-akta amanah, suratcara amanah, arahan amanah dan perjanjian. Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Deposit.

Akaun Amanah Disatukan pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>Baki pada 01.01.2018 (Debit)/Kredit</i>	<i>Debit</i>	<i>Kredit</i>	<i>Baki pada 31.12.2018 (Debit)/Kredit</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
KUMPULAN WANG AMANAH KERAJAAN				
Kumpulan Wang Pembangunan	(796,998,962.15)	511,994,136.45	631,744,194.07	(677,248,904.53)
Kumpulan Wang Bekalan Air	71,362,243.46	1,270,499.47	0.00	70,091,743.99
Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	381,285,122.09	6,817,368,296.92	6,827,774,881.56	391,691,706.73
<i>Jumlah Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>	<i>(344,351,596.60)</i>	<i>7,330,632,932.84</i>	<i>7,459,519,075.63</i>	<i>(215,465,453.81)</i>
KUMPULAN WANG AMANAH AWAM				
Kumpulan Wang Amanah Khas	7,367,878.00	4,292,661.82	12,831,999.49	15,907,215.67
Kumpulan Wang Amanah Am	149,828,606.90	91,059,944.75	54,028,213.46	112,796,875.61
<i>Jumlah Kumpulan Wang Amanah Awam</i>	<i>157,196,484.90</i>	<i>95,352,606.57</i>	<i>66,860,212.95</i>	<i>128,704,091.28</i>
AKAUN DEPOSIT				
Deposit Am	273,273,398.24	97,582,752.25	68,357,637.98	244,048,283.97
<i>Jumlah Akaun Deposit</i>	<i>273,273,398.24</i>	<i>97,582,752.25</i>	<i>68,357,637.98</i>	<i>244,048,283.97</i>
JUMLAH AKAUN AMANAH DISATUKAN	86,118,286.54	7,523,568,291.66	7,594,736,926.56	157,286,921.44

Bayaran Amanah di Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai sebanyak (RM48,581,422.72) merupakan baki bersih Akaun Amanah.

Lebih pembiayaan berjumlah RM32,774,877.80 di Penyata Prestasi Kewangan disokong oleh Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan serta Perubahan dalam Tunai, Pelaburan dan Amanah.

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan mengaun terimaan dari peruntukan Kerajaan dan bayaran bagi maksud tertentu mengikut Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan terdiri daripada Kumpulan Wang Pembangunan, Kumpulan Wang Bekalan Air dan Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan.

(a) Kumpulan Wang Pembangunan

- (i) Kumpulan Wang Pembangunan mengaun terimaan dan bayaran pembangunan seperti yang diperuntukkan oleh Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966 [Akta 406].

Terimaan utama bagi kumpulan wang ini terdiri daripada pindahan dari Akaun Hasil Disatukan, pinjaman yang diambil bagi maksud pembangunan dan terimaan bayaran balik pinjaman yang dikeluarkan daripada kumpulan wang ini.

Bayaran kumpulan wang ini adalah perbelanjaan pembangunan secara langsung atau pinjaman.

Kumpulan Wang Pembangunan pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2018	2017
	(Debit)/Kredit	(Debit)/Kredit
	RM	RM
BAKI PADA 1 JANUARI	(796,998,962.15)	(690,464,355.94)
TERIMAAN		
Pindahan Dari Akaun Hasil Disatukan	625,004,879.00	566,701,902.00
Bayaran Balik Pinjaman Daripada Agensi Kerajaan	2,000,000.00	0.00
Akaun Bayaran Balik Pinjaman Oleh Badan Berkanun	4,739,315.07	0.00
<i>Jumlah Terimaan</i>	631,744,194.07	566,701,902.00
BAYARAN		
Perbelanjaan Pembangunan		
Langsung	511,994,136.45	673,236,508.21
Pinjaman	0.00	0.00
<i>Jumlah Bayaran</i>	511,994,136.45	673,236,508.21
<i>Lebihan/(Kurangan) Bagi Tahun</i>	119,750,057.62	(106,534,606.21)
BAKI KUMPULAN WANG PEMBANGUNAN PADA 31 DISEMBER	(677,248,904.53)	(796,998,962.15)

(b) Kumpulan Wang Bekalan Air

Kumpulan Wang Bekalan Air ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Bekalan Air (Tatacara Kewangan & Perakaunan) 1980. Terimaan Kumpulan Wang ini terdiri daripada caruman dari Kerajaan Negeri dan pindahan daripada Akaun Pinjaman. Wang dalam kumpulan ini hanya boleh dibelanja untuk maksud-maksud tertentu seperti dalam Akta Kumpulan Wang Bekalan Air (Tatacara Kewangan & Perakaunan) 1980 termasuk perbelanjaan mengurus dan pembangunan.

Kumpulan Wang Bekalan Air pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

Perihal	2018	2017
	(Debit)/Kredit RM	(Debit)/Kredit RM
BAKI PADA 1 JANUARI	71,362,243.46	72,857,716.58
TERIMAAN		
Pindahan Dari Akaun Pinjaman	0.00	0.00
Jumlah Terimaan	0.00	0.00
BAYARAN		
Perbelanjaan Mengurus	726,588.03	759,546.57
Perbelanjaan Pembangunan		
Langsung	543,911.44	735,926.55
Pinjaman	0.00	0.00
Jumlah Bayaran	1,270,499.47	1,495,473.12
Lebihan/(Kurangan) Bagi Tahun	(1,270,499.47)	(1,495,473.12)
BAKI KUMPULAN WANG BEKALAN AIR PADA 31 DISEMBER	70,091,743.99	71,362,243.46

(c) Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan terdiri daripada Akaun Penyelesaian, Akaun Perniagaan, Akaun Pinjaman, Kumpulan Luar Jangka dan Pelbagai Kumpulan Wang yang ditubuhkan di bawah Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 (Akta 61) bagi maksud tertentu. Sumber dari kumpulan wang ini merupakan kumpulan wang pusingan manakala yang lain adalah bagi bayaran langsung.

Bagi tahun berakhir 2014, Akaun Amanah Penyelenggaraan Jalan Raya Negeri (MARRIS) diklasifikasikan semula daripada Kumpulan Wang Amanah Awam ke Kumpulan Wang Amanah Kerajaan di bawah Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 (Akta 61).

Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

AKAUN PENYELESAIAN	2018	2017
	(Debit)/Kredit RM	(Debit)/Kredit RM
Akaun Penyelesaian Utama Perbendaharaan	0.00	50,000.00
Pelbagai Penyelesaian	8,722,576.50	13,000,000.00
Akaun Penyelesaian (Akaun Kawalan)	0.00	0.00
Akaun Penyelesaian Cek Terbatal	1,137,895.52	3,516,418.42
Akaun Penyelesaian EFT Terbatal	369,827.42	259,235.77
Gaji Kredit Terus ke Bank	0.00	(6,266,500.00)

Pinjaman Perumahan Perbendaharaan Negeri	0.00	0.00
Potongan Skim Pinjaman Perumahan Kementerian Perumahan	0.00	0.00
Mahkamah Kadi Kuala Terengganu	(1,800.00)	(1,800.00)
JUMLAH AKAUN PENYELESAIAN	10,228,499.44	10,557,354.19
AKAUN PERNIAGAAN		
Peruntukan Kira-Kira Workshop	1,000,000.00	1,000,000.00
Akaun Worksop Jabatan Kerja Raya	(825,988.30)	(825,988.30)
JUMLAH AKAUN PERNIAGAAN	174,011.70	174,011.70
AKAUN PINJAMAN		
Peruntukan Pinjaman Perumahan Perbendaharaan Negeri	11,220,391.89	11,220,391.89
Kira-Kira Pinjaman Perumahan Perbendaharaan Negeri Suffian	(12,333.50)	(12,433.50)
Pinjaman Perumahan ADUN-Akaun Peruntukan	4,300,000.00	4,300,000.00
Pinjaman Perumahan ADUN-Akaun Urusniaga	(2,055,630.50)	(2,091,630.50)
Pendahuluan Membeli Kenderan Jabatan- Akaun Peruntukan	15,000,000.00	15,000,000.00
Pendahuluan Membeli Kenderan Jabatan- Akaun Urusniaga	(5,590,349.66)	(7,144,592.27)
Pendahuluan Membeli Kenderan Lain-Lain Jabatan	1,691,298.73	1,689,896.40
Pendahuluan Membeli Kenderan ADUN- Akaun Peruntukan	1,500,000.00	1,500,000.00
Pendahuluan Membeli Kenderan ADUN - Akaun Urusniaga	(540,741.35)	(526,474.65)
Pendahuluan Diri Pegawai Awam-Akaun Peruntukan	4,400,000.00	4,400,000.00
Pendahuluan Bayaran Terlebih Emolumen	0.00	0.00
Pendahuluan Diri Pegawai Awam-Pelbagai	500.00	0.00
Pendahuluan Diri Bukan Pegawai Awam-Akaun Peruntukan	7,880,000.00	7,880,000.00
Pendahuluan Diri Bukan Pegawai Awam-Akaun Urusniaga	0.00	0.00
Pendahuluan Perkara Dalam Penyiataan/Penyelesaian	0.00	0.00
Peruntukan Kumpulan Wang Membeli Komputer	2,000,000.00	2,000,000.00
Pendahuluan Membeli Komputer	(148,255.68)	(135,178.86)
Pinjaman Kepada Badan Berkanun Dan Badan Lain-Akaun Peruntukan	435,000.00	435,000.00
Peruntukan Amanah Tabung Pusingan Pinjaman ASN	22,237,904.77	22,237,904.77
Kira-Kira Amanah Tabung Pusingan Pinjaman ASN	0.00	513,974.14
Pendahuluan Membeli Motosikal Jabatan - Akaun Peruntukan	1,850,000.00	1,850,000.00
Pendahuluan Membeli Motosikal Jabatan - Akaun Urusniaga	(9,132.91)	(7,680.91)
JUMLAH AKAUN PINJAMAN	64,158,651.79	63,109,176.51
KUMPULAN WANG LUAR JANGKA		
Peruntukan Belanja Mengejut	5,000,000.00	5,000,000.00
JUMLAH KUMPULAN WANG LUAR JANGKA	5,000,000.00	5,000,000.00
PELBAGAI KUMPULAN WANG		
Kumpulan Wang Pusingan Perumahan Awam Kos Rendah-Akaun Peruntukan	20,000,000.00	20,000,000.00
Kumpulan Wang Pinjaman Perumahan Rakyat Negeri Terengganu-Akaun Peruntukan	30,000,000.00	30,000,000.00
Akaun Kumpulan Wang Pinjaman Perumahan Rakyat Negeri Terengganu-Urusniaga	0.00	(48,548.00)
Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan-Jalan Negeri	262,130,543.80	252,493,127.69
JUMLAH PELBAGAI KUMPULAN WANG	312,130,543.80	302,444,579.69
JUMLAH PELBAGAI KUMPULANWANG AMANAH KERAJAAN	391,691,706.73	381,285,122.09

(d) Kumpulan Wang Amanah Awam

Kumpulan Wang Amanah Awam mengaikaun terimaan dan bayaran bagi maksud tertentu mengikut Akta Khas atau Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Kumpulan Wang Amanah Awam terdiri daripada Amanah Khas yang diwujudkan di bawah aktanya sendiri dan Amanah Am yang diwujudkan di bawah Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Sumber kewangan kumpulan wang ini adalah daripada badan-badan atau orang perseorangan untuk tujuan tertentu.

Kumpulan Wang Amanah Awam pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

Kumpulan Wang Amanah Awam	2018	2017
	(Debit)/Kredit RM	(Debit)/Kredit RM
AMANA KHAS		
Kumpulan Wang Pembangunan Hutan	15,907,215.67	7,367,878.00
Jumlah Amanah Khas	15,907,215.67	7,367,878.00
AMANA AM		
Akaun Amanah Pembangunan Antara Sempadan Terengganu, Kelantan & Pahang	2,545,999.20	2,545,999.20
Akaun Amanah Pengurusan Elaun JKKK	4,498,100.00	2,730,750.00
Akaun Amanah Pengurusan Peperiksaan	43,205.00	22,955.00
Akaun Amanah Tabung Kebajikan Anak-Anak Yatim	160,229.65	151,070.98
Akaun Amanah Tabung Konservasi Tanah Bencah Setiu	345,000.00	825,000.00
Akaun Amanah Tabung Pemeliharaan Penyui	73,020.25	135,294.25
Akaun Amanah Tabung Tukun Tiruan	219,282.40	260,523.80
Akaun Amanah Program Penyelenggaraan Perumahan	0.00	0.00
Tabung Darul Iman (TDI)	1,492,115.90	914,137.32
Tabung Darul Iman 2 (TDI 2)	39,185.20	64,519.20
Akaun Amanah Tabung Bantuan Bencana/Malapetaka	21,446.05	1,446.05
Akaun Amanah Jab. Perpaduan Negara Dan Integrasi Nasional Negeri Terengganu	4,575.00	4,575.00
Akaun Amanah Pengurusan SPEKS	691,690.19	691,690.19
Akaun Amanah Tabung Pengurusan Gajah Liar	87,571.10	193,059.59
Amanah Dana Khas	52,596,302.39	103,551,702.39
Wang Amanah PAKSR Padang Hiliran	0.00	0.00
Akaun Amanah Projek Padang Hiliran Fasa 1	0.00	0.00
Akaun Amanah Dana Masjid Negeri Terengganu	87,527.37	601,484.68
Akaun Amanah Modul Bersepadu Kursus Pra Perkahwinan Islam	1,956,330.68	1,946,514.28
Akaun Amanah Program Pusat Pembangunan Keluarga Islam & Pembangunan Sosial	12,313.00	238,543.00
Akaun Amanah SPAIT	1,906,510.62	1,488,817.93
Akaun Amanah Bantuan 1 hb JKM	0.00	0.00
Tabung Khas Bantuan Pemulihan Kebajikan, Marang	412,247.16	392,883.71
Akaun Amanah Penyelenggaraan Jalanraya	39,506,044.94	26,859,539.85
Akaun Amanah Bhg. Sokongan Keluarga Trg (Jab. Kehakiman Syariah Trg)	1,557,832.87	1,479,123.69
Akaun Amanah Penyelesaian Antara Kerajaan Negeri & Jabatan Mengaikaun Sendiri	450.00	340.00
Akaun Amanah Tabung Pusingan Projek Ternakan	347,110.70	542,964.22
Akaun Amanah Ubat-Ubatan dan Klinik	2,752,628.70	3,080,018.40
Akaun Amanah Skim Galakan Jentera Pertanian	676,585.49	666,254.42
Tabung Wang Amanah Tenaga Nasional Berhad	588,550.00	269,904.00
Tabung Amanah Majlis Keselamatan Jalanraya Negeri Terengganu	2,566.00	640.00
Projek Ternakan Di bawah Program Pembasmian Kemiskinan Negeri Terengganu	172,455.75	168,855.75
Pampasan Kpd. Nelayan-Nelayan Kerteh	0.00	0.00
Jumlah Amanah Am	112,796,875.61	149,828,606.90
JUMLAH KUMPULAN WANG AMANA AWAM	128,704,091.28	157,196,484.90

(e) **Akaun Deposit**

Akaun Deposit terdiri daripada Deposit Am. Deposit Am adalah wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah undang-undang atau perjanjian dan perlu dibayar balik apabila maksud telah tercapai.

Akaun Deposit yang dipegang bagi setiap kategori Deposit pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
	<i>(Debit)/Kredit</i>	<i>(Debit)/Kredit</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>
DEPOSIT AM		
Deposit Am Jabatan	177,687,642.49	202,676,901.76
Wang Jaminan Perlaksanaan	66,360,641.48	70,596,496.48
<i>Jumlah Deposit Am</i>	244,048,283.97	273,273,398.24
JUMLAH AKAUN DEPOSIT	244,048,283.97	273,273,398.24

8. MEMORANDUM ASET

Memorandum Aset menunjukkan sebahagian aset kewangan kerajaan iaitu Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan yang dikenakan kepada perbelanjaan mengurus atau pembangunan, tetapi tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

Pinjaman Boleh Dituntut

Pinjaman Boleh Dituntut adalah baki pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi Kerajaan Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan dan Badan Berkanun.

Pinjaman Boleh Dituntut pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>Baki Belum Selesai pada</i>	
	<i>2018</i>	<i>2017</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>
Pihak Berkuasa Tempatan	0.00	0.00
Badan Berkanun	248,830,823.10	256,445,225.08
JUMLAH PINJAMAN BOLEH DITUNTUT	248,830,823.10	256,445,225.08

Maklumat terperinci Pinjaman Boleh Dituntut dapat dirujuk di Lampiran 3 - Penyata Akaun Memorandum Pinjaman Boleh Dituntut pada 31 Disember 2018.

Pelaburan

Pelaburan yang telah dikenakan kepada perbelanjaan mengurus dan perbelanjaan pembangunan tidak dilaporkan di dalam Penyata Kedudukan Kewangan tetapi dilaporkan dalam Penyata Akaun Memorandum Pelaburan. Pelaburan yang ditunjukkan dalam penyata tersebut adalah berdasarkan Piawaian Perakaunan Kerajaan (PPK) yang berkaitan iaitu PPK2, PPK6 dan PPK 8.

Pada tahun 2018, tiada baki pelaburan oleh Perbadanan Menteri Besar (MB Inc.) dinyatakan di dalam Penyata Memorandum Pelaburan berdasarkan keputusan Mesyuarat Cadangan Untuk Mengeluarkan Butiran Memorandum Pelaburan Menteri Besar Terengganu (Incorporated) ("MBI") Daripada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu pada 17 September 2018.

Pelaburan Amanah Saham Darul Iman (ASDI) adalah pindahan saham daripada Kolej Agama Sultan Zainal Abidin (KUSZA) kepada Pegawai Kewangan Negeri Terengganu.

Maklumat terperinci Pelaburan dapat dirujuk di Lampiran 4 - Penyata Akaun Memorandum Pelaburan pada 31 Disember 2018.

9. MEMORANDUM LIABILITI

Memorandum Liabiliti menunjukkan sebahagian liabiliti kerajaan iaitu Hutang Awam yang tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

(a) Hutang Awam

Mulai tahun kewangan 2010, Hutang Awam diklasifikasi sebagai Pinjaman dan Bantuan Luar Negeri selaras dengan Para 1.10. *Cash Basis* IPSAS. Baki Hutang Awam pada tahun 2018 adalah merangkumi baki pokok dan tunggakan faedah pada 31 Disember 2018.

Hutang Awam pada 31 Disember 2018 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2018	2017
	RM	RM
PINJAMAN		
Dalam Negeri		
Kerajaan Negeri	670,426,037.99	841,460,973.28
Badan Berkanun	62,703,525.53	65,481,544.57
<i>Jumlah Pinjaman</i>	733,129,563.52	906,942,517.85
JUMLAH HUTANG AWAM	733,129,563.52	906,942,517.85

Maklumat terperinci Hutang Awam dapat dirujuk di Lampiran 5 - Penyata Akaun Memorandum Hutang Awam pada 31 Disember 2018.

10. AKAUN BELUM TERIMA

Akaun Belum Terima pada tahun 31 Disember 2018 berjumlah RM37,911,438.26. Berdasarkan rekod jabatan dilaporkan sebagai maklumat tambahan walaupun Kerajaan Negeri mengamalkan asas perakaunan tunai ubahsuai.

AKRONIM

AKRONIM

ABT	Akaun Belum Terima
ADUN	Ahli Dewan Undangan Negeri
AP	Arahan Perbendaharaan
BBN	Badan Berkanun Negeri
BIMB	Bank Islam Malaysia Berhad
BMMB	Bank Muamalat Malaysia Berhad
EFT	<i>Electronic Fund Transfers</i>
ISSAI	<i>The International Standards of Supreme Audit</i>
JANM	Jabatan Akauntan Negara Malaysia
JKR	Jabatan Kerja Raya
LMNT	Lembaga Muzium Negeri Terengganu
LTAWNT	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri
MAI	Majlis Agama Islam
MAIDAM	Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu
MASB	<i>Malaysian Accounting Standards Board</i>
MBKT	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu
MDB	Majlis Daerah Besut
MDHT	Majlis Daerah Hulu Terengganu
MDM	Majlis Daerah Marang
MDS	Majlis Daerah Setiu
MMKN	Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri
MPD	Majlis Perbandaran Dungun
MPK	Majlis Perbandaran Kemaman
MSNT	Majlis Sukan Negeri Terengganu
OSOL	Objek Sebagai, Objek Lanjut
PBT	Pihak Berkuasa Tempatan
PMINT	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu
PPAT	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu
PPNT	Pejabat Perbendaharaan Negeri Terengganu
PTJ	Pusat Tanggungjawab
WJP	Wang Jaminan Pelaksanaan
YIT	Yayasan Islam Terengganu
YPKT	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu
YT	Yayasan Terengganu
SUK	Setiausaha Kerajaan Negeri

DICETAK OLEH
PERCETAKAN NASIONAL MALAYSIA BERHAD
KUALA LUMPUR, 2019
www.printnasional.com.my
email: cservice@printnasional.com.my
Tel.: 03-92366895 Faks: 03-92224773

Jabatan Audit Negara
No. 15, Aras 1-5,
Persiaran Perdana, Presint 2
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
62518 Putrajaya, Malaysia

